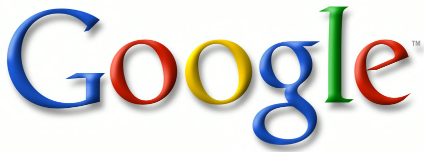

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

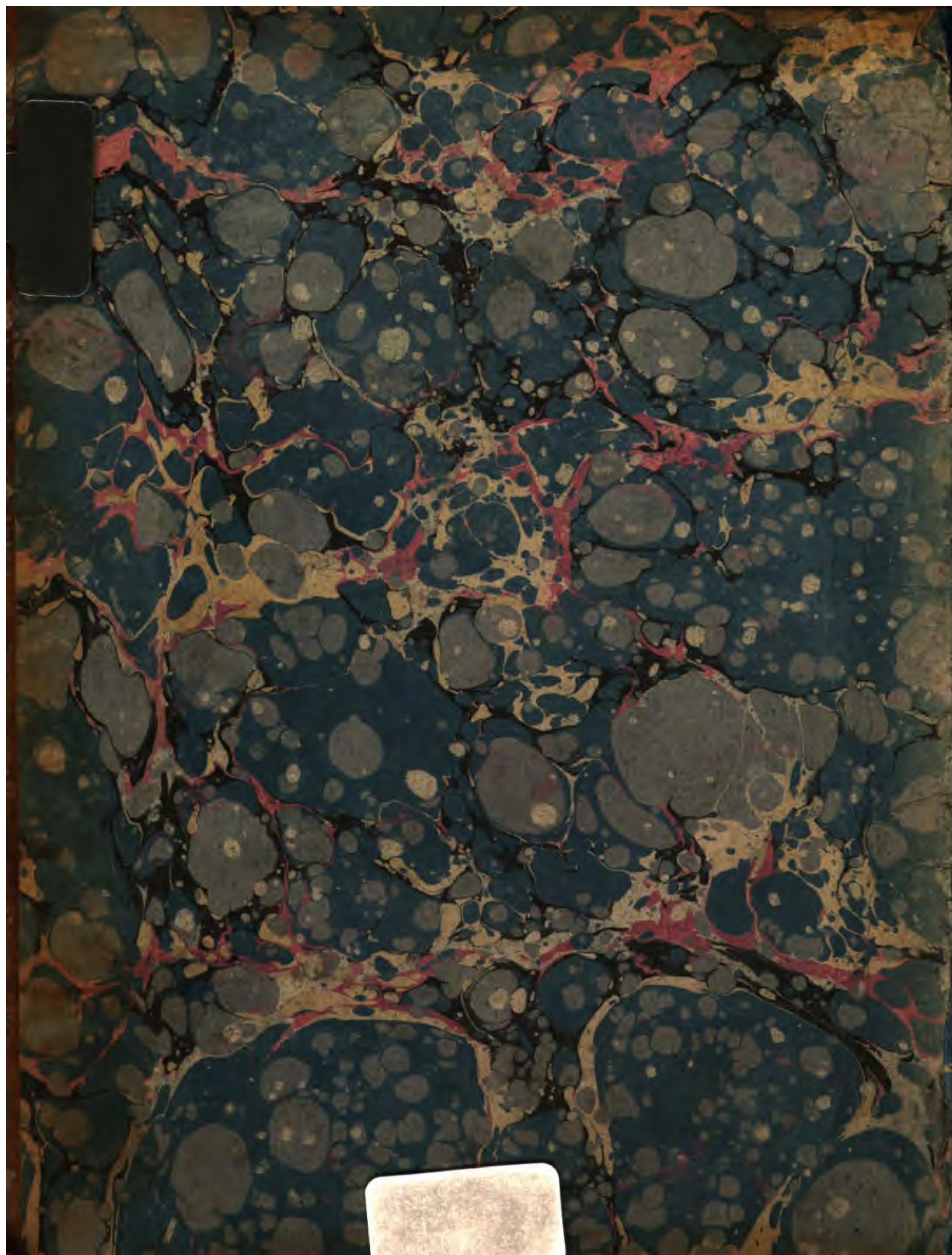
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

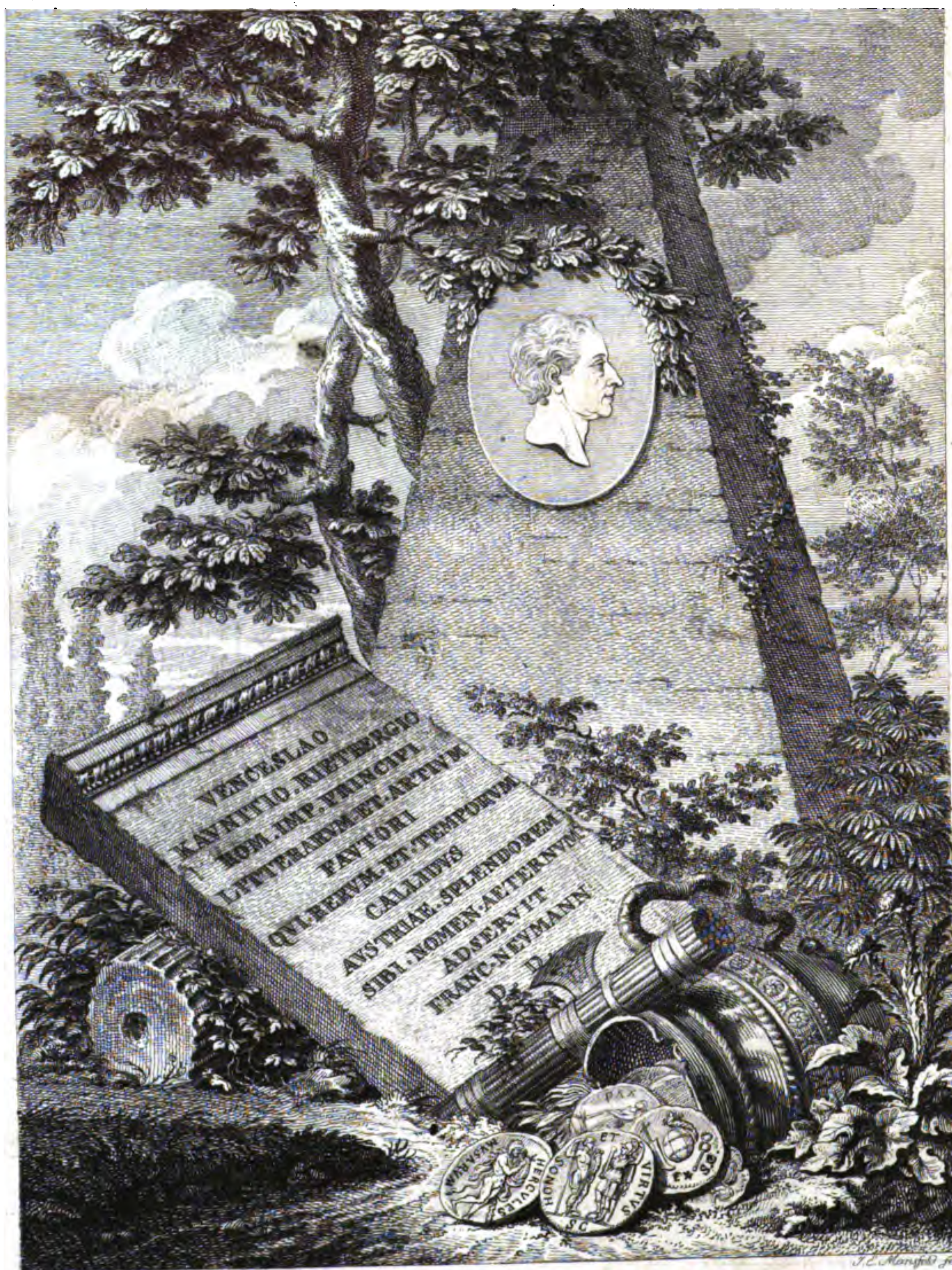

680.41
Neu

N/3

680.41
Neu.

VENCESLAO
KAVNITTIO. RIETBERGIO
ROM. IMP. PRINCIPI
LITTERARVM. ET. ARTIVM
FAVTORI
QVI. RERVM. ET. TEMPORVM
CALLIDVS
AVSTRIAE. SPLENDOREM
SIBI. NOMEN. AETERNVM
ADSERVIT
FRANC. NEYMANN
D. D.
PAX
HERCVLES
HONOS ET VIRTVS
SC
J. C. Mansfeld fec.

POPVLORVM
ET
REGVM
NUMI VETERES
INEDITI.

COLLECTI AC ILLVSTRATI

A

FRANCISCO NEVMANNO

CANONICO REG. AD S. DOROTHEAM.

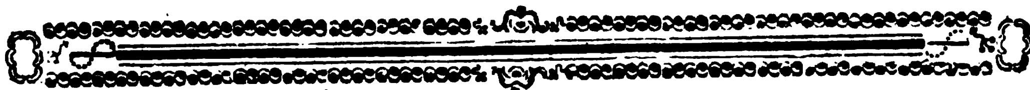
VINDOBONAE,

APVD RVDOLPHVM GRAEFFERVM.

MDCCLXXIX.

W.77/262

L. S.

RELIQVIAS VETERVMQVE VIDES MONVMENTA VIRORVM,

quæ publicam in lucem ut e nostris laribus prodirent, non indigna visa sunt, sive quod hactenus Eruditorum effugerint oculos, sive quod ab editis differant, novisque locum præbeant animadversionibus. Europæ urbium regumque sunt numi omnes hoc volumine comprehensi. *Propitiæ si Musæ fuerint,* & Asiæ atque Africæ, postremo Romani nominis Ανεκδοτα Νομισματα ex hoc pariter museo proferam, quod plurium annorum decursu, multisque paravi & sumtibus & laboribus. In recensendis numis id consilii placuit, ut ordine geographico uterer, quæ res voluptatis plurimum & utilitatis habet. Ignobiliores descripti accurate: qui nobilitate argumenti præstant, æreis tabulis incisi sunt, qua fieri potuit, fide summa & ab artifice peritissimo Josepho Mansfeld. Observationes adjeci, quæ neque brevitate peccarent nimia, neque tædium effuso dicendi genere parerent. Num inoffenso pede per vastos venerandæ antiquitatis campos processerim, haud equidem scio, & vix ausim sperare.

Id

Id ſcio me nihil non egiſſe, ne pedem offenderem. Sed enim, quod a Plinio eleganter dictum eſt, „ Res ardua vetuſtis novitatem dare, novis auctoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam, & naturæ ſuæ omnia. Itaque etiam non adſecutis, voluiſſe, abunde pulcrum eſt atque magnificum. „ Vale.

INTERPRETATIO COMPENDIORVM.

AVR.	- -	Aureus
ARG.	- -	Argenteus
AER.	- -	Aereus
I.	- -	Primæ magnitudinis.
II.	- -	secundæ magnitudinis.
III.	- -	Tertiæ magnitudinis.
A. V. C.	- -	Anno Vrbis conditæ.
d.	- -	dextra
s.	- -	ſiniſtra

I N D E X.

A.

Abdera Thraciæ p. 112. 113.
Acheloi fluvii vultus imberbis p. 198.
Adriana vasa p. 168.
Aegium Achajæ p. 229.
Aerei quoque numi extant cum Palladis & pegasi typis p. 38.
Aesculapius imberbis in ære Phliasiorum p. 170.
Agrigentum Siciliæ p. 40.
Alalcomenæ Ithacæ urbi vel epitheton p. 203.
Alcinoi horti rursum destruuntur p. 114.
Alexander M. p. 150. 154. 155. 157. etiam a Siculis observatus 57. Ejus tetradrachmum in Macedonia cusum 150. in ejus numis caput leonina pelle tectum est Herculis 156. Quibus in numis vera sit ejus imago. ibid. ejus nomine inscriptus denarius barbarus 157.
Alexander Severus in numo Marcianopolis p. 109.
Anactorium Acarnaniæ p. 195.
Anchialus Thraciæ p. 118. ejus monetæ cum icone Gordiani Pii neglectæ in urbium catalogo Vaillantii 120.
Animadversiones in numos arg. qui Palladem, pegasum & Koph exhibent p. 54.
Apollo barbatus in Alæsæ moneta p. 74. Siphniorum fodinas destruit 251. Massiliensibus in honore 2. & Megarensibus Atticis 47.
Apollonia Illyrici p. 161. 162. Siphni ins. 251.
Archelaus rex Macedoniæ p. 147.
Arethusa leonis rictu innuitur in ære Syracosio p. 62.
Aristæus in numis Maroneæ p. 126. Issæ, Ceæ, Sicini, Corcyræ Joniæ, Zacynthi 169. Phari 173. in Sicilia cultus 170. repertor mellificii, tutorque pastorum ac venatorum 171. varia ejus imago & attributa 172.
Arpi Apuliæ p. 19.
Ascalon Palæstinæ cum nomine Alexandri M. p. 155.
Athenæ in Attica p. 218. 219. 223. Erichtonium serpentis specie Minervæ in numis jungunt, p. 220.
Athenienses detriti cluniculi p. 219. Demosthenis in eos dicterium 220.
Atinæ cum Marsorum, tum Lucanorum numi male adserti p. 40.
Audoleon rex Pæoniæ p. 135.
Aurelius in numo Philippopolis p. 131.
ATT. Δ. Gordiani titulus insolens in Mesembriæ numo tentatur p. 126.
Azizus Mars p. 87.

B.

Bacchantium una in Syracosio numo p. 51.
Bacchus diademate cinctus in numo Agrigenti p. 40.
Bert, seu Birt Bruttiorum p. 27.
BIA. BIATEC p. 138. Numi cum ejus principis nomine flati ad normam denariorum familiæ Fufiæ 139.
BIAT. in aureo numulo p. 140.
Bisanthe Thraciæ p. 124.

)(Bi-

INDEX.

Bistuvium Lucaniæ p. 23. concham, non acrostolium signavit 24.
Britomartis p. 240. alia est a Diana 241. 243. Cernitur in numis Cydoniæ, & Spartæ. ibid.
Bruttii Magnæ Græciæ p. 26.

C.

Callatia Mœsiæ p. 105. 108.
Casuentus fluvius in Metaponti numo effictus specie viri taurino capite p. 8.
Cephalleniæ capræ: mira de iis narrant Aristoteles & Ælianus p. 208.
Cephalus heros in numo Sames p. 210.
Ceres succincta & Cothurnis induta p. 225. Μαλοφορος, seu Ovifera 226. cum, & sine comite ariete in numis Pegarum 227.
Chimæra variarum urbium monetas occupat p. 63. 64.
Columba cur in numo Neapolis p. 10. 12.
Constantinopolis Thraciæ p. 125.
Corcyra Jonia p. 182. 185. 192. 193. duplici monogrammate suum in ære nomen indicavit 189. coluit & signavit Cererem 189. Bacchum 192. Neptunum multis nominibus 190.
Corcyra Nigra p. 177. 178. ejus numi vindicantur 178.
Corinthus Achajæ p. 230. situm inter duo maria in ære notat 237. ejus numi rarissimi ante fatalem sub Mummio eversionem 231.
Cossura p. 256.
COVNOS in arg. tetradrachmo p. 143.
Cranium Cephalleniæ ins. p. 207. 209.
Croton in Bruttiis p. 30. 32.
Cumæ Campaniæ p. 5.
Cythnus Ægæi maris p. 239. a Cythno conditore nomen tulit, cujus & effigiem in ære cælavit 250.

D.

Dacia p. 84. 85. 91. patria plurium numorum aureorum barbari commatis 88. & argenteorum rudis operis 137. Ejus genius sedens libertatis pileum ostentat 85.
Decius in ære Viminacii p. 101.
Delus dives numis eget p. 233.
Diadema Græcis usitatum ante Alexandrum M. p. 52. 148. Græcum & Persicum differunt 148.
Diana in ære Massiliæ p. 2. Apolloniæ 162. ejus maximi honores. *Ithacæ* 203. Zacynthi 235.
Dictynna: vide Britomartis.
Druantilla Aug. p. 137.
Dyrrhachium Illyrici p. 163.

E.

Elagabalus in numo Pautaliæ p. 130.
Entela Siciliæ p. 44.
Eruscilla in numo Daciæ p. 91. Viminacii 103.

F.

Faunus in numo Thasi p. 134. Corcyræ Nigræ 180.
Faustina Jun. in numo Anchiali p. 118.
ΓΑΡΙΕΩ in barbaris tetradrachmis p. 145.
Fluviis Magnæ Græciæ & Siciliæ placuit corpus taurinum humano vultu p. 7. Aliquando etiam corpus hu-

humanum tauri capite 8. aliis aliæ divinitatis causæ 197.

G.

Gallus gallinaceus in numo Ithacæ p. 205.
Gela Siciliæ p. 41. 43.
Gelonis numi a Paruta perperam lecti p. 42. 43. genuini cusi adhuc eo vivente, non posterioribus demum temporibus 52.
Gordianus Pius in numis Viminacii p. 94. Mesembriæ 125.

H.

Hercules laureatus ac imberbis in numo Crotonis p. 32. radiato capite in numo Oetæ *160. Ejus imago in numis* Alexandri M. 156.
Hipparis fluvius uncis, undarum symbolis, adumbratus in numo Camarinæ p. 212.
Hostilianus in numo Viminacii p. 104.
Hygia in numo Entelæ p. 44.

I.

ΙΠΠΑΡΙΣ inscriptus numus certo est Arporum Apuliæ p. 20.
Issa inf. Adriatici maris p. 165. 166. Colonia Syracusanorum 170. in ea eruuntur vasa Etruscis similia 168.
Ithaca ins. p. 200. Dianæ sub tutela fuit 203.
Jupiter sacrificans p. 122.

K.

Κεκρυφαλος, seu reticulum p. 113.
Koph, in antiquissimis Syracusarum numis p. 55. jungitur aliquando pleno Syracusarum nomini 59.

L.

Lacedæmon Laconiæ p. 237. 240. signavit & coluit Britomartin, seu Dictynnam 242.
Lælaps, canis venaticus, hero suo Cephalo feram indicat in numo Sames p. 210.
Lampsacus Mysiæ cum nomine Alexandri M. p. 154.
Lapis insignis erutus in Dacia p. 86. in Ithaca 203. in Cephallenia 214.
Larva Neapoli Macedoniæ solennis p. 146.
Larymna Boeotiæ p. 215. iconem Larymnæ, Cyni filiæ, monetis inserit 217.
Leo & taurus in pecunia Viminacensi stabiliuntur certa Legionum insignia p. 95.
Leonis fauces aquas eructantes fontium symbola sunt in ære vetere p. 62.
Lepores in numis Viminacii p. 96. veteribus in deliciis habiti 97.
Leucas Acarnaniæ p. 199.
Lichas Spartanus Lacedæmonis numo inscriptus p. 237.
Liternum urbs & fluvius Campaniæ p. 5.
Literarum forma fallax ætatis criterium p. 220.
Locri Epizephyrii in Bruttiis p. 32. eorum numi adseruntur 33. 37. Corcyræis, ac per hos Corinthiis agnati sunt 35. eorumdem exstant

&

& ærei numi cum typo Palladis & pegasi 38.
Locrus Phæacis filius, Alcinoi frater p. 35.
Luna & astra lucent in pecunia Neapolis, & Magnæ Græciæ passim p. 16.
Lysimachus rex Thraciæ p. 132.
Lyttus Cretæ p. 245.

M.

Macrinus in numo Marcianopolis p. 109.
Malea Peloponnesi p. 244.
Mamæa in numo Marcianopolis p. 109.
Marcianopolis Mœsiæ p. 109.
Mars sæpe barbatus in vetere moneta p. 72. cum Pallade confundi solet in numis Ponti 75. Azizi nomine Dacis atque Edessenis cultus 87.
Massilia Galliæ p. 1.
Mazaræ Siculæ numi hactenus nulli, præterquam Punici p. 3.
Medusæ vultus in Athenarum numo p. 223.
Megara Attica p. 47. 224. Cur Apollinis & Citharæ typis usa 47. Cereris Oviferæ simulacrum in ejus numo 227.
Megara Sicula p. 46. ejus & Megaræ Siculæ numi discernuntur. ibid.
Melita ins. p. 76. Junoni devota 77.
Mesembria Thraciæ p. 125.
Messene Peloponnesi p. 236.
Metabus in Metaponti numo p. 23.
Metapontum Lucaniæ p. 22. Casuentum fluvium finxit specie Minotauri, seu viri taurino capite 8.
Minerva Itonia in tetradrachmo Alexandri M. p. 150. in ære Syriæ regum Macedonicos natales significat 153.
Minotaurus semper virum tauri capite mentitur, nunquam taurum humano capite p. 9.
Mœsia leporum populo frequens p. 96. dicta & Mysia 103.
Monunius inscriptus drachmæ Dyrrhachenæ p. 164.

N.

NEA Faustinæ nomen constanter subsequitur, nunquam præit p. 119.
Neapolis Campaniæ p. 10. 12. 14. 15. Astronomicis nugis dedita 16. devota Dioscuris 17. signavit quosdam numos ΡΩΜΑΙΩΝ 13.
Neapolis Macedoniæ p. 146.
Neptunus cultus & mediterraneis urbibus p. 122. in ære Corcyræo cur plerumque societur adverso tauri capiti 191.
Notæ incusæ tetradrachmis barbaris p. 144.
Numi duplici typario cusi, uno prominente, altero incuso, extra Magnam Græciam non inveniuntur p. 30. annis minimum sexcentis Christianam æram præcedunt p. 31.
Nymphæum in numo Apolloniæ p. 162.

O.

O *μικρον* quadratum, seu ◻ in numo Seleuciæ Syriæ sub Augusto p. 221. in Cyziceno Hadriani numo & O & ◻ scribitur. ibid. ut Q formatum in numo Marcianopolis p. 111.

Oe-

INDEX.

Oeta Thessaliæ p. 159.
Oves Atticæ & Tarentinæ pellibus intectæ ob lanæ præstantiam p. 228.
Ου contractum, nempe ȣ, jam Alexandri M. ætate valuit p. 110.
Ω Quadratum in drachmis Dyrrhachenis p. 221.

P.

Pæonia p. 135. in ea, finitimisque provinciis domestica sunt argentea barbaræ fabricæ tetradrachma. ibid.
Pales Cephalleniæ p. 210. libera & autonoma sub Hadriano 215. ejus nomen multum variat 214.
Palladis Martisque discrimen in ære Pontico p. 75.
Pan Φριξοκομης p. 82.
Panormi *cusi sunt numi* Pœnorum Si*culi* p. 66. 67.
Panticapæum Chersonesi Tauricæ p. 79.
Parium Mysiæ certo spectant numi argentei cum larva & inscriptione ΠΑΡΙ. p. 174.
Pautalia Thraciæ p. 130.
Pella Macedoniæ procudisse videtur tetradrachmum honoribus Alexandri M. p. 153.
Pharus Adriatici maris p. 173. colonia Pariorum Ægæi maris 176.
Philippopolis Thraciæ p. 131.
Philippus Aug. in numis Daciæ p. 84. Viminacii 98. ejus aurei numi barbari forte in Dacia fabricati 88.
Pix Bruttia p. 29.
Polyrrhenium Cretæ p. 246.
Pontica moneta Martem pharetræ, Palladem Perseo Medusæ percussori connectit p. 75.
Pronæis Cephallenes restituendus numus qui hactenus Panormi exulabat 213.
Psamathus Laconiæ e catalogo urbium numismatico delenda p. 176.
Ptolemæi, Jubæ II. filii, numus perperam venditatus p. 158.
Pyrrhus rex Epiri p. 181.

R.

Reticulum, muliebre capillorum ornamentum p. 113.
Retrogradus scribendi ordo haud semper est multæ vetustatis criterium p. 222.
Rhithymna Cretæ p. 247.
Rhœmetalces I. rex Thraciæ p. 133. 134.
ROMANOrum Siculi numi p. 67. horum saltem aliqui Syracusis certo flati 69. tempore Punicorum bellorum, & ab indigenis Siculis 72.
ΡΩΜΑΙΩΝ numus Neapoli cusus p. 13.

S.

Salganeus Bœotiæ p. 215. nominis auctor Salganeus vir Bœotius 218.
Serdica Thraciæ p. 130.
Severus in numo Callatiæ p. 108. Serdicæ 130.
Siculi leonis rictu fontes in numis indigitant p. 62.
Siculus numus incertæ urbis p. 65.
Sigma jam C jam Γ iisdem in numis, imo vocabulis figuratur p. 127. & Σ & C in numo ΣΥΡΑΚΟCΙΩΝ 222. quadratum pervetustum est 128. etiam lunatum 164.

)( )(Si-

Siphnus Ægæi maris p. 250. fabricavit & Seriphiorum numos 253.
Sponsianus Imp. in Dacia videtur purpuram induisse p. 89. ejus aurei num. ibid.
Sybaritarum numus cusus minimum annis sexcentis ante Christum natum p. 31.
Syracusæ Siciliæ p. 50. 53. Martis domicillum 73. fontibus abundant, quos leonis rictu in numis indicant 61. 62. urbs genitalis numorum, qui Palladem, & sub pegaso Koph exhibent 54. nec non quorundam cum epigraphe ROMANO 69. Syracusarum numi, Pyrrho in Sicilia degente, cusi videntur, qui Herculis vultum, Pallademque Itoniam referunt 153.

T.

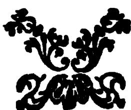
Tænia, capitis ornamentum, sæpe a Victoria & Bacchantibus manu gestatur p. 51. ejus sensus. ibid.
Tarentum Calabriæ p. 21.
Tauromenium Siciliæ æreos quoque numos procudit cum Palladis capite, & pegaso p. 38.
Taurus humana facie fluviorum emblema in ære Magnæ Græciæ & Siciliæ p. 7. tauri caput cur tam sæpe Neptuno copuletur in Corcyræa pecunia 191.
Teanum Campaniæ p. 17.
Tenus Ægæi maris p. 253.
Thasus inf. p. 134.
Theta quadrifarie sectum, seu ⊗, in Athenarum numo non admodum vetusto p. 220.
Thraces bibuli p. 124.
Tranquillina Gordiano juncta in numo Mesembriæ p. 125.
Tyrrhenæ orthographiæ inconstantia p. 18.

V.

Viminacium Moesiæ p. 91. 94. 95. 99. 100. 101. 102. 103. 104. hodie non Widin, sed Ram 92. num ANnum X sub Philippis in ære signaverit, dubitatur 105. ejus genius leporem ostentat 96.
Ulysses in numo Ithacæ p. 204.
Unci sub delphinis & navibus maris agitati symbolum p. 212.

Z.

Zacynthus inf. p. 234.

CORRIGENDA.

Pag. 21. poſt lineam tertiam ante TARENTVM pone regionis nomen: CALABRIA.

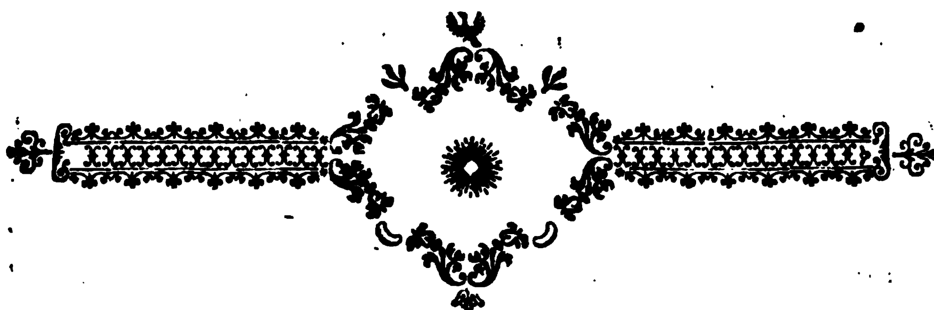
29. lin 4. ſilæ Silvæ *lege*: Silæ ſilvæ

53. *ad lin.* 4. *in* margine adde: N. 8.

82. l. 1. *Φριζοκομης* lege: *Φειξοκομης*.

124. l. 10. *οινοπλυγαι* lege: *οινοπληγες*.

128. l. 6. *αγνησιοτιτυς* lege: *αγνησιοτητος*.

POPVLORVM
ET
REGVM
NVMI VETERES
INEDITI.

GALLIA.

MASSILIA.

TABVLA I. N. I.

Caput Dianæ, prominente a tergo arcu & pharetra; in area monogramma.)(MA. Pharetra cum loro pendulo: in area obverſum cervi, vel tauri caput.

AER III.

TABULA I. N. I.

Argentum Maſſilienſe frequens in antiquitatum theſauris. Æris ſignati minor vis. Præſens numus, æreus atque ineditus, quin Maſſilienſibus competat, nihil quidem dubito. Dianæ vultus eorum argento familiaris. Sed & literæ ΜΑ, initiales Μασσαλιητων in pluribus certis eorum numis leguntur, cujusmodi ſunt argentei minuti, quos Begerus, aliique Macedoniæ perperam inſeruere. Quid quod fabrica Galliæ faveat?

Diana & Apollo, vel ſaltem attributa iis propria, cervi, tripodes &c. identidem recurrunt in ære Maſſilienſium. Nec mirum. Erant quippe Phocæenſium in Jonia coloni, qui Harpagi vim fugientes oraculi juſſu Epheſum vela fecerunt, ibique Ariſtarcham, Dianæ Epheſiæ monitu, viæ ducem nacti, tandem in Galliam ſunt delati, ubi Maſsiliam ad Rhodani oſtia condiderunt, ac templum in arce alterum Dianæ Epheſiæ, alterum Apollini Delphinio dedicarunt in oraculi memoriam. Ex hoc tempore ſummus utrique numini honos ab iis habitus.

Alterius partis pharetram Dianæ connecto, niſi forte bellicoſam civium indolem ſignificet, ut ſæpe alias. Laudant veteres eorum res terra marique ſtrenue geſtas. Sane Martium argumentum & alii duo eo-

eorundem numi continent, quos edidit Ill. Pellerinius. *a*) Utrisque galeatum Palladis caput inscalptum est cum epigraphe ΜΑΣ. Aversa pars unius geminos clypeos exhibet, alterius Palladem telo minitantem. Non me latet, Mazaræ urbi Siculæ posteriorem numum a Pellerinio tribui. At enim communem cum priore patriam diserte fatentur similes utrinque typi, eadem inscriptio, moles, verbo: peristases omnes, ut conferenti patebit. Mazaræ numi nulli habentur, nisi qui a Pœnis Punicis ibidem consignati sunt literis, cujusmodi primus eruit idem Auctor gravissimus. *b*)

TABULA I. N. 1.

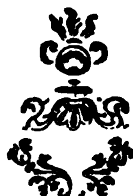
Sitne cervi vel tauri caput juxta pharetram in area, difficile dictu. Cervum præfero, fidum Dianæ comitem, quod cornua, ni fallit oculus, ramosa videantur. Et revera id animal Dianæ simulacro adsistit in numo Massiliæ, quem protulit Rev. Dom. Eckhel, *c*) Vir in scientia numaria nulli secundus. Quodsi tauri caput malis, ratio pariter in promtu. Nam & tauri feroces, ac equi pascentes in aliis ejus urbis

a) Rec. de Méd. Tom, I. pl. IV. n. 25. & Rec. T. III. pl. CX. n. 49. *b*) IV. Suppl. pl. III. n. 14. & 15. pag. 100. *c*) Num. vet. Tab. I. n. 3.

TABVLA I. N. I.

monetis haud raro comparent, jucundi graminis, armentorumque pinguium luculenta ſymbola.

Qui fortunam, monumentaque veteris Maſſiliæ accuratius noſſe cupit, conſulat opus Cl. Groſſan, cui titulus: Recueil des Antiquités & monumens Marſeillois &c. avec figures à Marſeille. MDCCLXXIII. 4to.

ITA-

Tabvla I. N. 2.

ITALIA.

Italia, insulæque vicinæ plenis manibus antiquas suppeditant opes, quibus edendis, explicandisque summa ingenia vacarunt. Non adeo tamen angusta mihi supellex, quæ nequeat aliquos sufficere numos memoratu dignos, atque in hanc diem incognitos. Initium ab Umbria duxissem, ni præstantem Arimini monetam Eckhelii occupasset industria. Itaque a Campania iter auspicatus, aliquot Magnæ Græciæ populos perlustrabo; postea neglecto Latio, de quo alias, in Bruttiorum agrum descendam, unde facilis in Siciliam trajectus.

CAMPANIA.

CVME, LITERNVM.

Caput Apollinis laureatum. Ж - - ME. LTERN. Literis Oscis & retrogradis. Taurus humana cornutaque facie, supervolitante Victoria: intra monstri pedes literæ fugientes IΣ.

AER. III.

Primus Cumarum Oscus, aut si mavis, Etruscus numus innotuit e museo Pellerinii. *d)* Non absi-

d) Rec. T. I. pl. VIII. n. 25.

TABVLA I. N. 2. ſimilem adjecit Cl. Ignarra e theſauro Ducis Nojæ Neapoli. *e*) Tertius forte fortuna mihi obtigit, eo quidem pluris faciendus, quod ab illis differat. Averſæ partis typus omnibus idem. Unde miror Cl. Eckhelium negare, ſemibovem virum in Cumana pecunia comparuiſſe hactenus. *f*) Inſcriptio Oſca & retrograda legenda : KVME. LITERNUM. Literas KV ætas obliteravit.

Erant Cumæ pervetuſtum & nobile oppidum ad flumen Liternum, cujus nomen, ut Ignarræ placuit, eo fine additur, ne Cumæ Italicæ cum Joniis confundantur, perinde ac in aliis Campaniæ numis legimus: Teanum Sidicinum, Nucrinum Alfaternum &c. ut nimirum a Teano & Nuceria Apula diſcernantur. Secus tamen ſentiunt Pellerinius, & comes Caylus, *g*) rati duas urbes diverſas his numis inſcribi, nempe Cumas, & Liternum prope fluvium cognominem, quas inter aliquod ſocietatis aut fœderis vinculum coaluerit. Neque hæc ſententia ſuis deſtituitur momentis. Ita pariter Crotonæ Pandoſiam, *h*) Sirin Buxen-

e) De Palæſtra Neap. n. 4. *f*) Num. vet. p. 25. *g*) Antiquit. Etr. T. V. *h*) Pellerin Lettr. II. pl. IV. n. 8.

xento *i*) ſociari videmus. Alioquin utraque urbs adeo vicina erat, ut vix una ſine altera veteribus geographis nominetur.

TABVLA I. N. 2.

Linternum an Liternum rectius ſcribatur, quæſitum variantibus Latinorum auctorum codicibus. Pro Literno præter Græcorum ſuffragium ſtant numi.

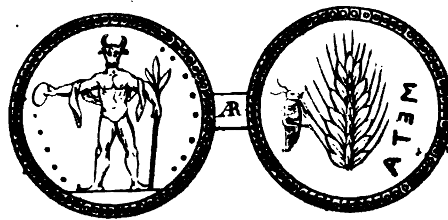
Biformi monſtro, quod averſam partem occupat, nihil frequentius in ære Siciliæ, & Magnæ Græciæ. De ejus ſenſu varii varie opinati. Majorum gentium antiquarii plerique Minotaurum cenſebant; Phœnicium numen Hebona Martorellius, quem ſummi viri Winkelmannus *k*) & Heyne *l*) ſequuntur; Ignarra fluvium Acheloum. Me quod attinet, manibus pedibusque in ſententiam Exc. Gabr. Lanciloti Caſtelli, Turris Muzzæ Principis eo, qui hoc monſtrum cum celebri Burmanno fluviorum ſymbolum eſſe tuetur, *m*) eorum videlicet, quibus urbes eo typo uſæ adſidebant. Argumenta doctiſſimi Principis multa ſunt & gravia, quæ hoc loco nec repetere libet, nec vacat. Quare nullus dubito, fluvium Liternum in memoratis Cumarum numis deſignari. Unum

i) Winkelmann Geſchichte der Kunſt. Wien. S. 138. *k*) Allegorie S. 127. *l*) Sammlung ant. Aufsætze. 1. St. S. 20. *m*) Siciliæ Inſcr. nov. Col. XXV. item Agg. III. p. 169.

TABVLA I. N. 2.

num tamen eſt, quod quia nemini obſervatum, ſilentio præteriri non debet.

Placuit, ut modo dictum eſt, Magnæ Græciæ fluviis corpus taurinum humano vultu. Hoc ut veriſſimum, ſic arbitror non minus certum, ejusdem regionis comparere fluvios in vetere moneta, qui formam hominis cum tauri capite mentiantur. Teſtem hujus rei in medium adduco eximium ac antiquiſſimum Metaponti in Lucania numum argenteum, qui olim Ducis Nojæ muſeum, nunc Regium Neapolitanum * ornat, cujus ectypon e Magnano *n*) reſtituo, ut fidem verbis faciam.

Scio

* Ducis Nojæ muſeum, ſi Græcam Italiæ monetam ſpectes, facile primas tenuit. Poſt ejus fata omnis ille numorum adparatus in theſaurum Regium Neapolitanum commigravit, ſoluto hæredibus juſto pretio.

n) Lucania Num. T. 34. n. 111.

Scio Minotaurum alias hac imagine proponi, scilicet effigie viri cum capite bovis. Talem ut veterum auctorum testimonia mittam, repræsentant Herculanensis pictura *o*) & numi Atheniensium, Cnossiorumque in Creta *p*), quibus addo bina alia monumenta egregia, Sardonychen thesauri Cæsarei Vindobonensis a Philemone scalptum ad omnes artis veneres, *q*) & vas Campanum e museo celeberrimi Mengsii. *r*) Enim vero in hoc numo non Minotaurum exhiberi sed flumen, Casuentum puta, cui Metapontum adhæsit, Jovem lapidem jurare ausim. Argumento est *evidenti* calamus, quem vir ταυροκεφαλος sinistra tenet. Is uti nullo pacto cum Minotauro componi potest: ita fluviis familiaris est & proprius, ab iisque reapse in mille numis gestatur. Profecto id attributum non fortuito, sed industria & consilio monetarii crediderim adjectum, ut hac nota characteristica moneamur, fluminis non Minotauri simulacrum adesse. Ad hæc non video, quid Metapontinis fuerit cum monstro Cretensi. Possem & Acheloum citare eadem, qua Casuentum cernimus, expressum forma in Etru-

TABULA I. N. 2.

o) Pitt. ant. d'Ercol. T. I. *p*) Pellerin Rec. T. I. pl. XXII. n. 6. & 7. item Rec. T. III. pl. XCVIII. n. 24. *q*) Stosch gem. ant. Tab. 51. *r*) Winkelm. Mon. ant. Tav. 100.

TABVLA I. N. 2. Etrufca, ut vocant, urna e lapide tophaceo apud Gorium *s*) atque in gemma elegantiffimi operis apud Mariettum: *t*) fed nunc folius Græciæ Magnæ terminis & numis infiftere juvat. Itaque fatis habeo in præfentia, uno fed luculento monftraffe exemplo, fuiffe antiquiffimis temporibus Magnæ Græciæ fluvios, qui Minotauri fpeciem interdum fimulaverint, licet alias, ut prædiximus, perpetua fere lege tauri corpus induerint cum facie hominis.

NEAPOLIS.

N. 3. ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ. Caput Apollinis laureatum)(taurus capite humano & cornuto: fupra volucris.

AER. III.

In ejusmodi Neapolitanorum numis folet alias fupra monftrum volare Victoria. Ejus loco in noftrum involavit avicula, nec temere; fuerunt quippe tefte Vellejo Paterculo, *u*) qui columbæ antecedentis volatu Chalcidenfium in Italiam navigantium curfum

s) Muf. Etr. T. II. Tab. CXXII. n. II. *t*) Pierres grav. T. II. LXXVI. *u*) Hift. lib. I. Cap. IV.

ſum fuiſſe directum, memoriæ prodiderint. Pars autem Chalcidenſium Neapolim condidit, quod argumentum ſecundo volumine multis complexus eſt Ill. Auctor præclari operis: Dell'antiche colonie venute in Napoli. Quapropter volucrem in numo noſtro columbam facile credidero, cujus feriundæ ratio perſpecta jam eſt. Eadem de cauſa Epheſii apem in ære ſignarunt. Sententia noſtra plurimum firmatur inſigni Statii loco, *x*) e quo diſcimus, Neapolitanos ſtatuam dedicaſſe Apollini cum columba ſiniſtro ejus humero inſidente:

TABVLA I. N. 3.

Dii Patrii, quos auguriis ſuper æquora magnis
Littus ad Auſonium devexit Abantia claſſis.
Tu ductor populi longe emigrantis Apollo!
Cujus adhuc volucrem læva cervice ſedentem
Reſpiciens blande felix Eumelis adorat.

Ecquid inſolens videatur, eos in numis quoque finxiſſe Apollinem & columbam, quibus ductoribus has demum in oras ſunt adpulſi? Si quis tamen eſt, cui hæc minus probentur, ſuppetit alia columbæ ratio,

x) Theb. l. 4. 8. v. 45.

TABVLA I. N. 3. tio, quam Plinius *y*) ſuggerit his verbis: „Quin & „patriam nobilitavere. (columbæ) In Campania „grandiſſimæ provenire exiſtimatæ.„ Notum Græcorum ingenium, qui quidquid ad patriæ laudem ac ornamentum conduceret, magnifice in numis crepabant. Hinc ut innumera prætercam, quæ ad cujusque regionis hiſtoriam naturalem pertinent, hinc inquam, tantus hircorum, arietum, cervorum, taurorum, omnisque generis animantium populus in ære vetere habitat. Speciatim columbæ frequentes volitant in Ægæi maris inſularum monetis, Siphni, Seriphi &c.

Bos humana facie fluvium Liternum, aut potius nobiliorem eo Vulturnum adumbrat, lætiſſimos Campaniæ agros irrigantem.

*
* *

TABVLA I. N. 4. Caput Apollinis)(ΝΕΟΠΟΛΙ. Dimidium monſtrum biforme aſtro inſignitum.

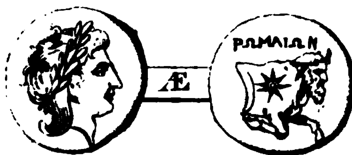
AER. III.

Si-

y) Nat. Hiſt. l. x. ſect. LIII.

TABVLA I. N. 4.

Similem quoad omnes apices Pellerinius z) edidit, sed ΡΩΜΑΙΩΝ inscriptum. Vir summus vix dubitat fuisse Gelae in Sicilia flatum. Causam praetendit formae, commatis, typorumque similitudinem cum ceteris numis Gelois. At haec ipsa momenta deprehenderis invicte militare pro Neapoli, statim ac illam monetam cum nostra contenderis; quod ut fieri ab unoquoque possit tanto facilius, visum est e re maxime, Pellerinianum exemplar huc inserere.

Non ovum ovo similius. Eadem Apollinis facies, idem prorsus capillorum cultus; aversae partes adeo conspirant, ut nec astrum in alterutro de-

z) II. Suppl. pl. I. n. 8.

TABVLA I. N. 4. ſideres. Differentia nulla, præterquam nominis. Tam arcta utriusque adfinitas non modo communem patriam, ſed parem etiam ætatem, ne dicam ejusdem artificis manum eloquitur.

Quo tempore, quave occaſione numi cum epigraphe ΡΩΜΑΙΩΝ Neapoli ſignati fuerint, haud facile dixeris. Narrat Livius non uno loco, Neapolitanos a quo tempore Romanis fœdere jungebantur, ſumma conſtantique in eos fide ſtetiſſe, uſque adeo, ut cum res Romanæ Punicis in bellis graviſſime laborarent, magnam auri vim per legatos Romam miſerint in ſubſidium belli, Pænumque non ſolum mœnibus excluſerint, ſed & præſidium Romanum advocaverint. Ex hoc fas puto inferre, Neapolitanos hoc monetarum genus fabricaſſe aut in uſum Romanorum intra muros ſuos degentium, aut ſeſe dixiſſe Romanos, quo ſummam in eos amicitiam, fidemque declararent.

* * *

N. 5. ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ. Caput Apollinis: in area ΜΕ.

)(. Bos dimidius humano vultu: ſupra delphinus, in area ΒΙ.

AER. III.

Per-

Perelegans & anecdotus numus videbatur dignus, qui æri incideretur, tametsi commentario non egeat. Delphinus urbis maritimæ signum, ut patet. Notari meretur, in Sicilia passim flumina exhiberi dimidio corpore, præsertim a Gelensibus: in Græcia Magna perraro, atque a solis Neapolitanis; quippe numi ΚΑΠΥΑΝΩΝ, cum typo dimidiati monstri, confictì videntur, quos Golzio videre licuit, præterea nemini. Addo, Siculos fluminibus adscripsisse persæpe nomina. Legitur ΗΥΨΑΣ. ΓΕΛΑΣ. ΑΣΣΙΝΟ, &c. in ære Selinuntio, Geloo, Naxio. Non ita Græci Italiotæ, quorum numi fluviorum vocabula pertinaciter dissimulant. TABVLA I. N. 5.

*
* *

Caput Apollinis: a tergo ΝΥ.)(ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ. Lyra & cortina, quibus imminent duæ stellæ, & luna bicornis, infra cernitur arista.

AER. III.

Dum errantes supra Cortinam stellas & lunam intueor, opportune subit locus Horatii, *a*) ubi Nea-

a) Epod. 5. v. 42.

TABVLA I. Neapolitanos arguit siderum disciplinae, nugisque astronomicis deditos, credulosque vel ipsis adeo vetulis, quae proprium sibi in astra, lunamque imperium jactabant:

Nec defuisse masculae libidinis
 Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
 Et omne vicinum oppidum,
Quae sidera excantata voce Thessala
 Lunamque coelo deripit.

De hoc argumento multus est, ut solet, doctissimus Martorellius commentario in Thecam calamariam, quam septem planetae exornant. Universim in Italiae Graecae monetis luna & astra saepissime adparent. Ut nihil de Capua, Tarento, aliisque civitatibus dicam, quarum in aere jam una, jam plures stellae lucent, Iguvium & Populonium apud Passerium, *b*) pariter lunam cum geminis astris, Dioscurorum symbolis, ut puto: Croton apud Eckhelium *c*) & Ma-

b) Paralip. ad Dempt. Tab. IV. & V. *c*) Num. vet. T. IV. n. 5.

TABVLA. I.

Magnanum d) tres lunas falcatas, & Velia apud Pellerinium e) tres item lunas, totidemque astra signarunt. Quin erant Etruriæ urbes nobilissimæ Pupluna, seu Populonium, & Luna, quibus nomen a nocturno illo sidere factum. Dioscurorum quidem cultus Neapoli, utpote in urbe maritima, plurimum vigebat. Collapsum eorum templum, inscriptionesque hodiedum ibi visuntur. Nec spica de nihilo, quam aversa in segmento exhibet. Cui non notus „ Campanus ager orbis terræ pulcerrimus „ ut Ciceroni vocatur? Dionysio f) definite Neapolis σταχυων βεβριθος αμαλλαις, spicarum referta manipulis,„ laudatur, commode ad spicam nostram. Fabrica præter morem hiulca est, ac rudis. Literæ NY, quemadmodum ME & BI præcedentis numi, aut prima sunt magistratuum elementa, aut notæ.

TEANVM SIDICINVM.

TAIANVR. characteribus Etruscis, sive Oscis, ac ordine retrogrado. Laureatum Apollinis caput: in N. 6.

d) Bruttia Num. Tab. 120. & 121. e) Rec. T. I. pl. IX. n. 56. f) Perieg. v. 58.

TABVLA I.

in arĕa o)(Victoria coronat taurum biformem, intra cujus pedes sigla.

AER. III.

Ut incisam* æri monetam sisterem, una litera movit, secunda videlicet, quæ mire variat in Teani numis. Scribitur ꟼ apud Mazochium, g) 4 apud auctorem musei Com. Pembrok, h) & Eckhelium. i) Ignarra legit I, k) Dutensius E, l) si modo recte uterque legit. Pellerinius id elementum adfirmat uti Græcorum Λ formatum in geminis sui musei numis. m) In meo nitidissime servato manifestum est Y sed inversum. Id discriminis accurate notare placuit, quia probe novi, quantum ad eliciendam literarum facultatem intersit, summa uti accuratione. Non est tamen, cur Tyrrhenicæ orthographiæ varietatem tantam mirere. Campaniam, cujus urbs Teanum fuit, post Opicos, Ausonesque alternis vicibus tenuere Osci, Etrusci, Samnites, demum Romani. Adeo multiplex variarum gentium successio & linguam, & literas non potuit non tur-

g) Diss. Etr. T. III. p. 39. h) Part. II. Tab. 88. i) Num. vet. T. II. n. 8. k) Pal. Neap. p. 267. l) Paléogr. Num. seconde edit. pl. II. n. 9. m) Rec. T. I. p. 63.

turbare. Atque inde in restituendis veterum Italiæ incolarum alphabetis, eruendisque characterum diversis figuris & potestatibus, difficultates nasci vix, ac ne vix quidem superandas, facile adparet. Erit ergo in argumento tam difficili atque obscuro, etiam post ærumnosos Maffeji, Gorii, Passerii, Bourguetii, aliorumque doctorum virorum conatus, in quo exerceant posteri ingenii sui acumen. TABVLA I. N. 6.

APVLIA.

ARPI.

Arista.)(Aper currens, cui ferrum hastæ imminet. N. 7.

AER. III.

*
* *

Caput Jovis laureatum.)(APII. Aper cum hastæ ferro. N. 8.

AER III.

Fabrica prioris numi patriam, nempe Magnam Græciam, primo intuitu manifestat. Arpis, non ignobili Apuliæ urbi prope Luceriam, aper dome-

TABVLA I. N. 8.

ſticus quaſi typus eſt, quo Diomedis, Arporum conditoris, Ætolica indicatur origo. Sunt tamen & aliæ Magnæ Græciæ civitates, uti Salapia Arporum navale, quarum numos idem animal infeſtat. Hinc incertus fluctuarem etiamnum, cuinam urbi anepigraphum noſtrum inferrem, ni ſuppetias veniret Arporum alter argenteus muſei Pelleriniani, *n*) qui tribus in averſa ſpicis abundat, unde noſtro lux plena adfunditur. Jure autem Arpini ſpicas in ære jactaverunt, benigno cœlo, fertilique gleba felices. Et Livius auctor eſt, *o*) Lucerinos Sempronium conſulem, Hannibalem Arpinos hibernantem aluiſſe.

Alter inſcriptionis gratia memorabilis, ceteris ſimilibus ΑΡΠΑΝΩΝ integrum nomen fatentibus. Ad eosdem ſpectare numum illum Parutæ, *p*) ac Principi Torremuzzæ *q*) memoratum, qui epigraphen ΙΠΠΑΡΙΣ præfert, aut præferre potius videbatur, tam certum arbitror, quam quod certiſſimum. Teſtes pro-

n) Rec. T. I. pl. VII. n. 9. *o*) Lib. XXIV. cap. III. *p*) Sic. Num. Tab. CXXXVI. *q*) Correz. alla ſic. Num. p. 40. & Agg. V. p. 33.

provoco Jovem aprumque, consuetos Arpinae pecu- niae typos, tum vero nomen magistratus ΔΑΞΟΥ, quod in plerisque ΑΡΠΑΝΩΝ certis monetis legitur. TABVLA I. N. 8.

TARENTVM.

Concha.)(-- AN. supple TAPAN. Vir nudus delphino vectus d. tenet diotam, s. cornucopiae. N. 9.

AER. III.

Aerei *Tarentinorum* numi longe rarissimi; vix namque duo vel tres ad haec usque tempora in lucem prodivere, & hi quidem attriti. Diota, quam vir delphino inequitans in meo numulo egregie servato gestat, in illis desideratur. Ceteroquin typis & mole congruunt omnes hactenus inventi. Non moror aereum illum secundae formae, qui caput barbatum, forte Neptuni, cum adscripto monogrammate, & piscem Rajam in aversa sistit, Haymioque videbatur Tarenti cusus in honorem Archytae. *r*) Ei numo, quem & mea penus recondit, nihil prorsus est cum Tarentino philosopho, vel oppido, tametsi ubinam gentium malleum subierit, nondum omnino liqueat.

 Ha-

r) Thes. Brit. Tom I. p. 146. edit. Vindob.

TABVLA I. N. 9. Havercampus in Morellii Thesauro Familiarum Romanarum Corinthium putat, sed res incerta.

Conchas, cujusmodi unam vides in hoc numo, Græci κτένες, pectines Latini vocant, frequentes Tarentino in mari. De piscatu apud veteres Tarentinos præclare actum ab Joanne Juvene in præstanti opere: De antiquitate, & varia Tarentinorum fortuna &c. Neapoli. MDLXXXIX. fol.

LVCANIA

METAPONTVM.

N. 10. Caput Veneris, ut opinor.)(ME. Arista

ARG. II.

Numisma aliud ab editis. Multam vetustatem cum literarum forma, tum brevitas inscriptionis indicat. Quis Metapontum condiderit, non una est veterum sententia. Refert Antiochus apud Strabonem, s) fuisse ab initio vocatam Μέταβον, ab heroe Metabo Sisyphi filio, Aeoli nepote, postea vero

s) Lib. VI. p. 406.

ro dictam Μελαποντιον. Huic adserto suffragatur præstans moneta quondam ducis Nojæ, nunc Utriusque Siciliæ Regis, quæ una parte caput virile imberbe tænia revinctum exhibet, altera de more spicam cum epigraphe METABO. t) Quis hic primigenium urbis nomen, vultumque conditoris Metabi non agnoscit? Adeo nempe mutuam sibi operam præstant & veterum monumenta, & auctores. TABULA I. N. 10.

Ceterum quanta ejus urbis argenteorum numorum frequentia: tanta æreorum difficultas est. *Aereus unus* insignis artificii cum arista, vultuque Bacchi venustissimo, auctoris museum ornat, cujus imaginem Magnanus dedit. u)

BISTVVIVM.

Caput imberbe crispis capillis.)(Delphinus, frumenti granum, & concha. Inscriptio detrita. N. 11.

ARG. III.

Adeo vetustus numus, ut inter Pæstanos facile antiquissimum declaraverit Vir summi ingenii & doctri-

t) Lucania Num. T. 37. n. XIV. u) L. c. Tab. 32. n. IV.

TABVLA I. N. II.

ctrinæ Mazochius. Quid mirum, poſt aliquot annorum millia obliteratam denique fuiſſe epigraphen, quæ alias ſolet eſſe ΒΙΣΤΥΥΙΣ. id eſt: Biſtuvis, ſeu Biſtulis, nomen, ut Ignarræ videtur, *x*) non urbis primitivum, ſed gentile, deductum απο τȣ Biſtuvium, quemadmodum e τῳ Samnium fit Samnis?

De numi patria, & ſignis utriusque partis in diverſas diſtrahuntur ſententias Paſſerius, Mazochius, Guarnaccius, Magnonius. Unum eſt, in quo concordant omnes; atque hoc ipſum eſt, in quo ego ab omnibus diſſentio, ſignum intelligo, quod præter delphinum & granum averſæ inhæret. Id confidenter, ac unanimiter apluſtre, ſive acroſtolium vocant, ſolo Guarnaccio excepto, qui dubitantis more ſcribit: „ come pare, un acroſtolium„ *y*) Sed enim concha hoc ſaltem in numo cernitur evidenter; ut cuique patebit, qui fideliſſimum ectypon inſpexerit. Typus ille Poſidoneatis, ſeu Pæſtanis apprime convenit, pro quibus Paſſerius, Mazochiusque decertant. Profecto ejusdem generis concham adjecto adeo frumenti grano, etiam Cumæ in Campania monetis ſuis ar-

---

x) De Pal. Neap. p. 262. *y*) Orig. Ital. Tom. II. p. 228.

argenteis intulerunt, z) perſpicuo argumento, numos cum epigraphe ϐΙΣΤVVΙΣ in quadam Cumis vicina urbe fuiſſe procuſos; nam urbes vicinæ ſimilis ingenii numos ſignarunt. Et revera Poſidonia, ſerius Pæſtum, haud procul Cumis diſtabat. Quod amplius: eorundem typorum eadem erat utrisque cauſa, nimirum ſoli mollities, & copia teſtaceorum, quæ ora maritima, & lacus propinqui largiter ſufficiebant. Sicut enim Cumæ lacui Lucrino adjacebant, cujus oſtreæ laudatiſſimæ: ita & Biſtuvium alteri cuidam ſtagno mirabili, „ quod certis temporibus variari ferunt, ac modo dulce, modo ſalſum, nec potabile fieri „ ut ait Plutarchus. a) Illud autem ad rem noſtram vel maxime facit, reperiri concham in iis etiam pervetuſtis numis, quos eadem urbs Poſidoniæ nomine ſignavit, qualem edidit Pellerinius. b) Non deſunt quidem aliæ Magnæ Græciæ civitates, quibus conchæ placuerint, ſed hæ diverſi generis, ut Buccina in Capuæ, Pectines in Butunti & Tarenti monetis. Noſtram Mytilum Linnæus adpellat.

TABVLA I. N. II.

Ex-

z) Pellerin. Rec. T. I. pl. VIII. a) In vita Craſſi. b) II. Suppl. pl. I. n. 7.

D

TABVLA I. N. 11. Exstat Bistuvii aliud monetarum genus, quarum in parte posteriore taurus humano vultu stabulat. Hæ antica pariter facie differunt, & nequaquam virilem, qualis in nostro, similibusque numis delphine, grano & concha insignitis conspicitur, sed muliebrem protomen offerunt collo *monilibus* ornato, effusisque crinibus, cujusmodi fere occurrit in ære Crotoniatarum, ac vulgo Junonis Laciniæ censetur.

BRVTTII.

N. 12. Caput Herculis barbatum, & rictu leonis tectum: a tergo clava.)(ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Victoria in citis bigis: subtus serpens.

AVR. III.

En unum de præcipuis hujus musei cimeliis. Aurea Bruttiorum moneta vix prius cognita. Unicam huic similem, excepto sub equis serpente, Exc. Baro Ronchius, Academicus Herculanensis doctissimus, Neapoli possidet, quam Bruttiæ Numismaticæ inseruit Magnanus. *c*) Typorum ratio facilis. Erat

c) Tab. IV. n. II.

Erat Herculis religio Bruttiis avita, quod Stephano teſte, generis auctorem agnoſcerent per Brettum ejus de Baletia filium. Victoria vero bigas urgens eorundem Martios animos, virtutemque bellicam ſignificat, qua tantum valebant, „ut multas Græci nominis civitates Italia expellerent, - - - & pernicioſi etiam regibus haberentur„ quæ verba Juſtini ſunt. *d*) Artibus perinde, atque armis excelluiſſe, teſtantur elegantiſſimi eorum numi, tum hic præ ceteris, quo vix pulcriorem deſideres. TABVLA I. N. 12.

BERT. *Græcis* ΒΡΕΤΤΟΣ, vel ΒΡΕΤΤΙΑ.

Pagurus, ſub quo nomen urbis Phæniciis literis.)(Planta videtur, aut piſcis marinus. N. 13.

AER. III.

Similem, ſed inſignem Herculis vultu, qua parte videor mihi piſcem, aut plantam videre, præcipuis Italiæ numis merito accenſet Pellerinius, *e*) eoque titulo inprimis commendat, quod primigenium urbis nomen Bert, ſive Birt profiteatur Phœniciis characteribus expreſſum; ex quo plurimum il-

D 2 lorum

d) Lib. XXIII. cap. I. *e*) III. Suppl. pl. IV. n. I. p. 95.

TABULA I. N. 13. lorum stabilitur sententia, qui Bruttios, ceterosque Græciæ Magnæ populos propugnant origine Phoenices. Viri doctissimi præclaras in hanc rem legisse animadversiones, neminem pœnitebit, quibus omissis, ne cramben recoquamus, nos quidem typis aliquamdiu immorabimur.

Pagurus frequens in ære insularum, urbiumque maritimarum, quæ proficuo ejus piscatu gaudebant. Archæophilum & Dulodorum non audio, apud Begerum de mystico hujus cancri sensu eruditissime somniantes. *f*) Sed quid imaginis in aversa? Res non satis liquida, quod numus ea parte vitium fecit. Ni fallor, Polypum, aut plantam conjicio. Si polypus, nulla difficultas. Nempe alterum vicini maris testem habebimus, præclarum paguri socium. Et video Crotoniatas in Bruttiis eundem cælasse piscem in numo argenteo apud Magnanum, *g*) & in æreo anecdoto Canonicorum Reg. ad S. Florianum in Austria, cujus ectypon possideo. Quodsi genus plantæ sit vel fruticis, audi, quid in mentem venerit.

Ini-

f) Thes. Brand. T. I. p. 340. *g*) Br. Num. T. 118. n. 11.

Initio omnis illa peninsula Siciliæ opposita vocabatur Japygia, mox Oenotria, Italia dein, eoque nomine latius progresso, demum βρεττια, quæ primo silæ Silvæ conclusa terminis, postea universam litoralem oram ad Laum usque occupabat. Oenotria, *Italia*, βρεττια, adpellationes synonymæ sunt, ab Orientis linquis, quibus Japyges utebantur, adscitæ, ac indolem terræ, pice resinaque plurima divitis, adumbrantes. Ut Oenotriæ atque Italiæ nomina dissimulem: βρεττια, Latinis Bruttia, derivatur ab Hebræorum *Berosch*, & *Berot*, Chaldæis *nempe* Syrisque *schin* in *tav* mutantibus. Pluralis *Berotim*, sive *Brotim*, omne genus arborum significat, unde pix & resina stillat. Habes igitur originem nominis urbis Bert seu Birt, populique βρεττιων, à pice videlicet, cujus immensam officinam silva Sila præbebat. * Sed quorsum ista, inquies? Ut numi nostri plantam, sive fruticem eliciam. Quid enim, si resinosam ejusmodi arbusculam, e qua pix Bruttia, veteribus adeo laudata fiebat, in ære suo cælassent Bruttii, atque ita ingenium soli, & nominis causam innuissent? Sane moris fuisse veteribus, TABVLA I. N. 13.

D 3 ut

* Id argumentum eleganter & copiose Mazochius exequitur commentario in Tabulas Heracleenses p. 534. sqq.

TABVLA I. N. 13. ut quibus maxime abundarent, aut præstarent naturæ muneribus, in numis gloriarentur, nemo est, qui ignoret. Exempla ejus rei sunt innumera, neve foris quæramus, quod domi suppetit, inter ipsos Bruttios Rhegini, Cauloniatæque varias signabant plantas, quarum ferax erat eorum ager. Quid vetat, quo minus & præsentem numum simili typo, simili de causa dicamus insignem? Sed hæc non nisi per conjecturam, & supposito plantæ, seu fruticis typo. Expectandum, donec integriores id genus numos

- - - in apricum proferet ætas.

CROTON.

TABVLA II. N. 1. ϘPO. Tripus adstante ciconia.)(Tripus incusus

ARG. II.

Insignis numus non nihil ab editis differt, primaque sapit monetariæ artis incunabula, ut omnes illi argentei, qui duplici quidem typario signati sunt, sed altero eminente, altero concavo, cujusmodi præter Crotona fabricavere Caulon, Metapontum, Posidonia, Sybaris, Tarentum. Extra Græciam Magnam

gnam hoc numorum genus nullatenus invenias. Neque facile dictu, qua cœpti sint ætate in ea Italiæ parte procudi. Præcedere annis quidem minimum sexcentis Christianæ æræ, perspectum habeo, atque ita conficio. Est mihi Sybaritarum argenteus numus cum Palladis taurique signis, sed prominente utrinque typario. Hunc fere annis DXL. ante epocham Christianam flatum, nemo diffitebitur, qui noverit, Sybarin eo temporis a Crotoniatis fuisse radicitus erutam, neque amplius restitutam. Nihilo minus, ut monui, typarium eminet jam utrumque, ac fabrica minime vulgarem elegantiam spirat. Progressus a primis rei monetariæ initiis ad tantum fabricæ nitorem subito fieri non poterat. Tam parum quippe ingeniorum, quam arborum fructus subito maturescunt. Erit itaque congruum, imo necesse, sexaginta circiter annorum spatium inter rudia illa feriundi argenti pericula, eumque perfectionis gradum interponere, quo jam pervenisse Sybaritam artificem videmus. Si ita est, patet eorum, de quibus agitur, numorum ætatem saltem ad sexcentos circiter annos ante Christum natum esse removendam.

TABULA II. N. I.

Quam-

TABVLA. II. N. 2.

* * *

Caput laureatum imberbe)(KPO Tripus.

ARG. III.

Quamvis absit leonina pellis, tamen Herculem vultus amplus, & crassum collum (multi roboris indicium) & curti capilli dilucide produnt. Ingens ejus cultus apud Crotoniatas. Causam, atque urbis simul originem exponit fuse Ovidius, *h*) quo remitto lectorem. Et belle cum Poeta numi conspirant, qui variam Herculis, aliquando & serpentes elidentis effigiem exprimunt. Tripus Apollinem respicit, cujus oraculo urbs a Myscello condita, ut pridem observatum. De numis Crotonis disseruit Cl. de Boze. *i*) Sed hunc nec ille vidit, nec post eum alius.

LOCRI EPIZEPHYRII.

Caput Palladis galeatum: retro spica.)(-- KΡΩΝ. Supple ΛΟΚΡΩΝ. Pegasus volans, sub quo literæ ΑΓ monogrammate ligatæ.

AER. II.

E-

h) Metam. l. xv. *i*) Hist. des Inscr. & des Bell. Lettr. Tom. I. p. 235.

TABVLA II.

Erant Locri in Italia: erant & in Græcia. Hi Parnaſſum montem utrinque accolebant, dividebanturque in Ozolas, Epicnemidios, ac Opuntios. Sunt, uti Plinius aliique, qui Epicnemidios atque Opuntios eosdem ſtatuant, & Strabo ipſe, qui inter utroſque diſtinguit, urbem *οπȣντα* alibi conſtituit *των επικνημιδιων* metropolim. Ab Opuntiis, aut ſecundum alios, ab Ozolis genus ducebant Locri in Bruttiis Italiæ, Epizephyrii vocati a Zephyrio promontorio. Horum omnium monetas diſcernere arduum eſt. De iis *non loquor*, quæ *nomini* ΛΟΚΡΩΝ *aut literas* ΟΠ in formam monogrammatis per aream jungunt, aut globulos; nam has ad Epizephyrios, ad Opuntios illas ſpectare, compertum habetur. At quæ characteriſticis his notis deſtituuntur, ſæpe Oedipum requirunt. Non deſunt tamen, quarum patriam e typis ſatis certo definias. Sic Locris Italicis tuto licet adſcribere, quibus una parte Jovis caput, altera fulmen, aut aquila ceu ſola, ceu leporem depaſcens inhæret. Hæc enim ſigna prorſus ex Italiæ & Siciliæ ingenio ſunt. Ab iisdem ſignatos arbitror & eos numos, qui hic galeatum Palladis caput, illic præter urbis nomen duo cornua copiæ cum aſtro exhibent. Eadem quippe ſymbola vicina Locris Valentia adoptavit. Sed quid facias Lo-

TABVLA II.

crorum partim argenteis, partim æreis illis numis, qui Palladem Pegaſumque præferunt, manifeſta Corinthiæ originis indicia, cujusmodi hic eſt, quem ſupra deſcripſimus. Id quidem nunc inquirendum. Pellerinius pro partibus Ozolarum ſtat, *k*) quin judicii ſui rationes exponat. Eckhelius in ſyllabo Corinthi coloniarum, quæ hoc genere monetarum uſæ ſunt, recte animadvertit, *l*) apud veteres deductæ a Corinthiis ad Locros Ozolas coloniæ mentionem fieri omnino nullam; videtur nihilominus Pellerinio accedere, ,, quod eorum regio ſinum Corinthiacum contingebat, & forte aliqua ejus pars revera habitata fuerit a Corinthiis, aut ſpecioſo aliquo titulo ſe ultro Corinthios profeſſi ſunt. „ Ad Italiæ Locridem neuter animum adplicuit. Equidem in hac controverſis numis domicilium adſigno, neque temere iſtud facio. Teſtatur R. P. Magnanus, *m*) id genus numismata frequenter erui in regno Neapolitano, eſſeque communia in ejus regionis Cimeliarchiis; nulla vero, aut certe perrara, quæ Græcorum Locrenſium partus eſſe conſtet. Ibi ergo domeſtica, ubi copioſa. Id criterium magni eſt in difficultatibus ſubſidii,

quæ

k) Rec. Tom. I. p. 98. *l*) Num. vet. p. 127. *m*) Brutt. Num. p. IX.

TABVLA II.

quæ ſcientiam numariam vexant. Præterea monogramma literis ΑΓ compoſitum, quod ſub Pegaſo mei numi viſitur, in compluribus Epizephyriorum certis monetis adparet, cujusmodi apud laudatum auctorem & Begerum *n*) occurrunt. Tertio (& huic argumento plurimum tribuo) Locros Italiotas ſeu Epizephyrios agnatos fuiſſe Corcyræis, & per hos Corinthiis, intelligo e Cononis libello quinquaginta narrationum, quarum argumenta ſuæ Photius bibliothecæ inſeruit *o*) bona noſtra fortuna. En integrum locum latine verſum: „ Phæace autem inſulæ (*Corcyræ*) rege mortuo, liberi ejus Alcinous & Locrus inter ſe diſſidentes, ita tandem convenerunt, ut Alcinous quidem Phæacidi imperaret, Locrus vero pretioſas opes mobiles, partemque populi auferens, regione excederet. In Italiam igitur hic adnavigans, a Latino Italorum rege hoſpitio acceptus eſt, qui filiam quoque ſuam Laurinam eidem nuptui dedit; qua etiam ex cauſa Phæaces Italicos hoſce Locrenſes in cognatos adſciverunt. „ Illuſtris ſane locus, & plura continens, quæ alibi fruſtra quæſieris. Traditur Locrus Alcinoi, Corcyræ Phæaciæ regis, frater, cujus nec Homerus, nec poſt eum alius meminit.

 Fer-

n) Theſ. Brand. T. I. p. 336. *o*) Num. LXXXVI. p. 423.

TABVLA. II.

Fertur idem cum parte populi Corcyrensis in Italiam navigasse, & mox additur, fuisse Locrenses hos Italicos a Phaeacibus pro cognatis habitos. Exinde, me judice, manibus rationem tenemus, cur Locrenses isti Corinthios in numis professi fuerint natales. Erant quippe, ut dictum, genere Corcyraei. At κερκυραιοι κορινθιοι σαφως, Corcyraei indubitato Corinthii „ ut diserte Thucidides ait, p) consequenter & Locrenses Italiotae a Corinthiis oriundi, proindeque Corinthios in aere suo typos non immerito jactavere. Idem factitatum a Dyrrhachenis videmus, qui quamvis & ipsi a Corcyraeis proprie descenderint, teste eodem Thucydide, Corinthios tamen metropolitas agnovere, ac more coloniarum recepto matris symbola, nempe Palladem & Pegasum signavere. Cononis narratio & inde firmatur egregie, quod inter Graecos atque Italicos Locrenses, nullo unquam tempore, foedera valuerunt, uti Polybio, q) qui postremos saepius adibat, ipsi profitebantur. An mirum, Italicos seu Epizephyrios pro sociis & cognatis agnovisse Corcyraeos, & per hos Corinthios? Aut igitur fallor vehementer, aut productis mo-

p) Lib. VII. q) Hist. L. XII.

momentis conficitur, eos de quibus controvertitur, numos ad Italicam spectare Locridem. TABVLA II.

His jam constitutis juvat ultra progredi. Verisimile duco, Epizephyriis jus in illos pariter numos esse, qui iisdem typis una, vel utraque parte literam Λ adsociant. Pellerinius rursum Ozolis favet, Eckhelius potius Leucadiis, advertitque in plerisque per aream occurrere caduceum, difficile, ut vocat, criterium. Mihi quidem non adeo difficile videtur criterium, imo satis luculentum. Exstant non pauci Locrorum Italicorum numi certi, hoc insignes attributo. Ejusmodi Magnanus tres vulgavit. r) Duo priores aquilam sistunt, cui lepus cœnam facit, tertius Jovis vultum. In aversa omnium fulmen, & per aream caduceus. Universim id Mercurii attributum frequens est in Bruttia moneta, cumprimis urbium Peteliæ ac Hipponii. Et vero Mercurii cultum per eum tractum viguisse, probant etiam Rheginorum numi, in quibus is deus sæpe sæpius caduceum portat. Contra vero indubiam Græcæ Locridis monetam nec unam dederis, saltem ex hactenus editis, quæ alicujus in Mercurium pietatis in-

 di-

r) Brutt. Num. T. 69. n. II. & III. T. 74. n. VI[illegible].

TABVLA II. dicium prodat. Ipſa τȣ Λ repetitio ſuffragatur meæ opinioni; nam & integrum ΛΟΚΡΩΝ vocabulum in Epizephyriorum monetis aliquoties redit utrinque; & Magnanus unam recenſet, quæ Palladi ΛΟΚΡΩΝ, & pegaſo alterius partis ſolum Λ adſcribit, evidenti ſimul argumento, iisdem in exprimendo nomine placuiſſe interdum ſola uti litera Λ. Quantopere gauderem, ſi quæ nunc aliquanto prolixius diſſerui, Eruditis probari intelligerem!

Pæne oblitus ſum admonere, eſſe numum meum æreum, unde vel maxime commendari mereretur. Nam qui hos typos præferunt, fere argentei ſunt. Aeneum tamen ſimilem, ſed attributis in area carentem, cum epigraphe ΛΟΚΡΩΝ jam exhibuit Geſſnerus e muſeo Conſ. Pfau, *s*) cui alterum paulo diverſum ex eodem metallo addidit laudatus Magnanus. *t*) Non ergo ſolita ſua uſus eſt Cl. Eckhel accuratione, qui hujus metalli & argumenti numos negavit exiſtere. *u*) Tales Vir eruditus poterat videre non modo Locrorum, ſed Tauromenii quoque Siciliæ urbis apud Dorvillium, *x*) Pellerinium, *y*) & Torre-

s) Tab. XXXIX. n. 31. *t*) L. c. Tab. 72. n. 11. *u*) L. c. pag. 128. *x*) In Sicul. vol. II. Tab. X. *y*) Rec. T. III. pl. CXI. n. 66.

remuzzam. z) Tauromenio etiam titulo numi argentei cum effigie Palladis & Pegasi, quem Princeps Torremuzza edidit, a) dari locus debebat in catalogo Corinthi coloniarum, quae id monetarum genus fabricarunt. TABVLA II.

INCERTVS ITALIAE NVMVS.

Caput muliebre eleganter ornatum.)(Eques dextra coronam sustinens. Inscriptio deleta.

AER. III.

Numus incertus. Magnae Graeciae artificem olet fabrica. Equitem simili habitu decurrentem proposuit Capua & Neapolis Campaniae: Croton in Bruttiis eandem Deam, quam Junonem Laciniam putant. Nihil definio inscriptione ita exesa, ut cum Plautino Pseudolo credam, „nisi Sibylla legerit, interpretari alium potesse neminem.„ Pellerinius in tribus sui musei numis, quoad aversam huic simillimis, legit ATINOS. b) Sed nihil inde subsidii; nam viri vel urbis nomen sit, perinde incognitum. Scio Vaillantium Haymiumque hujus generis numos Familiae Atiliae: N. 3.

z) Agg. III. Tav. VI. n. XXVI. a) Agg. II. T. II. n. XXII.
b) Rec. T. I. pl. X. n. I.

TABVLA II. N. 3. liæ: Magnanum Atinæ Marſorum urbi tribuere, ſed falluntur. Fuit & Lucanorum Atina, cui pariter Magnanus c) æreum numum largitur, ex Arigonio d) ut ſuſpicor, mutuatum, qui nomen ΑΤΙΝΑΙΩΝ mentiebatur. Verum ΑΙΤΝΑΙΩΝ genuinam eſſe epigraphen, quovis pignore certare auſim. Confer eundem cum aliis Aetnenſibus, & rem velut manu palpabis. Id ne monere quidem attinebat, niſi a Frœlichio quoque Arigonianam Atinam autonomarum urbium catalogo inſertam vidiſſem.

SICILIA

AGRIGENTVM.

N. 4. ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ. Caput Bacchi diademate revinctum: a tergo botrus.)(Aquila fulmini inſiſtens. pone Κ.

AER. II.

Solet aquilam in tritis Agrigenti numis plerumque pagurus, Ceres, vel Apollo comitari: in hoc ſocium habet Bacchum, tali formæ indulgentia conſpi-

c) Luc. Num. T. 32. n. 11. d) Inter Quadrantes T. X. n. 20.

ſpicuum, qualem adeo feliciter expreſſit, qui cecinit: TABULA II. N. 4.

Dum dubitat natura, marem faceretne puellam,
Factus es, o pulcer! pæne puella puer. e)

Et facit pro Baccho non modo racemus in area, ſed etiam diadema; ſiquidem Plinio teſte, „idem diadema, regum inſigne, & triumphum invenit„ f) Nil mirum, huic deo addictos fuiſſe Agrigentinos, quorum colles plurimo vini generoſi proventu luxuriabant, ut in vulgus notum. Neque ii tot ſeculorum intervallo mutavere ingenium, ſed hodieque tantum adfluunt vini, olei, frumenti, omnisque fructuum generis abundantia, ut iis conſpectis nobiliſſimus Baro Riedeſel exclamaverit:

- - - - Hic vivere vellem,
Oblitusque meorum, obliviſcendus & illis.

G E L A.

Caput Cereris vel Proſerpinæ: in area monogramma. ☧ ΓΕΛΩΙΩΝ. Spica. N. 5.

AER. III.

Sic

e) Anthol. vet. Lat. Poet. T. I. p. 688. f) Lib. VII. ſect. LVII.

TABVLA II. N. 5. Sic fieri amat. Eruditi numos obtinent injuriis temporum male adfectos. Hic plurimorum errorum fons & origo. Exemplo est hic numus, cui adfinem Paruta vidit, *g*) sed vitiatum, qua parte inscriptionem prætulit. Quippe ΓΕΛΩΝΟΣ legere sibi visus, a Gelone rege signatum credidit. Noster ΓΕΛΩΙΩΝ nomen perspicue fatetur, unde ambas Gelam pertinere, citra dubium est. Eidem urbi restitui postulat alter numus argenteus, quem æque Gelo per nefas sibi hactenus vindicavit. Una parte dimidius biformis fluvius, altera spica: inscriptio ΓΕΛΩ. *h*) Pro Gela vadem agunt utriusque partis symbola. Fluvius cognominis in argenteis memoratæ urbis identidem recurrit jam toto, jam medio corpore. Aristam & noster & Parutanus ostentant, de quibus paulo ante. Habes ergo utrumque typum in certis Gelæ monetis; e contrario neutrum in iis, quas Gelonis esse constat. Quare nullus hæreo, quo minus mutilatam epigraphen ΓΕΛΩ confidenter suppleam ΓΕΛΩΙΩΝ; neutiquam vero ΓΕΛΩΝΟΣ, uti visum est Parutæ.

Spi-

g) Sic Num. Tom. III. Tab. CXLIV. n. 7. *h*) Apud eundem l. c. n. 4.

TABVLA II. N. 5.

Spica nitide congruit Virgilii Campis Gelois. Eos hodiedum diligenter coli, optimæque indolis frumentum gignere, testatur Ill. Baro Riedesel, *i*)

Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.

* * *

Vir galeatus arietem immolans: infra literarum vestigia.)(Equus currens: superne astrum.

AER. I.

Corrigendi rursum Paruta, *k*) editorque musei Pembrok, *l*) qui simillimum anepigraphum Geloni tribuunt. Abstergit sphalma numus alter a doctissimo Principe Torremuzza vulgatus, *m*) qui hic juvenis, illic viri arietem mactantis imaginem objicit, expresso nomine ΓΕΛΩΙΩΝ. Cum hoc noster epigraphe, licet jamjam fugiente, cum Parutano & Pembrokiano typis concordat, ceteroquin vernice, nitore ac elegantia conspicuus.

i) Reise durch Sicilien. S. 61. *k*) L. c. Tab. CXLIV. n. 10. *l*) P. 2. Tab. 78. *m*) Agg. II. T. III. n. XXIV.

Tabvla II. N. 6.

ENTELA.

ΕΝΤΕΛΛΑΣ literis antiquissimae formae. Fluvius biformis: infra pisciculus.)(Mulier ad aram litans, sinistra ut videtur, serpentem attinet.

ARG. III.

Septem granorum numulus ingentis aevi, raritatisque maximae laudem meretur. Exc. Princeps Torremuzza, cui linearem ejus picturam Palermum transmisi, nusquam a se deprehensum respondit per totam Siciliam. Quem Paruta in aere expressit, *n*) senectute nimia laborasse oportet, ut ectypon ostendit. Hinc ejus interpretatio tantam commentatoribus crucem fixit. Marco Majero describitur hunc in modum: „ Mulier ante templi gradus alteriusve aedificii, cujus cortinam manu elevat, sinistra baculum, e quo pendet rana, tenet, pluviae signum. „ Havercampo videtur mulier rebus ad balnea spectantibus dans operam; ceu una de filiabus Cocali Siciliae regis, quarum insidiis periisse Minoa, Diodorus Siculus perhibet, cum in balneo aestu plurimo circumfusus, statimque frigefactus fuisset. Nihil horum

n) Sic. Num. T. CXIV. n. I.

rum in meo numo. Mulier illa est Hygia salutis dea, pateram ignitæ aræ infundens, sinistra, ut alias, serpentem stringens. Et sane is typus belle respondet alteri parti, quam fluvius Hypsa, solita sub imagine tauri semiviri occupat. Eodem modo Selinuntia pecunia tauriformem Hypsam cum Hygia maritat; o) atque in Himerensi quodam marmore p) fit Aesculapio, Hygiæ patri, fluvioque Himeræ votum his verbis:

TABVLA II. N. 6.

ΑΣΚΛΑΠΙΩ. ΚΑΙ. ΙΜΕΡ. ΠΟΤΑΜ.
Ο. ΔΑΜΟΣ. ΤΙΣ. ΝΙΣΙΣ.
ΣΟΤΗΡΣΙΝ.

Aesculapio, & Imeræ fluvio
Populus Nisæ
Servatoribus.

Sic ope hujus numi difficultates omnes evanescunt. Literarum antiquissima forma. Duæ illæ inter pedes fluvii conspicuæ, si sunt Α & Σ, pervetustæ nimirum figuræ, ut suspicor, plenum ΕΝΤΕΛΛΑΣ nomen conficiunt, si præcedentibus adnectantur. Siculorum Palæographiam insigni eruditionis atque in-

o) Khell Adp. ad Gesn. Tab. III. n. 7. & Torremuzza Agg. I. T. II. n. XIV. p) Sic. Inscr. Clas. I. n. XI.

TABVLA II. N. 6. genii laude digessit Exc. Princeps Torremuzza in opere præstante, cui titulus: Siciliæ Inscriptionum Nova Collectio &c. Urbs Stephano topographo εντελα scribitur, Diodoro εντελλα, Plinio Entellini. Numi variant. Ejus rudera hodiedum visuntur ad amnem Crimisum.

M E G A R A.

ΜΕΓΑ. Navis dimidia)(Tripus inter duos delphines.

AER. III.

Complures Megaræ nomine exstitere urbes. Sex recenset Stephanus Byzantius. Duarum numi superant, Atticæ & Siculæ. At suos utrisque adjudicare, hoc opus, hic labor. Sunt, qui ΜΕΓΑΡΕΩΝ, sunt qui ΜΕΓΑ inscribunt. Utriusque generis varios, quos inter & hic, Pellerinius vulgavit, quibus addidit nonnullos una tantum syllaba ΜΕΓ & ΜΕ insignitos. De postremis quidem judicium dissimulo, quia prorsus incertum, non solum ad utram Megaram spectent, sed an non ad aliam potius urbem, nomen a ΜΕΓ vel ΜΕ auspicantem referri debeant. De illis, qui vel integrum ΜΕΓΑΡΕΩΝ, vel dimidium

TABVLA II.

dium nomen ΜΕΓΑ exprimunt, mihi quidem ita visum, ut hos in Siciliam, in Atticam illos removendos censeam. Præcipuum argumentum e symbolis repeto. ΜΕΓΑΡΕΩΝ inscripti adposito interdum magistratu, fere Apollinem jactant, ac in aversa citharam, *q*) typos adludentes ad urbis incunabula. Erat enim ejus conditor Megarus ex mente quorundam filius Apollinis, a quo Alcathoum quoque in restaurandis urbis mœnibus adjutum fuisse perhibent. Cithara ut Apollini suapte connectitur; ita Megarensibus *Atticis* peculiaris miraculi causa *extitit.* Narrat Pausanias, *r*) in eorum arce stetisse lapidem, super quo citharam deposuit Apollo, quando muros molienti Alcathoo suam erat operam navaturus, eumque lapidem, addit, ab hoc tempore si forte calculo projecto fuisset tactus, similem citharæ motæ sonitum edidisse. Huc & Ovidius *s*) respexit, dum cecinit;

Regia *turris* erat vocalibus addita muris,
In quibus auratam proles Latonia fertur
Deposuisse lyram. Saxo sonus ejus inhæsit.

Sæ-

q) Pellerin Rec. T. I. pl. XXIII, n. 23. & 24. *r*) Att. lib. I. p. 101. *s*) Metam. L. VIII.

TABVLA II.

Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi,
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo.

Ex quo nemo non videt, quam merito Megarenses Græci citharam & Apollinem signaverint. Videbimus porro alterum ΜΕΓΑΡΕΩΝ numum autonomum cum argumentis omnino Atticis, quando regionem Atticam fuerimus ingressi, quo lectores remitto. Nunc ad eos transeo, qui truncatam inscriptionem ΜΕΓΑ sistunt, cujusmodi noster est. Multum discriminis hos inter & priores. Artificium discrepat. Patriæ nomen ut in illis semper integrum, qui Atticos utrinque typos indubios præ se ferunt: ita in iis constanter prioribus tantum conceptum syllabis, quibus impressa talia signa sunt, quæ pro Megarensibus tam Atticis, quam Siculis perinde faciunt, uti naves, delphini &c. quod factum videri possit, ut dubiis signis saltem inscriptionis diversitas diversarum urbium lectorem admoneat. Sed hæc leviora. Illud maximi ponderis, esse numos ΜΕΓΑ inscriptos, quos Sicilia indubitato sibi vindicat. Talis est a Pellerinio t) vulgatus, qui Apollinem, * ac in aversa præter memoratam epigraphen

* Erant Siculi Megarenses Atticorum Coloni teste Strabone atque Thucydide. Hinc communia, ut fit, utrisque numina & sacra.
t) Rec. T. III. pl. CX. n. 50.

TABVLA II.

phen biformem taurum exhibet, fluvii ſymbolum, Siciliæ Græciæque magnæ ſolis uſurpatum populis. Cedo alterum cum epigraphe ΜΕΓΑ, quem ex indiciis æque certis Atticum arguere poſſis, & Nævii ſilicem ſecuiſti. Hæc cum ita ſint, numquid juſtum videtur, ut duce numo Pelleriniano, ceteros etiam in Siciliam transferamus, qui eidem inſcriptioni navem adſociant, atque in averſa duos delphines nunc metam, nunc tripodem ambientes, aliquando ſolos circum το ΜΕΓΑ laſcivientes, cujusmodi Arigonius *u*) neſcio cui Megalæ, & Burmannus *x*) haud felicius inſulæ Melitæ tribuit, cum nulla ſint in contrariam partem argumenta, quæ Megarenſibus in Attica tribuendos ſuadeant? Non eo inficias, delphines & naves, maritimæ urbis criteria, competere poſſe Atticæ Megaræ, cujus navale Niſæa decem & octo ſtadiis auctore Strabone, ſecundum Thucydiden octo tantum ab urbe diſtabat. Quin etiam novi *αριστευοντας ερετμοις*, remis præſtantes „ oppidanos Theocrito *y*) vocari. At neque erit, ut puto, qui negaverit hos typos eodem jure pertinere ad Mega-

u) Tab. xv. n. 146. *x*) Dorvil. Sic. Tab. xx. n. 6. *y*) Idyl. ιβ. v. 28.

TABVLA II. garenses Siculos, tam prope mari adsidentes, ut furentem Neptunum de moenibus spectarent. Atque istud sufficit. Cum enim alia deficiant momenta, quæ pro Atticis militent, sint vero, quæ iis repugnent, differentia fabricæ, inscriptio diversa, denique Pellerinii moneta cum fluvio tauriformi & ΜΕΓΑ, quam Siculam esse certo certius constat, nonne ratio postulat, ut pari typorum conditione pro Siculis potius sententiam feramus? Sed hæc facessant. Certiora docebit ætas. Operæ pretium erit inquirere, num id numorum genus in Sicilia effodi soleat; atque hoc negotium penes Viros eruditos esto, qui Siculo cœlo fruuntur. Exinde maximam partem & opinionis meæ firmitas, & numorum istorum fatum dependet.

SYRACVSAE.

N. 7. Caput Apollinis laureatum. ⟩⟨ ΣΥΡΑΚ.... Mulier ore sublimi, neglectisque capillis incedit, dextra tæniam, sinistra tæniam & ramusculum ferens: in area Α.

ARG. III.

Cre-

Crederes defuturam Syracuſiorum monetam, quam jure anecdotis accenſeas; tantus promulgatus jam eſt numerus a Golzio, Paruta, Havercampo, Dorvillio, Torremuzza, & aliis. Tamen hæc, quam in præſentia ſiſtimus, fugit omnium hactenus & oculos & ſolertiam. In averſa unam e Bacchis agnoſco. Produnt eam ſatis liquido ſublime caput, volitantes defluique ad humeros capilli, & peplum ob feſtinatum greſſum vento ſinuatum. Solent alias Bacchantes in gemmis, picturis, & anaglyphis marmoribus impetu longe vehementiore, ore multum hiante, *rejecto* capite, omniumque membrorum jactatione violenta decurrere. At noſtra modeſtius furit. Viam quidem urget, ut defluentes comæ, peplumque ſinuatum indicant, neque tamen furibunda jactatur. Atque hoc ipſum eſt, quod nobile Syracuſani artificis ingenium, ut perelegans numi fabrica ſummam in arte peritiam, præclare commendat. Faſciæ, quas Baccha gerit, ad diadema forte adludunt, quod Bacchum inveniſſe fabulæ narrant, ut ſupra obſervatum eſt ad numum Agrigenti. Aliquando & Victoria ſimiles tænias in Siculis numis ſuſtinet. Camarinæ duo argentei exiſtunt apud Princi- TABVLA II. N. 7.

TABVLA II. N. 7.

pem Torremuzzam, z) in quorum uno Victoria singulis manibus tæniam, in altero tæniam, ac ramusculum portat. Et Pausanias refert, a) eam Victoriam, quam Jupiter Olympius in Elide dextra sustentabat, æque ταινιαν obtulisse. Fuit hoc capitis ornamentum potestatis atque imperii symbolum; quapropter Pallas in vetere quadam pictura b) illud Paridi offert, veluti tesseram obtinendæ per Asiam ac Europam potentiæ summæ, si posthabita Junone ac Venere, formæ æmulis, sibi tanquam pulcerrimæ Eridos pomum adjudicaret. Heroum, atque Homeri ætate id ligamen vocabatur στεφανη, serius diadema. Eruditos miror, qui confidenter negant ejus usum ante Alexandri Magni ævum, puta devictam Persiam, in Græcia valuisse. Is error, ut fit, ansam alteri præbuit, ut crederent Gelonis, Hieronis I, Dionysii Senioris, Agathoclis, & Hieronis II, Siciliæ regum, numos posterioribus demum temporibus fuisse cusos, quod regum illorum capita viderent eo ornamento revincta. Contrarium paucis, sed eleganter adseruit doctissimus Princeps Torremuzza. c)

So-

z) Agg. I. Tav. I. n. XV. & Agg. IV. T. VII. n. XV. a) Lib. V. cap. XI. p. 400. b) Winkelmann Mon. ant. n. 113. c) Sic. Inscr. Nov. Coll. LIV.

Solitarium elementum A in area Syracuſanæ pecuniæ perſæpe occurrit. Transferendum videtur vel Agathoclis regis ad tempora, vel ad notas monetariorum. TABVLA II. N. 7.

*
* *

Tridens inter fulmen & literam A)(Pegaſus volans, ſub quo, ut videtur, litera Koph.

AER III.

Patriam hic numulus cælat. Sed præſto ſunt indicia certa, unde arguas Syracuſanum: primo Dorvillii *d*) numus non multum diſſimilis, qui ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ primam ſyllabam tridenti conjungit; dein A frequens in ære Syracuſano, ut mox dictum eſt; tum vero, ſi recte video, litera Koph ſub pegaſo, alias in æreis quidem rarior, ſed tanto communior in argenteis numis cum Pallade & pegaſo, quos omnes perſuaſum habeo Syracuſis deberi. At hos oportet accuratius inquirere.

d) In Sicul. T. II. Tab. XIX.

TABVLA II.

ANIMADVERSIONES IN NVMOS ARGENTEOS MAIORIS FORMAE, QVI, VNA PARTE GALEATVM PALLADIS CAPVT EXHIBENT, ALIA PEGASVM CVM LITERA Ϙ, SEV KOPH.

Non intempestivum, nec injucundum fore puto, si hic loci præfatos novo examini subjiciam numos, qui ut prodigioso numero suppetunt: ita vagi hactenus errabant nunc per Siciliam, nunc per Isthmum Corinthium, prout Eruditorum varia ferebat opinio. Golzius, & post eum Paruta Syracusis eos intulit. At Pellerinius, cujus auctoritas summa est, Corinthum revocandos, literamque Ϙ seu Koph ejus urbis initialem existimat. *e*) In ejus sententiam pedibus concessit Cl. Eckhel, *f*) tametsi Virum eruditum minime ignorem ab eo tempore aut mentem omnino mutasse, aut saltem hærere ancipitem. Non is sum ego, qui ausim litis arbitrum agere, aut erroris insimulare Viros, quorum nominibus semper adsurgo. Id tantum ago, ut meam hoc loco sententiam exponam, & quibus possim argumentis gravissimis stabiliam. Itaque statuo, controversos numos, insignes Pallade ac Pegaso, literaque subscripta Koph, Corinthum metropolim quidem respicere spe-

e) Rec. T. I. p. 89. & 112. item Rec. T. III. p. 110. *f*) Num. vet. p. 121. & 127.

ſpectatis utrinque typis, reipſa vero Syracuſis in Sicilia ſignatos fuiſſe, Corinthi colonia. Cauſæ & momenta, cur ita ſentiam, hæc ſunt. TABULA II.

Exc. Princeps Torremuzza ſupplemento tertio ad Parutam *g*) teſtatur (& quis hoc teſte gravior) ingentem & prorſus ſtupendam vim talium numorum quotidie per omnem Siciliam erui; idque ſæpius ac iterum confirmat pluribus ad me datis epiſtolis. Ibi ergo domeſticos eſſe, prona eſt facilisque illatio. Hoc argumentum plurimum valet in eruendis definiendisque *numis*, de quorum patria Numismatologi

certant, & adhuc ſub judice lis eſt.

Momentum alterum pro Sicilia, & nobiliſſima ejus urbe inde peto, quod in numis cum iisdem typis, loco elementi Koph, ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ nomen legatur, quibus omnia muſea redundant. Illud autem maximi ponderis, exſtare non paucos, qui vetere Koph pro Græcorum Kappa utantur in exprimendo Syracuſarum nomine. Sunt hi antiquiſſimi, argentei, magnæ formæ, ac inſcripti ΣΥΡΑϘΟΣΙΟΝ, characteribus ultimam vetuſtatem olentibus. Ejusmodi duos Paruta ſubminiſtrat in Sicilia Numismatica, *h*) Bege-

g) P. 197. *h*) N. 10. & 181.

TABVLA II.

gerus totidem in Thesauro Brandeburgico, *i*) unum museum Meadianum Londini, *k*) & Pellerinianum, *l*) & ne longius per exoticos Lares vagemur, talem item cimeliarchium Cæsareum Vindobonense, vulgatum pridem a M. Aegyptio, *m*) atque in hoc præstantiorem ceteris, quod dimidiatum urbis nomen in aversa repetat. Ex his numis perspicue discimus, τȣ ϙ usum ab antiquissimis temporibus fuisse Syracusanis familiarem, ut in Italia Crotoniatis. E contrario nec unica offenditur Corinthiorum indubia moneta, hoc insignis charactere; quam enim Haymius *n*) produxit cum Achæorum monogrammate, literisque per aream solitariis ϙΟΡΝΜ, minime constat Corinthi signatam. Nec Bayerum audio, qui siglis iis tres simul urbes diversas, Corinthum, Naupliam, & Megalopolim designari censet. *o*) Vir ceterum doctrina insignis in explicandis Achæorum numis Harduinismo nimium indulget, operamque perdit, dum e singulis in area literis & siglis, quibus magistratus verosimiliter indicantur, nescio quot & quas urbes elicere adlaborat. Unicus numus est, a Pellerinio vulgatus, &

i) Tom. I. p. 384. *k*) p. 36. *l*) Addit. aux neufs Vol. p. 26. *m*) Senatus consulti de Bacch. Expl. p. 181. *n*) Thes. Brit. T. II. Tab. XII. n. 2. Ed. Vind. *o*) Comment. Petrop. Tom. V. p. 372.

TABVLA II.

p) & visus a me aliquoties in nostratibus museis, qui aliquid negotii facessere possit. Typi soliti Palladis & pegasi cum Koph, sed additur Palladis vultui ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. A Seneca memoriae proditum, Alexandrum Magnum civitate donatum fuisse a Corinthiis. Inde colligit Pellerinius, hunc numum ab iisdem flatum, regisque tanquam principis eorum magistratus nomen adjectum. Non denego Senecae fidem. Nihilo minus immobilis pro Sicilia persisto, propterea quod etiam in hac insula Alexandrum Magnum observatum reperiam. Illustre hujus rei testimonium Justinus perhibet, q) enumerans varias inter gentes, quarum legati eum regem Babyloniae opperiebantur, & Siculos. Unde insolens videri non debet, Alexandrum in Syracusana pecunia memorari, tanto minus quod fuerint vicinae Italiae urbes, e. g. Nuceria Alfaterna, quae adeo vultum ejus regis in argento caelaverint, ut creditum aliquibus multi nominis Literatis. Nimirum (verba sunt Justini) „adeo universum terrarum orbem nominis ejus terror invaserat, ut cunctae gentes velut destinato sibi regi adularentur.„ Haec tamen iis solummodo dicta sunto, qui ab Alexandro Magno nulla se vi dimove-

ve-

p) Rec. T. I. pl. XVII. n. 14. q) Lib. XII. cap. 13.

TABVLA II. veri patiuntur. Mihi quidem ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ille neutiquam rex Macedonum, ſed magiſtratus Syracuſanus vero propius videtur. Quod ſi non fallit, omnis difficultas ſubito diffugit. Lego ΕΠΙ. ΕΛΟ. ΚΛΕ. ΝΤΣ. in ſimillimis numis pone caput Palladis, quæ magiſtratuum ſi non ſunt nomina, ænigmata ſunt. Quid quod exploratæ Syracuſarum monetæ plene perſcribant ΚΙΜΩΝ. ΛΕΤΚΑΣΠΙΣ &c. utique magiſtratus? Nec deſunt aliæ urbes, quæ Alexandros nominent. Inſcribitur ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ drachmæ Dyrrhachenæ mei muſei: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ monetis inſulæ Siphni. Num erit, qui Magnum Alexandrum & his in numis requirat? Nihil proinde Pellerinianus cauſæ noſtræ officit. Quin eſſe Syracuſanum, æque ac reliquos ejus generis cum iisdem typis & Koph, ut e præcedentibus rationibus elucefcit: ita ex iis, quas modo ſubtexere pergo, evidenter emerget.

Diximus & exemplis probavimus, elementum Koph jam antiquitus Syracuſanis placuiſſe. Illud amplius, litemque meo quidem judicio tantum non dirimit, ſuppetere numos, quorum antica ΣΤΡΑΚΟΣΙΩΝ nomen referat, averſa Koph. Talem inſignis præſtan-

ſtantiæ Princeps Torremuzza edidit, *r*) una parte perèleganti muliebri capite conſignatum, alia pegaſo. Hujus numi non ille meminerit, qui adſeruit „indubitatum, omnes eos Corinthum reſcribendos, qui literam antiquam Koph impreſſam habent.„ Gravioris adhuc ponderis eſt numus argenteus muſei Meadiani *s*) ſic deſcriptus: ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ. Caput Palladis galeatum.) (Ϙ Pegaſus. Addo ſæpe laudati, ſed nunquam ſatis laudandi Principis Torremuzzæ auctoritatem, qui in epiſtola Kal. Maji MDCCLXXVI ad me data ſcribit: „Neque in uno tantum cum eadem literæ Koph figura ſcriptum inveni ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ.„ An pluribus opus? Habes apertum & plenum populi nomen conjunctum alterius partis elemento Koph. Habes (quod ad præſens inſtitutum inprimis facit) Meadiano in numo eadem prorſus ſigna, quæ offerunt ii, quorum patriam inquirimus, ne metallo quidem diverſo. Quid ultra deſideras?

TABVLA II.

Hæc quamvis ſufficere poſſint comprobandæ ſententiæ noſtræ, tamen juvat paucis item diſpicere, an etiam typi, & occurrentia per aream attributa

r) Agg. III. Tav. VI. n. XXIV. *s*) p. 36.

TABVLA II. quorumdam numorum, quibus impreſſum vetus Koph, rei noſtræ faveant. Et præclare favere, conficiam iis ipſis numis, quibus contrariæ ſententiæ patroni in rem ſuam uſi ſunt. Apud Pellerinium *t*) minimæ formæ argenteum videas, cujus unam partem implet muliebris protome, alteram dimidius equus marinus, ſub quo Ϙ. Editor acutus & perſpicax præclare advertit, marinum equum in ære Corinthio nondum comparuiſſe, eoque nomine monetam ſuam ſingularem laudat. Enimvero id ipſum animal in Corinthia pecunia nunquam, in Syracuſana vero ad nauſeam usque rediens, Illuſtrem Auctorem commonefacere debebat, eum numum nullatenus Corinthium eſſe, ſed utique Syracuſanum.

Alius argenteus muſei Cæſarei, præter conſueta utriusque partis argumenta & Koph, per aream ſiſtit Jovem fulmine armatum, fontemque leonis e rictu manantem. *u*) Hæc attributa in Iſthmum Corinthium invitare videntur, ſuffragante Pauſania, qui tria Jovis ſigna, luculentamque perennium aquarum copiam Corinthi fuiſſe perhibet. Verum aut fallor vehementer, aut Jupiter, & leo fontem eructans vel ma-

t) II. Suppl. Pl. VIII. n. 10. *u*) Eckhel Num. vet. T. VIII. n. 12.

TABVLA II.

maxime pro Syracusis militant. Jove nihil frequentius in earum aere, & merito; magnifico quippe templo in Acradina, nobilissima parte urbis, ab Hierone Juniore donatus fuit. Stetit porro trans flumen Anapum prope Syracusas oppidulum, cui nomen Olympicum, a templo Jovis Olympii, cujus mentio a Thucydide, Diodoro, Plutarcho, Livio, aliisque facta. Constat praeterea statuam auream a civibus, eversa tyrannide, libertateque restituta, Jovi Eleutherio seu Liberatori fuisse dedicatam.

Quid fontes memorem? Hos qui Syracusis quaerit, nae is in medio mari quaerat undas. Cui veterum non dicta Arethusa, cujus bellissima effigies, nomenque ΑΡΕΘΟΣΑ proponitur in eleganti Syracusio numo apud Exc. Principem Torremuzzam? *x*) Quis Cyanen ignorat profunditate celebrem, illustrem Ovidii & Claudiani carminibus? At nihil illustrius Plinii loco *y*) ubi praecipuas urbis aquas ita complectitur: „ Syracusae cum fonte Arethusa. Quamquam & Temenitis, & Archidemia, & Magaea, & Cyane, & Milichie fontes in Syracusano potantur agro. „ En integram Nympharum catervam. Adve-

x) Agg. II. T. IV. n. XXI. *y*) Lib. III. Sect. XIV.

TABVLA II. verto præterea leonis rictum, quem in exornandis fontibus amabant veteres, speciatim & Siculis adrisisse, ut numi probant. Fuit Himera calidis lavacris inclyta, ut vulgo notum. Hinc in argento præter suum genium, expressit hominem nudum, aliquando Satyrum, qui supposito corpore salubres aquas excipiunt. Aquæ istæ e leonis faucibus perpetuo profluunt. z)

Sed illud inprimis jucundum accidit, videre fontem similiter effictum in ipsis adeo ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ monetis. Ejusmodi argenteam bene magnam Pellerinius prodidit. a) Antica parte spicis ornata dea inter delphinos colludentes cernitur: juxta deæ collum leonis rictus aquas evomens. Arethusam in hac, & in Cæsarea prædicta notari libenter crediderim, quod hic fons non modo eorum, quos Syracusani bibebant, sed omnium in orbe terrarum longe fuerit clarissimus.

At quid, inquies, Chimæræ Bellerophonteæ fiet, quæ in altero id genus numo, quondam Granel-

z) Pellerin Rec. T. III. pl. CIX. n. 31. Torremuzza Agg. IV. T. VIII. n. I. a) Rec. T. III. pl. CXI. n. 64.

TABVLA II.

nelliani, nunc Cæſarei muſei, *b*) ad Palladem excubat? Hæc certe „ fabula cum Corintho penitus connectitur, & in numis, quibus Corinthus colonia inſcribitur, obvius typus eſt. „ Me quidem Chimæra iſthæc nihil terret. Vidi, & quisque facile videre poterit in hoc obvio pecuniæ genere, pone caput Palladis, diverſiſſima habitare animalia, noctuas, aquilas, canes &c. Quid iis omnibus facias? Hæcne Corintho item connectes? Minime quidem. Erit ergo ad notas magiſtratuum confugiendum, ut moleſtam turbam quantocyus ſubmoveas. Idem conſultius *fortaſſis* erat, de Chimæra Palladi ſociata ſtatuere. Sed demus, beſtiam in eo numo Corinthum reſpicere. Quid tum? Illud denique, Syracuſanos hoc etiam attributo Corinthiam originem indicare voluiſſe, perinde ac pegaſo, Corinthiis non minus proprio. Quis neſcit coloniarum morem communem, quibus ſanctum patriæ majoris uti ſymbolis? Profecto Leucadii Acarnaniæ adhuc diſertius Corinthios natales profeſſi ſunt, qui non modo Chimæram ſignabant, ita ut partem unam ſola occupet, quæ Syracuſano in numo tantum attributi locum in area tenet, verum & ipſum Bellerophontem pegaſo vectum

b) Eckhel Num. vet. T. VIII. n. 11.

TABVLA II.

ctum ex altera parte addebant, c) quos ita conjunctos typos verius dixeris Corintho peculiares. Neque illud tacendum, Siphnios Seriphiosque maris Aegæi ejusdem monſtri typum adoptaſſe, cujus quidem ratio nondum omnino perſpecta. Tam arcte nimirum, ſi Superis placet, Chimæræ fabula Corintho connectitur.

Vidimus nitidiſſime Syracuſanis competere ea ipſa ſigna quæ aliis facere pro Corinthiis videbantur. Nunc ſi luberet attributis inſiſtere, nonnulla citare poſſem & ego, quæ contrariæ ſententiæ fautores non tam facile cum Corintho componerent. Ejus generis delphini forent galeatum Palladis caput ambientes, qui apud Corinthios nunquam, ſæpiſſime apud Syracuſanos circum eandem deam laſciviunt. Sed nolo prolixior eſſe. Niſi enim Muſæ me omnes oderint peſſime, ſatis ſuperque mihi jam videor demonſtraſſe, numos univerſos, quibus inſcriptum elementum Koph, ex Iſthmo Corinthio in Siciliam eſſe transferendos. Complures Hieronem primum aut ſecundum, Siciliæ regem, ætate contingere inde colligo, quod nonnulli ΙΕΡΩΝΟΣ nomen ſubtus pegaſo referre-

c) Pellerin IV. Suppl. pl. III. n. 3.

ferant. Talem publici juris fecit Dorvillius, *d*) ac Ill. Ludovicus Dutens Anglus *e*) orbi literato notissimus, mihique summa voluptate sæpe coram compellatus, dum Vindobonæ deverteret. TABVLA II.

NVMVS SICVLVS INCERTAE VRBIS.

Duo delphini, & tres globuli.)(Quadratum incusum N. 9.

ARG. III.

Argenteus *minutus* & *levis*, sed tanto gravior annorum pondere. Ejus causa rogatus a me Princeps Torremuzza, cujus literarum commercio & glorior & delector, respondit bis terque abs se visum in Sicilia, verum semper anepigraphum. E delphinis parum aut nihil opis. Geminos circum epigraphen ΜΕΓΑ ludentes deprehendimus in duobus Megarensium numis, de quibus supra.

NV-

d) In Sicul. Tom. II. Tab. XVI. *e*) Expl. de Méd. Gr. & Phén. seconde edit. pl. I. n. 3.

TABVLA II.

NVMI POENORVM SICVLI.

N. 10. Caput equi: per aream tria puncta.)(Palma.

AVR. III.

*

* *

N. 11. Caput Proserpinae vel Cereris tribus delphinis circumdatum.)(Caput equi & palma: subtus duae literae Punicae.

ARG. I.

Aureum nomismation granorum xv. Artificii tamen ac elegantiae consummatae. Carthagini simillimum addixit Reverendissimus Dominus Bayer *f*) magnum in republica literaria nomen. Ego vero ut Carthaginiensium opus agnosco, sic ab iisdem Panormi, in Sicilia quidem certo flatum existimo. Ejus insulae testes tria per aream puncta seu globuli, obvii in Sicula moneta, quibus pretium vel pondus indicatur. Panormus autem Siciliae Punicae caput erat. Talem numulum Paruta quoque vidit, sed unciarum notis destitutum.

Etiam argenteus mirae pulcritudinis. Panormum, an Menas in Sicilia spectent similes tetradrachmi,

f) Del Alfabeto y Lengua de los Fenices p. 367.

chmi, Phæniciis, aut verius Punicis literis consignati, quales in auctoris museo plures latent, non convenit inter eos, qui interpretandis Phænicum, Pœnorumque monumentis sedulo vacant. Ludov. Dutens *g*) omnis in hoc est, ut numos illos contra Swintonum pro Menis stantem Panormo vindicet, suamque argumentis, si quid video, validissimis communit sententiam. Idem varios id genus tetradrachmos æreis formis exhibet, omnes solita sub equo inscriptione Punica insignes, quam legunt AM. MAHANOTH. Populus castrorum. „ Unicum ex iis reperias, qui *solam* literam Mem sub equo sistit, *h*) initialem vocis MAHANOTH. castra „ ut censet laudatus Auctor. Noster τῷ Mem alteram literam subjicit, non multo absimilem, diversam tamen. Hæc misere vexata ab Eruditis, aliis He, aliis Mem, aliis denique Schin opinantibus. Litem disputatam vide inter Barthelemyum, *i*) Swintonum, *k*) & Bayerum. *l*)

TABVLA II. N. 11.

NVMI ROMANORVM SICVLI.

N. 12.

Martis barbati galeatum caput.)(ROMANO. postrema litera fugiente. Pars anterior equi generosi, & freno coerciti.

ARG. III.

I 2 Ejus-

g) Paléogr. Num. p. 207. *h*) L. c. pl. 11. n. 1. *i*) Mem. des Inscr. T. XXX. & Lettre à M. le Marquis Olivieri p. 18. sqq. *k*) Transact. Philosoph. T. LIV. *l*) L. c. p. 355. sqq.

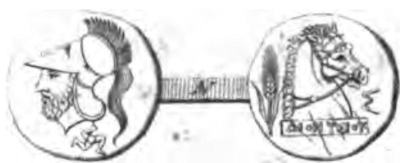
TABVLA II. N. 12. Ejusmodi numos non Romae, sed in Sicilia, & Graecia Magna conspexisse lucem, noverunt pridem, quos aequus amavit Juppiter. Persuadent istud fabrica, typi, & commissae quibusdam unciarum notae, qualem Golzius exhibuit. *m*) Adde, copiosos praedictis in terris effodi. Sed enim decernere, quae Siciliae, quae Magnae Graeciae genitales eorum urbes sint, hic nodus. Varia eorum symbola, variae item inscriptiones. In aliis ROMANO, id est ROMANOrum legitur, in aliis ROMA. Typi: caput Herculis, Martis, Palladis, Apollinis, Cereris; aversa parte Lupa cum Romulo & Remo, Victoria sertum palmae ramo adnectens, equus vel integer vel dimidius, leo, canis. ΡΩΜΑΙΩΝ aereus cum Apollinis vultu, & imagine fluvii, Neapoli supra fuit feliciter adsertus. Faciamus periculum, an pari argenteum, quem hic descripsimus, certitudine definire liceat. Ad comparationem numorum cum numis, tanquam ad sacram anchoram, de more confugio. Hoc medio in difficultatibus numismaticis nihil antiquius, nihil utilius.

Vi-

m) In M. Graecia T. XVIII. n. IIII.

Video apud Golzium *n*) Dionyſii Senioris monetam auream huic tam ſimilem, ut nihil magis. En ejus imaginem.

TABULA II. N. 12.

a falsification of Goltzius
cf. Eckhel. D.N.I. p.259.

Diſcriminis, ut vides, nihil eſt, niſi quod Golziana, quo loco mea ROMANO inſcribit, ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ nomen ſubſtituat, & porro triquetra, ac elemento Σ per aream abundet. Eadem proinde utrisque patria. Sed enim Golzianam, a qua meæ monetæ fatum dependet, ad Syracuſanum ærarium ſpectare, probari non indiget. Erat Dionyſius, ut nemo ignorat, Syracuſarum tyrannus; ibidem ergo ejus nomine ſignata pecunia ſit oportet. Ad hæc triquetra Siciliam, ut litera Σ Syracuſas, veroſimiliter indicat. Ex quo fit, ut ſententia mea ſat firma conſiſteret, etiam ſi foret, qui Golzium in legendo numo de-

n) Sicil. T. XIIII. n. II.

TABVLA. II. N. 12.

deceptum, & ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ pro ROMANO obtrusisse suspicaretur; nam vel sola per aream attributa, ut diximus, satis diserte pro Syracusis faciunt. Novas suppetias fert altera ejusdem urbis moneta argentea, quæ in thesauro Brandeburgico reconditur. *o*) Ejus partem anticam, quæ sola in rem præsentem conducit, eruditi lectoris oculis rursum subjicio.

Videsne ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ adscriptum nomen circa Martis effigiem, cujus omnes oris ductus, & barba hispida, & galeæ forma adeo conspirant cum nostri numi Marte, ut idem scalptor utrumque videatur cælasse? Ita negotium duorum numorum testimonio confectum arbitror. Num ceteri quoque omnes cum epigraphe ROMANO Syracusis flati sint, id quamvis non improbabile putem, tamen adfirmare non ausim. Her-

o) Beger. T. I. p. 381.

Hercules, Pallas, Ceres, equus, leo &c. familiares Syracusanis typi, sed nec aliis Siciliæ, Græciæque Italicæ populis infrequentes. Campaniæ urbes, aut quæ eam attingunt, Cales, Suesa, Teanum Sidicinum, Pæstum & Aquinum parem scribendi nominis rationem tenuere, ut obvii earum numi testantur cum epigraphe CALENO. SVESANO. TIANO. PAISTANO. AQVINO. quorum ætas in ea demum tempora incidit, quando illæ urbes jam municipia factæ sunt a Romanis, & aliquali adhuc libertatis specie gaudebant. ΡΩΜΑΙΩΝ græcam monetam in principe Campaniæ urbe Neapoli signatam ostendimus. Neque desunt Siculæ urbes, quæ græcum Romanorum nomen sociavere suo. In numis Catanæ apud Dorvillium ΡΩΜΑΝΟΣ, Mamerti ΡΩΜΑΝΟΥ legitur. *p*) Itaque nolim temere statuere, universos cum inscriptione ROMANO Syracusis fuisse cusos, nullos in aliis Siciliæ, vel Magnæ Græciæ civitatibus. Mihi sufficit, instituta numorum contentione probasse, saltem eorum aliquos, in specie hunc, cujus ectypon proposui, e Syracusana officina prodivisse. Quibus inde prodierint temporibus, quave occasione, aliquo modo definiri potest. Quis enim tam omnis antiquitatis expers,

TABVLA II. N. 12.

p) Tab. III. & IV.

TABVLA II. N. 12.

pers, qui nefciat graviffima, diuturnaque Romanorum cum Carthaginienfibus bella, quorum caufa & theatrum potiffimum Sicilia fuit? Tum ergo a belligerantibus in ea infula procufi numi, in ufus nempe ufos, militumque ftipendia, a Romanis Romani Populi nomine: a Pœnis Punicis literis & fymbolis, cujusmodi aureum atque argenteum paulo ante produximus. Tam Romanos, quam Pœnos fcalptoribus Græcis, nimirum Siculis indigenis, fuiffe ufos in fabricandis hifce numis, & fuapte intelligitur, & fabrica fuadet elegantiffima, quæ Siciliæ monetas tantopere commendat.

Hæc de patria, nunc de protome numi noftri, quam Martis effe diximus.

Recte fane, atque eleganter ab Eruditis obfervatum, comparere Martem in veterum monumentis fere juvenili ætate, virente robore, vultuque imberbi. At iftud a veritate multum abhorret, quod nonnullis vifum eft, eundem femper hac forma videri. Cafanovam plus ceteris miror, qui Martem expreffis verbis negat barbatum in numis confpici, *q*) pro-

q) Dænkmæler der Kunft. S. 10.

propterea quod virum eruditissimum satis copiosam numismatum collectionem habuisse noverim. Ut Lucanos r) taceam, ut Metapontinos, s) Petelinos t) aliosque Italiae populos, quibus Mars senio gravis colebatur, frequentes tritique sunt numi aerei communi gentis Bruttiae nomine cusi, qui una parte barbati Martis effigiem, altera comites ejus, Victoriam tropaeo adsistentem, vel Bellonam gradivam exhibent. Quid dicam de Romanis denariis, in quibus MARS VLTOR & ADSERTOR u) toties barbatus fingitur? Tam *obvios numos non potuit, aut certe* ignorare non debuit Cl. Casanova. Syracusanos quod attinet, constat impensius fuisse Marti addictos. Fuere nimirum viri fortes, manu promti, maximasque terra, marique bellorum moles nunc adversus tyrannos, nunc omnem rempublicam Carthaginiensem sustinuere. Non possum, quin illustrem Pindari locum huc inseram, qui ob militarem oppidanorum gloriam Martem ipsas habitasse Syracusas fingit:

TABVLA II. N. 12.

ME-

r) Magnan Lucania Num. T. 3. s) Beger Th. Brand. T. I. p. 328. t) Pellerin Rec. I. pl. VIII. n. 35. u) Morellii Thes. Fam. Rom. inter incerta. Tab. 2. n. N. V. P. Q. item T. 4. n. I.

TABVLA
II.
N. 12.

μεγαλοπολιες ω Συρα-
κοσαι, βαθυπολεμυ
τεμενος Αρεος, ανδρων
ιππων τε σιδαροχαρμαν
δαιμονιαι τροφοι.

„ O magna urbs Syracusæ, bellicosi templum Martis, virorum equorumque ferro armatorum divina nutrix! „ *x*)

Turbare non debet, subinde Martem & αγενειον in hujus urbis monetis occurrere. Ut Italiæ gentibus insistam, Herculem Bruttii, Metapontini Bacchum, Posidoneatæ Neptunum, Vulcanum Aesernini ac Liparæi & imberbem & barbatum in ære signarunt. Quid plura? Ipsum Apollinem, cujus æternam juventam sic nitide Ovidius exprimit:

- - Ipse puer semper, juvenisque videris,
Et media est ætas inter utrumque tibi.

Alæsa Siciliæ grandævum, barbaque instructum prolixa coluit, testibus numis, quos Exc. Princeps Torremuzza vulgavit in Alæsæ historia, & in supplemen-

x) Pyth. II.

mentis ad Parutam. y) Quis veteris superstitionis componat deliria? TABVLA II. N. 12.

Neque vero Mars sola in Italia barbam aluit, sed aliis etiam in terris, quemadmodum in Ponto Asiatico, ubi ejus & Bellonæ summi fuere honores. Ejus adserti invictum argumentum præbet numus Pimolissorum Ponti Galatici apud Pellerinium, z) in quo galea, ut solet, contectus, provecta ætate, barbæque majestate verendus adest; tametsi, ut quod res est, fatear, Pimolis Ponticarum urbium sola sit, quæ Mavortem seniculum finxerit. Ceteræ omnes, Amasea, Amisus, Laodicea, Miletus, Sinope, Gaziura, Chabactus, juvenem proposuere. Quæ res Literatos, qui in hoc Ponticæ pecuniæ genus commentati sunt, in fraudem induxit, ut passim cum Pallade Martem confunderent, quod item alias sæpissime factum adverti. Nullus omnino Palladi locus in prædictarum urbium numis, quorum aversæ partes continuo pharetram offerunt. Martem omnia loquuntur, cassidis forma, curti capilli (hi Palladi plerumque largius sub galea ad humeros defluunt) facies juvenilis, mascula ta-

y) Tav. I. n. X. & T. VII. n. VIII. z) Rec. T. II. pl. XXXIX. n. 8.

TABVLA II. N. 12. tamen, ampliorque, & collum aliquanto largius, ut in Herculis προτομαις, quo roboris vis innuitur. Sed & posticæ partis pharetra, seu telorum theca cum loro pendulo, eidem bene convenit, apteque jungitur. Exstat apud Pellerinium *a*) Prostannæ Pisidiæ urbis numus, in quo bellicum illud instrumentum Mars dextra gerit. Contra Palladis imago totò cælo discrepat in Pontico ære, armaturque tali constanter galea, quali gaudet in Athenarum tetradrachmis, atque identidem cum Perseo Medusæ percussore componitur, quem in perdifficili illa contra Gorgonas expeditione consilio ac ope juvit. Id non inutile fuerit accuratius monuisse, quod ad hunc lapidem nuper adhuc non nemo offenderit in descriptione numi Amaseæ, urbis in Ponto.

MELITA INSVLA.

N. 13. Caput muliebre velatum)(MELITAS. Tripus.

AER. III.

Melitæ numi Punici necdum certi habentur. Græce pene omnes, paucissimi latine loquuntur. Bilin-

a) Rec. T. III. pl. CXXXVI. n. 6.

TABVLA II. N. 13.

linguem rariſſimum Pellerinius protulit. Latinus noſter cuſus, quo tempore ea inſula Romanis obnoxia fuit, ab artifice tamen græco, ut prodit inſcriptio MELITAS ad dialectum Doricam compoſita. Apud Abelam & Parutam adfinem videris. Uterque ΜΕΛΙΤΑΣ legit, quæ lectio ſi ſibi conſtat, adhuc apertius græcum monetarium prodit. Hactenus detecti ex ære omnes, præter unum argenteum Golzianum, *b*) utrinque Herculis imagine inſignem, ſed fidei ſuſpectæ, quod nemini alteri, niſi ſoli Golzio viſus ſit ad hæc usque tempora. Anepigraphum ſubæratum magnæ formæ, quem inter Melitenſes recenſet Catalogus numorum veterum Lipſiæ typis editus anno MDCCLXXIV. *c*) mallem Camarinam in Sicilia reſcribere, cujus argentei numi ſuperant omnino ſimiles. *d*)

Caput velatum Abela Veſtæ, Havercampus Cereris, ego Junonis exiſtimo. Hujus in promontorio fanum ſtetit antiquum, „ quod teſte Cicerone, *e*) tanta religione ſemper fuit, ut non modo illis Punicis bellis, quæ in his fere locis navali copia

 ge-

b) Græc. inſ. T. XXVIII. n. III. *c*) Catalogue raiſonné d'une Collection de Médailles. 4to. p. 57. *d*) Pellerin Rec. III. pl. CX. n. 33. & 34. *e*) In Verrem lib. IV. cap. XLVI.

TABVLA II. N. 13.

gesta atque versata sunt, sed etiam in hac praedonum multitudine semper inviolatum, sanctumque fuerit." Credibile, Junonis simulacrum in eo templo fuisse velatum, ex quo imago in numis petita. Velatam Junonem porro exhibent statua Musei Capitolini, *f)* & duo anaglypha marmora inter Bartoli Admiranda. *g)*

GRAE-

f) Tom. III. Tav. V. *g)* Tab. 46. & 48.

GRAECIA EVROPAEA.

Conscensa Massiliæ navi, in Italiam fuimus ventis secundis delati, qua cum insulis adjacentibus lustrata, juvat nunc per universam Europæ Græciam excurrere. A septemtrionibus progressus, per Chersonesum Tauricam, Daciam, Mœsiam, Thraciam, Macedoniam, finitimasque provincias vagabor, brevius diutius jam hic, jam illic commoraturus, prout negotia numismatica tulerint. Postea ʽΕΛΛΑΔΑ seu Græciam propriam adibo, Acarnaniam, Oram Joniam, Atticam, Bœotiam, Peloponnesum, & mare Aegæum, tandemque post difficiles per mare, per terras labores subsistam in insula Teno, Cycladum una, ratem refecturus expeditioni Asiaticæ, si Superi conatibus adspirent.

CHERSONESVS TAVRICA.

PANTICAPAEVM.

Panos effigies acutis arrectisque auribus.)(ΠΑΝ. Caput bovis. TABVLA III. N. I.

ARG. III.

Pri-

TABVLA III. N. I.

Primus fuit Motraye, qui Panticapæi numum æreum cum epigraphe ΠΑΝΤΙ. agnovit, h) quem Caffæ, olim Theodosiæ, emtum abs se testatur. Non ita recte judicavit Illustris Vir de geminis aliis ejusdem urbis numis, i) ΠΑΝ inscriptis, quorum alter argenteus, æreus alter est; quippe ambos Panormo tribuit. Offendere pedem ad eundem lapidem omnes ante Pellerinium Literati, qui similes prodidere monetas, Spanhemius, k) Begerus, l) Montfauconius, m) Paruta, n) Burmannus o) Theupoli. p) Ab auctore musei Pembrok q) Atabyrium revocatur ærea, quæ solas literas ΠΑ monogrammate colligatas gryphi adscribit. Verum & hæc Panticapæo restitui debet. Exstant aurei quoque hujus urbis numi cum apud Comitem Pembrok, r) tum apud Pellerinium. s) Huic uni octo ΠΑΝΤΙΚΑΠΑΙΤΩΝ debemus numismata in lucem protracta, diversi metalli & typi. Ab omnibus istis argenteum nostrum utraque parte discrepat. Jure autem dubites, an ab eximia raritate,

h) Voyag. Tom. I. Tab. XXVIII. n. 25. i) L. c. n. 9. & 10. k) De Præst. Num. T. I. p. 273. l) Thes. Brand. T. I. p. 369. item Thes. Palat. p. 200. m) l'Ant. expl. T. I. P. II. p. 272. n) Sic. Num. T. IX. n. 89. o) In Dorvil. Sic. T. II. p. 604. p) T. II. pag. 1286. q) P. 2. Tab. VI. n. 2. r) T. I. Tab. V. n. 140. s) Rec. T. I. pl. XXXVII. n. 4.

te, an operis præstantia majoris æstimes. Artis sane deliciæ sunt eæ, quas „ nequeo monstrare, & sentio tantum. „ TABVLA III. N. 1.

Pan in adversa parte haud dubie fingitur, analoge videlicet ad urbis nomen. Ut obvia alia mittam, simillimum exemplum præbent denarii C. Pansæ, hominis Romani, qui pariter ob nominis adfinitatem non absimile Panos caput exhibent. Ejus imago variat in antiquis monumentis, ut nihil non varium, atque inconstans est in vetere mythologia. Sæpe a Fauno, Satyrove difficulter dignoscas. Plerumque cornibus armatur; & Homerus, hymno in Pana, bis vocat δικερωτα bicornem. „ Horum loco acutis auribus in numo nostro gaudet, adposite ad Silium *t*) de eo canentem:

Stant aures, summoque cadit barba hispida mento.

Capilli, uti decet agreste numen, inculti & sine lege, pæne ad terrorem diffusi, Itaque recte

t) Punic. l. XIII.

TABVLA III. N. I. cte ac eleganter Anytæ Poetriæ *u*) φριζοκομης horricomis „ arguitur, prorsus ad fidem monumentorum veterum. Facie autem omnino ea est, qualem ei tribuit Homerus, οψιν αμειλιχον, ηυγενειον faciem inamabilem, barbatam.„ *x*) Hanc nitidius etiam Caprarius apud Theocritum *y*) Thyrsi pastori describit:

Ου θεμις ω ποιμαν, το μεσαμβρινον, ϐ θεμις αμμιν
Συρισδεν· τον πανα δεδοικαμες. η γαρ απ' αγρας
Τανικα κεκμακος αμπαυεται. εντι γε πικρος,
Και οι αει δριμεια χολα ποτι ρινι καθηται·

Non fas est, o Pastor, jam circa meridiem, non fas est nobis fistula canere. Pana metuimus; namque is a venatione tunc fessus requiescere solet, estque amarulentus, & illi semper acerba bilis in naribus sedet. „

Crederes peritissimum numi nostri artificem hunc Theocriti locum ante oculos habuisse, qui difficile illud Panos ingenium, naresque iracundiam spirantes adeo feliciter expressit. Tali eum vultu & Philostratus senior pingi præcipit in suis iconibus. *z*) Simillima pro-

u) Poetriarum octo fragm. c. Wolfii. p. 97. *x*) Hymno in Pana v. 39. *y*) Idyl. I. v. 15. *z*) P. 828.

protome cernitur in antiquo vaſe, quod in inſula Chio erutum fuit, apud Com. Caylum, *a*) a quo Fauni, ceu Satyri caput venditatur; item in alio vaſe Etruſco apud eundem auctorem præſtantiſſimæ fabricæ. *b*) Bellorius infundibulum protulit, ſimili capite Sileni, ut ipſi quidem videtur, ornatum. *c*) TABVLA III. N. I.

Tauri caput ex altera parte nihil ad Pana. Cadebant ad ejus aras non victimæ, ſed hoſtiæ, nimirum capræ & oves; etenim

Pan curat oves, oviumque magiſtros.

Ut ejus effigies ad nomen urbis Panticapæi: ſic tauri caput ad denominationem Cherſoneſi Tauricæ procul dubio adludit. Alioquin animal iſtud adprime convenit hujus peninſulæ, ſpeciatim Panticapes indoli, cujus terra frugum facilis, lætiſſimorumque paſcuorum ferax erat, eſtque hodiedum. Egregie Strabo: „Poſt montana iſta (Taurorum) ſequitur Theodoſia, campo prædita fertili, & portu vel centum navibus recipiendis apto. Hic olim limes fuit Boſporianorum & Taurorum. Subſequitur regio

 agri

a) Rec. des Ant. T. I. Tab. 57. n. II. *b*) T. II. Tab. XXVII. n. IV. *c*) De vet. Sepulcris T. XXIV. in Gronovii Theſ. T. XII.

TABVLA III. N. 1 agri præſtantis usque ad Panticapæum, principem Boſporianorum urbem, ſitam in faucibus Mæotidis... Tota regio frumenti ferax eſt. „ *d*) Mileſiorum κλίσμα paſſim veteres tradidere. Plura quæ ad hujus urbis geographicam notitiam pertinent, accuratius diſcuſſit Cl. Danvillius in diſſertatione: Examen critique d' Herodote ſur ce qu'il rapporte de la Scythie. *e*) Hodie vocatur Giertſch, vulgo Kerſch, paretque una cum vicina urbe maritima Genikola ſeu Jenikala, a tempore poſtremi belli Turcici, Magnæ CATHARINAE. II. AVG. imperio, CVIVS laudes non equidem recenſebo:

ΟΥΚ ΕΙ ΜΟΙ ΔΕΚΑ ΜΕΝ ΓΛΩΣΣΑΙ, ΔΕΚΑ ΔΕ ΣΤΟΜΑΤ ΕΙΕΝ
ΦΩΝΗ Δ' ΑΡΡΗΚΤΟΣ ΧΑΛΚΕΩΝ ΔΕ ΜΟΙ ΗΤΟΡ ΕΝΕΙΗ·

DACIA.

N. 2. IMP. M. IVL. PHILIPPVS. AVG. Caput laureatum Philippi Imp.)(PROVINCIA DACIA. AN. II. Daciæ genius ſedens, caput mitra patria tectus, d. tenet pileum libertatis, s. vexillum cum numero legionis

XIII.

d) Lib. VII. p. 475. *e*) Mem. de l'Acad. des Inſcr. T. XXXV. p. 579.

XIII. Ad dextram aliud vexillum cum numero legionis V. Hic aquila ſertum roſtro ſtringens, illic leo.

TABVLA III. N. 2.

AER. II.

*
* *

Dacia ſedens, d. tenet gladium recurvum, indigenis proprium. Cetera, ut in numo præcedente.

AER. II.

Provincia Dacia raro in numis conſidet. Stans dextra vel ſignum militare tenet, vel gladium recurvum ſuis incolis peculiarem. In priore numo e noſtris pileum ſedens prætendit, quo nondum viſa eſt habitu. Pileus libertatis ſymbolum habetur, & hæc Daciæ a Philippo adſerta, qui liberam juſſit, a quo tempore Carpos, ceterosque barbaros eam infeſtantes repulit, Zoſimo numisque teſtibus. Atque hæc ſimul epochæ in numis ſignatæ cauſa. Annos nempe computavit Provincia Dacia non imperii Philippi, quem Harduini errorem Baldinius repetere non debuit, *f*) ſed

 ad-

f) In Vaillantii Num. Præſt. T. II. p. 315.

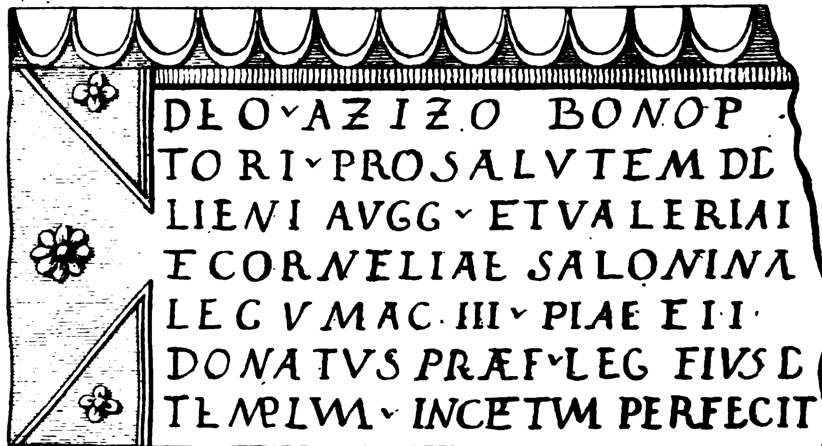
TABVLA III. N. 2. adquisitæ libertatis; & cum Philippus barbaros, Daciæ graves, quarto imperii sui anno represserit, liquet ANNUM II. liberatæ Daciæ, quem præsens numus eloquitur, respondere ejus Imperatoris anno quinto.

Alterum numum cum descripto Daciæ typo & anno, perinde sub Philippo seniore frustra quæsieris. Uxoris Otaciliæ talis exstat editus in Cimelio Austriaco, g) qui nec nobis deest. De duabus legionibus Daciæ præsidio impositis, V Macedonica, cujus symbolum aquila, & XIII Gemina, cujus insigne leo, Vaillantius Frœlichiusque varia notaverunt in Coloniarum numis. Legionis Quintæ Macedonicæ, ejusque sub Gallieno Præfecti Donati meminit præstans lapis, ut ut aliquibus locis luxatus, anno MDCCLXXV Thordæ in Dacia erutus, quem si erudito orbi communicem, operæ pretium facturum me spero. Exemplar quale recepi, tale sisto, ne mutatis quidem characterum figuris.

Dis-

g) Tom. I. T. XVII. n. II.

TABVLA III. N. 2.

Difficile, mutilatum hoc marmor integritati restituere; quod antequam periclitemur, necesse erit indagare, quisnam ille sit Azizus Bonus, quem lapis commemorat. Hunc deum per omnes pagani cœli angulos diu ac multum quæsivi, sed incassum. Reperi tandem apud Imperatorem Julianum II. qui ejus, si recte memini, solus mentionem facit. *b*) Locus, omisso græco textu, ita habet: „ Qui Edessam habitant.... Monimum & Azizum Solis adsessores & contubernales faciunt, quod sic Jamblichus interpretatur, ut Monimus idem sit ac Mercurius, Azizus vero Mars; utrique solis adsessores, qui in ter-

b) Orat. IV. p. 150. Edit. Lipf.

TABULA III. N. 2.

terras bona quam plurima transfundunt. „ Tenemus Martem Azizi nomine cultum Edeſſæ in Meſopotamia. Inde ejus religio haud dubie invecta fuit Daciæ a legionibus Romanis, quæ illuc e Meſopotamia præſidio commigrarunt. Bonum vocari quid mirum, qui in terras bona plurima transfundit?

Azizo feliciter eruto, jam tentemus mutilam vocem P . . . TORI. Quid ſi legendum foret PROPVGNATORI? Obvii ſunt Imperatorum numi, qui Martem Propugnatorem laudant. Et commode ſubveniunt aurea illa maximæ formæ numismata, quæ hic Gordiani III. effigiem, illic Martem exhibent cum epigraphe barbara: MLETARM. PROPVGNATOREN. pro MARTEM. PROPVGNATOREM. cujusmodi ad imitationem Romanorum procuſa in Dacia videntur, ubi ſolent effodi, quo fit, ut vix aut non omnino recurrant in muſeis exoticis: in Auſtriacis, Hungaricis, & Tranſylvanicis frequentius. * Huic interpretationi tam-

* Ejusdem furfuris patriæque ſunt aurei majoris formæ numi Philippi Aug. qui galeatum Romæ caput, quale cernitur in mille denariis Reipublicæ Romanæ, ac epigraphen: PHILIPPVS. EIVS. AVGG. vel ut alii: PHILIPPVS. PIVS. AVG. exhibent, in averſa figuram haſtatam cum literis ENTILOIC KCSS. (Pellerin Mel. I. p. 161

tamdiu saltem locus esse poterit, quoad alius meliorem, certioremque proferat. Quid literæ MDD sibi velint, Gallieni nomen præcedentes, non adsequor. Forsitan male scalptæ pro IMP. Me Hercle nihil tam absurdum, aut grammatices regulis adeo contrarium, quod nequeat auctoritate probari lapidum, eorum præcipue, qui extra Italiam in provinciis longe dissitis fuerunt incisi. Neque geminum G in voce AVGG. difficultate caret, nisi pariter artificis errore dupplicatum sit. Possis alterum G separare, atque initiale cognominis Germanici habere. Quæ subsequuntur, ci-

TABULA III. N. 2.

161. Khell Suppl. ad Vaillant. p. 164.) Nam & isti e Pannonia inferiore, Daciaque Vindobonam feruntur, nec admodum rari sunt in nostratibus museis. Hic etiam domesticos arbitror aureos nondum editos, qui novum Tyrannum referunt, nomine Sponsianum, indictum Historicis omnibus. Una parte inscriptio: IMP. SPONSIANVS. Caput radiatum iisdem fere ductum lineamentis, ac Gordiani III. in aureis maximæ molis, de quibus supra. Alterius partis typus atque epigraphe desumta est e communibus C. Augurini denariis de gente Minucia, qui statuæ cum binis spicis inter adsistentes duas figuras adscribunt C. AVG. Quis Sponsianus ille fuerit, accuratius definiri nequit, silentibus Historicis. Purpuram in Dacia, vel regione contermina induisse, verosimiliter laborante sub Gallieno imperio Romano, aut certe post Gordianum III. persuadet cum fabrica, tum provincia, ubi hi nummi dete-

TABVLA III. N. 2. citius expediam, atque facilius. Nam LIENI supplendum esse GALLIENI, pro VALERIAI legendum VALERIANI, pro SALONINA SALONINAE, & FID. nempe Fidelis, pro EII. suapte patet. His statutis ita lapidem ex parte restituo:

DEO AZIZO. BONO. PROPVGNA
TORI. PRO. SALUTE. MDD (forte IMP) GAL
LIENI. AVGG. ET. VALERIANI.
ET. CORNELIAE. SALONINAE.
LEGionis. V. MACedonicæ. PIAE. FIDelis.
DONATVS. PRAEFectus. LEGionis. EIVSDem.
TEMPLVM. INCEPTVM. PERFECIT.

Va-

teguntur, nimirum Dacia. Eorum hactenus jam quinque mihi innotuere, aurei omnes, typisque similes: duo thesauri Cæsarei Vindobonensis, quorum ectypon mox ejus thesauri Præfectus dignissimus, R. D. Eckhel, in lucem proferet; unus musei olim De France, nunc Ill. Dom. Hess Vindobonæ, quartus Canonicorum Reg. S. Aug. Ducumburgi in Austria inferiore. Quintus Hermannstadii servatur in præstantissimo museo, aut verius Musarum Sacrario Exc. Baronis Samuelis Bruckenthall, qui suo me favore, pæne dixerim, amicitia non indignum habet. Tot, tamque gravis ponderis monetas aureas per eum terrarum tractum fuisse cusas, nemini prodigio videbitur, qui noverit auriferos, cumprimis Daciæ

montes, ubi Dite viso
Pallidus fossor redit, erutoque
concolor auro.

Valerianum, cujus nomen medium inter Gallienum, ejusque uxorem Saloninam ponitur, mallem utriusque filium, quam ejusdem nominis fratrem Gallieni. TABVLA III. N. 2.

* * *

HER. ETRVSC... Caput Etrufcillæ.)(--- IA (fupple PROVINCIA) DACIA. AN. IIII. Mulier fingulis manibus vexillum tenens, confiftit inter leonem & aquilam, legionum fymbola, quarum numeri V & XIII. vexillis infcripta funt.

AER. II.

Herenniæ Etrufcillæ, Trajani Decii uxoris, numum a Dacis cufum nec Vaillantius vidit, nec Bandurius. Cum anno V unum edidit Frœlichius, in quo muliebris Provinciæ genius ramum geftat, & fceptrum oblongum.

MOESIA

VIMINACIVM.

Numis præmitto Viminacii geographicam notitiam. In Mœfia fuperiore collocandam effe hanc

TABVLA III. urbem, docent numi fere omnes inſcripti: P. M. S. COL. VIM. hoc eſt: Provinciæ Mœſiæ ſuperioris CoLonia VIMinacium. At quo ſteterit loco, ſententiæ variant. Lazio videtur Buczidern urbs Serviæ: Widin Nigro. Hunc Frœlichius, Büſchingius, & plurimi ſequuntur. Accuratior Cellarius, qui Viminacium poſt Margum recenſet. *i)* In hanc rem egregius eſt Eutropii locus: „ Carinum omnium odio & deteſtatione viventem apud Margum ingenti prælio vicit, (Diocletianus) proditum ab exercitu, quem fortiorem habebat; certe deſertum inter Viminacium & aureum montem. „ *k)* Exinde manifeſtum, Viminacio reſpectu aurei montis interponi Margum, ac immediate præcedere. Eandem omnino poſitionem figunt Tabula Peutingeriana, atque Itinerarium Hieroſolymitanum *l)* & Antonini, quod eo loco, ut frequenter alias, corruptum Vir ſummi ingenii Weſſelingius ſanitati reſtituit. *m)* Illuſtris Coloniæ veſtigia hodieque ſuperant eo loco, cui nomen vetus Rama* prope Ramam novam e regione Caſtelli Vi - Palan-

* Ejus ichnographiam dedit Comes Marſigli in Danubio T. II. n. 10. Tab. V. fig. XIV.

i) Tom. I. p. 458. *k)* Lib. IX. cap. XIII. *l)* Pag. 564. *m)* P. 133.

TABVLA III.

lanka, quo directe ducunt statuta in Tabula Peutingeriana, ac Itinerariis Margum inter & Viminacium M. P. X. cumque Danubii magnus ibi flexus sit, eique angulo Viminacium insederit, patet, cur historia Miscel: *n*) insulam magni Istri „ & Theophilactus *o*) νησον περι τα ῥειθρα τȣ ιςρȣ vocet. Notitia Imperii eo collocat classem Istricam, cuneumque equitum promotorum: Ptolemæus legionem.

Hæc de Viminacio generatim. Unum superest, quod moneam. Ejus urbis situm a Cellario recte definitum vidimus. Tamen apud eundem *p*) paulo post legitur: „ Viminacium (quod Widin putatur esse.)„ Quis sibi persuadeat, Cellarium adeo sui oblitum, ut post aliquot paginas tam turpiter sibi contradiceret? Itaque Viri accuratissimi honori cum velim consultum, Popowitsio lubens adsentior, qui verba illa lunulis inclusa, ab insipido correctore putat male insuta. *q*)

Nunc propius ad numos. Horum dives est Viminacium, utpote πολις αρχαια, urbs antiqua „ secundum Procopium: & πολις λαμπρα, urbs magnifi-

n) Lib. XVIII. *o*) Lib. VIII. H. M. C. 12. *p*) Pag. 462. *q*) Vom Meere. S. 208.

TABVLA III. ca„ uti Theophylactus; quin imo Moesiae μητροπολις teste Hierocle in synecdimo. Hoc vero dolet, fere omnes iisdem insignitos esse typis, muliere nimirum stante inter leonem & taurum. Qui aliud argumentum offerunt, auro cariores habentur. Ejusmodi complures, nondum antea visos, rara felicitate possideo, quos juvat ordine recensere.

* * *

N. 3. - - GORDIANVS. PIVS. FEL. AVG. Gordiani III. caput laureatum.)(P. M. S. COL. VIM. AN. IIII. Figura laureata & paludata effundit pateram super aram luculentam, s. tenens hastam. Hic illic vexillum, quorum uni dimidius bos, alteri dimidius leo insistit.

AER. II.

Vir paludatus, sacra faciens ad aram, quae „ multo fumat odore, „ haud dubio est Gordianus ipse, qui anno regni tertio, v. c. 993. Viminacio coloniae jura dedit. Quis leonis taurique vexillis imminentium sensus sit, jam nulla restat difficultas. Oedipum se iis praebuit R. P. Froelichius ad numum Viminacensem, r) in quo mulier inter leonem taurumque

r) Quatuor Tent. Ed. alt. p. 124.

que media, duo ſigna militaria ſuſtinet, quibus Gordiani & Tranquillinæ capita impoſita, numerique VII. & IIII. inſcripti ſunt. Iis numeris Septimæ & Quartæ legionis Veteranos Viminacium deductos indicari, ac hujus leonem, illius taurum eſſe ſymbolum, Vir acutiſſimus loco citato eleganter adſtruit, rurſumque paulo infra s) novo argumento comprobat e Daciæ numis petito. Quam ob rem ne cocta recoquam, ſolum addo, eam Frœlichii ſententiam nitide ſtabiliri hoc integerrimo & anecdoto numo, in quo ipſa quadrupedia vexillis præfixa in prædictorum numerorum locum ſuccedunt. TABVLA III. N. 3.

*
* *

- - GORDIANVS PIVS. FEL.. Caput Gordiani Pii laureatum)(P. M. S.... AN. IIII. Mulier d. leporem tenet, s. vexillum. N. 4.

AER. I.

* *
*

- - IANVS. PIVS. FEL. AVG. Caput Gordiani radiatum.)(P. M. S. COL. VIM. AN. IIII. Typus, ut ſupra. N. 5.

AER. II.

Se-

s) P. 140.

TABVLA III. N. 4. & 5.

Senio confectus numus videtur, quem Frœlichius *t*) ob typi insolentiam pro meritis laudat. Quippe censet Coloniæ genium cervi aut capreoli pedes stringere, ac dolet vexillum adeo attritum, ut legionis numerus inscriptus discerni nequeat. Verum e nostris, quos ambos studio in ære expressimus, & quorum alter integerrimus est, liquido adparet, nec unquam legionis numerum fuisse additum, nec a muliere cervum, capreolumve teneri, sed leporem, quem ex auribus facile dignoscas. Næ is exiguam a Romana legione vel cohorte gratiam inierit, qui ei pro insigni dederit animal illud omnium timidissimum. Ego certe ita æstimo, a Viminacensi genio leporem ostentari, quo ejus in Mœsia, nominatim suo in territorio frequentiam notet, exemplo aliarum urbium & regionum, quæ quibus animantibus præstabant, identidem gloriabantur in numis. Quis nescit Hispaniæ adsidentes eadem de causa cuniculos in denariis Imp. Hadriani, quibus HISPANIA inscribitur? Horatius *u*) reipsa memorat „leporem in campis nivalis Aemoniæ„ seu Thraciæ, quæ Hæmo monte a Mœsia separatur. Et hodiedum Serviam, quæ vetus Mœsia, multo leporum populo frequenta-

ta-

t) L. c. p. 125. *u*) Carm. L. I. Od. XXXVII.

tatam, indeque copiosas eorum pelles, per Judæos cumprimis, ad nos deferri, e quibus pileorum nostrorum pars bene magna confici soleat, edoctus sum ab Ill. D. Jenisch, cujus eruditissimi Viri auctoritati plurimum tribuo, qui iterum ac sæpius in ea regione, atque ipso in loco Ram, vetere ut diximus Viminacio, aliquamdiu devertit. Poterant vero Viminacenses eo potiore jure leporum jactare copiam aut excellentiam, quod essent animalium istorum carnes antiquis in deliciis, unde Græcorum illud: *πανlα λαγωα*; & Martialis: *x*)

TABVLA III. N. 4. & 5.

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Feminis & alio nomine commendabantur per jocum, quod quæ eas ederent, forent septem diebus pulcriores. Eo adludit festivi Martialis epigramma in deformem Gelliam: *y*)

Si quando leporem mihi mittis, Gellia, dicis:
  Formosus septem, Marce, diebus eris.
Si non derides, si verum, lux mea, narras,
  Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

IMP.

x) Epigr. L. XIII. n. XCII. *y*) L. V. n. XXX.

TABVLA III.

*
* *

IMP. IVL. PHILIPPVS. PIVS. FEL. AVG. P. M. Philippi Patris laureati effigies.)(P. M. S. COL. VIM. AN. V. Muliebris coloniæ genius inter taurum & leonem, singulis manibus vexillum tenet, quorum alteri inſcribitur VII. alteri IIII.

AER. I.

Inſcriptio partis anticæ perquam memorabilis. Caret Philippus ſolito Marci prænomine. Vocatur PIVS & PONTIFEX MAXIMUS, quos titulos diſſimulant ceteræ monetæ, quas Philippo dedicavit Viminacium. Averſæ typus æque novus ſub hoc Imperatore: ſub præcedente non infrequens. Eundem repetit Hoſtiliani numus, de quo poſtea. Gemino quadrupede, numerisque VII. & IIII. legionem Septimam & Quartam denotari monuimus. Poſtremam Scotus in codice Præfecturarum Flaviam cognominat, atque in urbe Singiduno collocat, cujus de ſitu accurate diſſerit Cl. Danvillius: Memoire ſur les villes de Taurinum & Singidunum, z) ubi & multus de Viminacio ſermo eſt. Ejusdem legionis ſæpe fit mentio in veteribus lapidibus, potiſſimum iis, qui in Dacia, Mœſiæ

z) Mem. des Inſcr. T. XXVIII. p. 410.

ſiæ contermina, aut pridem eruti ſunt, aut noſtris ef-fodiuntur temporibus. Hi Claudiam, Piam, fidelem ſalutant. TABVLA III.

* * *

IMP. IVL. PHILIPPVS. PIVS. FEL. AVG. P. M. Caput Philippi Patris radiata corona ornatum)(P. M. S. COL. VIM. AN. V. Victoria gradiens, d. ſertum gerit, s. palmam. Hic ibi taurus leo. N. 6.

AER. II.

Viminacii annus quintus legitur ſub Gordiano Pio, & Philippo. Ex quo patet, Philippum eodem anno ſucceſſiſſe Gordiano Pio, atque adeo annum Coloniæ quintum congruere primo imperii Philippi. Hoc ſtante Victoria præſentis numi alia eſſe nequit, ac Perſica, quam Colonia Philippo regnum auſpicanti non tam gratulatur, quam optat, licet votis inanibus. Nam is pro eo, ut inſiſteret victricibus Gordiani Pii armis, quem per ſummum nefas e medio ſuſtulit, teſte Zonara „ cum ſapore Perſarum rege pacem fecit, Meſopotamia & Armenia conceſſis „ atque ita rebus in Oriente conſtitutis cum filio, Romam profectus eſt. Serius quidem, inſtante populo Romano ad arma re-

TABVLA III. N. 6. curſum, provinciæque Perſis iterum ademtæ; verum pax denuo cum iisdem celeriter coaluit promiſſione facta reſtituendi provincias. Ceterum Victoriæ gradientis imago nunc primo comparet in ære Viminacii. De circumſcriptione capitis ad præcedentem numum diximus.

* * *

-- PHILIPPVS. AVG. Caput ejus laureatum.)(P. M. S... M. AN. VI. Figura paludata inter bovem & leonem d. globum ſuſtinet, cui Victoria inſiſtit, s. haſtam præpilatam.

AER. I.

Narrat Zoſimus *a*) Philippum contra Carpos, Sarmatiæ Europeæ populos, expeditionem ſuſcepiſſe, qui jam Iſtro vicina loca depopulabantur. Prælio conſerto cum impreſſionem barbari non ſuſtinerent, in fugam ſunt conjecti ac propulſati. Eam victoriam putat Frœlichius *b*) hoc numo Viminacenſes gratulari & Philippo, & ſibimet, quibus infeſti Carpi jam jamque imminebant. Sed hanc interpretationem exclu-

a) Lib. I. Cap. XX. *b*) Quat. Tent. p. 129.

cludit Coloniae ANNUS VI. quem mea moneta ingenue fatetur, exesus in Frœlichiana. Respondet annus Coloniae sextus Philippi regnantis secundo, quo nondum Carpicum bellum exarsit, excitatum denique duobus annis post. Ad haec figura paludata Philippus filius est, quia vultum imberbem ac juvenilem simulat. Ei Pater, sopito bello Persico Romam contendens, in itinere imperium communicavit. Utriusque proinde honoribus hunc numum consecravit Viminacium. TABVLA III.

IMP. CAES. C. MES. Q. DECIVS. P. F. AVG. Trajani Decii laureata protome.)(--- COL. VIM. AN. XI. Coloniae genius muliebris inter leonem & taurum d. protendit ramum, s. oblongum sceptrum tenet, cui Victoriola insistit cum solitis attributis. N. 7.

AER. I.

„ Ob inertem Philippi socordiam in omnibus (verba Zosimi sunt) Scythae Tanain transgressi, vicina Thraciae loca praedis agendis infestabant, quos aggressus Decius, & omnibus praeliis superior, prae-

TABVLA III. N. 7. da quoque recepta est. „ Hac de causa Victoria Viminacii genio sertum imponit, quod essent suis auspiciis submoti per Decium barbari, partaque inde Coloniae securitas. Quamquam ea dea paulo post inconstantiae, levitatisque suae argumentum dederit Romanis nimium quantum exitiale, puta in cruenta cum iisdem barbaris pugna, qua pars maxima Romani militis, & Decius ipse cum duobus filiis cecidit. Numus ab Arigonio productus *c)* aut alius a nostro fuit, aut injuriis temporum male habitus.

*

* *

N. 8. IMP. TRAIANVS. DECIVS. AV. Caput ejus laureatum)(P. M. S. COL. VIM. AN. XII. Genius inter solita legionum insignia stans, d. praetendit cornucopiae s. leoni imminet.

AER. I.

Cornucopiae, quod Colonia ostentat, procuratam sub Decio rerum omnium abundantiam, patriique soli pinguedinem indicat. Et laudat Moesiae glebam Virgilius: *d)*

- - Hi-

c) T. XII. n. 190. *d)* Georg. l. I. v. 101.

- - Hiberno lætiſſima pulvere farra
Lætus ager. Nullo tantum ſe Mœſia cultu
Jactat.

TABVLA III. N. 8.

Ad quem locum Servius: „ conſtat Mœſiam circa culturam eſſe diligentem. Sed non ei cultus ſuus tantum prodeſt, quantum hyberna ſerenitas, & humidum ſolſtitium. „ Scio quosdam Virgilii codices pro Mœſia legere Myſia, quod nomen eſt regionis in Aſia. Sed hoc nihil obturbat, quia Mœſia etiam Myſia latino ore dicitur. Ovidius:

Hic tenuit Myſas gentes in pace fideli.

Et inſcriptiones apud Gruterum: *e*) IN. MVS. INFERIOR. item: NAT. MYSIA. SVPERIORI. Græcis autem Mœſia paſſim μυσια vocatur.

* * *

- - R. ETRVSCIL.. Etruſcillæ imago.)(P. M. S. COL... AN. XII. Colonia adſtante gemino quadrupede, cornucopiæ d. obtendit, s. globum. N. 9.

AER. I.

Nu-

e) P. 446. & 521.

TABVLA III. N. 9. Numum descripsisse sufficiat. In aere incisum priori conjungimus, quia novos in aversa typos uterque proponit.

* * *

N. 10. MP. C. VAL. HOST. M. QVINTVS. AVG. Hostiliani laureati effigies.)(P. M. S. COL. VIM. AN. XII. Coloniae genius inter leonem & taurum duo tenet vexilla, quibus inscribitur VII. & IIII.

AER. I.

Hostiliani monetae Viminacenses rarioribus accensentur. Haec inedita & singularis, ceu aversam spectes, ceu partem adversam. Fuit Hostilianus post infelicem illam in Thracia pugnam, qua gemini ejus fratres Herennius & Trajanus Junior cum patre Decio periere, solus familiae suae superstes. A Senatu Augustus ac Imperator renunciatus, imperium degustavit verius, quam tenuit, mox gladio vel peste consumtus. Hinc numi omnes, etiam Romani commatis perrari, qui Augustum, praecipue qui Imperatorem salutant. E Viminacensibus hic quidem unicus est, a quo dictis titulis honoretur. Ceteri ad unum omnes

Cae-

Cæſarem tantum profitentur, & nudo propterea capite repræſentant. Averſam eandem in Philippi anecdoto numo recenſui. TABVLA III. N. 10.

De variis in ære Viminacii notatis annis, quibus chronologia plurimum juvatur, nihil diſputavi, ne actum agam. Has partes Noriſius, Vaillantius, Frœlichius egregie implevere. Admodum rari numi ſint oportet, qui ANNUM X. ſub Philippis referant, cujusmodi Vaillantius vidit, ſi modo recte vidit. Mihi omni licet adhibita opera, nec talem obtinere, nec ullo in muſeo conſpicere licuit.

CALLATIA.

K. Corytus arcus & clypeus, clava & ſpica. N. 11.
☽(Clypeus.

AER. III.

Crederes heri cuſum, adeo elegans & nitidum eſt id certæ antiquitatis numismation. Inter anecdota quidem omni jure locum obtinet. Erunt, qui primo ejus conſpectu Macedoniæ inſerendum putaverint, quod & nobis ab initio placuit. Provocabat eo clypei forma Macedoniæ fere peculiaris, literaque K

O Caſ-

TABVLA III. N. II.

Caſſandream, vel regem Caſſandrum innuere videbatur. Verum re magis perpenſa, atque ope aliorum numorum adjuti, mentem mutavimus, relictaque Macedonia Callatiæ, inferioris Mœſiæ urbi prope Tomos adhæſimus. Et vero pro hac ſtant periſtaſes quam plurimæ. Solitaria litera κ καλλατιας initialis videtur, ac revera juxta Cereris protomen conſpicitur in quadam ejus urbis moneta apud Pellerinium *f*) quæ in poſtica parte ΚΑΛΛΑΤΙΑΝΩΝ integrum nomen repetit. Alia apud eundem Auctorem inter clavam & corytum inſcribit ΚΑΛΛΑΤΙ. Sed omnium maxime huc conducit numus Golzianus *g*) inepte a Nonnio Galatis Aſiaticis adſcriptus, qui ſingula omnino ſigna, quibus noſter abundat, ſpicam, corytum cum arcu, & clavam exhibet adjecto urbis nomine. Is ut plenam lucem noſtro adfundit: ſic viciſſim noſtro jam debet indubiæ fidei auctoritatem, de qua non immerito antea dubitabatur, ut fere ſuſpecti habentur numi omnes, quorum præco ſolus Golzius eſt. Cl. Eckhel *h*) pariter autonomum hujus urbis citat, in cujus averſa tres ſpicæ germinant. Duas & vicini Tomitæ ſignarunt. *i*) Poſticam partem clypeus Mace-

f) Rec. T. I. pl. XXXVI. n. 6. *g*) Inſ. Aſiæ Tab. II. n. 1. *h*) Num. vet. p. 52. *i*) Pelletin l. c. n. 10.

cedonicus contegit. Clypeum delphino insignitum Callatiani offerunt apud sæpe laudatum Pellerinium. k) Nec est, quod is typus offendat. Recurrunt ejusmodi clypei Macedonici etiam in numis Pœsti in Lucania, l) Philadelphiæ in Lydia, m) & Herodis Magni Judææ regis. n) Fuisse tempus, quo Macedones Callatiam frequentaverint, probabile duco, quod Mœsia Macedoniam contigerit, ejusque tractus urbes persæpe colonos dominosque mutaverint, & jam sui juris fuerint, jam obnoxiæ vicinis regibus. Mela o) Callatiam Milesiorum opus statuit, Ovidius Megarensium illo versu Tristium:

TABVLA III. N. 11.

Et quos Alcathoæ memorant a mœnibus ortos.

Strabo p) aliique ab Heracleotis Ponticis conditam adfirmant, regnante in Macedonia Amynta, & cum horum auctoritate faciunt ejus urbis numi, qui constanter Herculis effigiem, aut ejus arma jactant, imo ΚΤΙΣΤΗΝ quandoque prædicant, q) non quod

 Cal-

k) L. c. n. 7. l) Magnan Lucan. Num. Tab. 31. n. XVII. & XX. m) Pellerin. Rec. T. II. pl. LXIV. n. 77. n) Frœlich ad num. Reg. Accefs. Nov. Tab. II. n. VIII. o) L. II. c. II. p) L. VII. p. 491. q) Pellerin Rec. T. I. pl. XXXVI. n. 5.

Tabvla III. N. II.

Callatia Herculem conditorem immediate agnosceret, sed Heracleam ab Hercule fundatam. Tradit Memnon, r) qui Heracleae fata & tyrannos persequitur a libro v. Historiarum usque ad L. XVI. temporibus Nicomedis I. Bithyniae regis, Callatianos Istrianosque bello cum Byzantinis fuisse collisos propter Tomos emporium, quod sibi vicinum studebant Callatiani monopolium vendicare. Sed rebus ad arma deductis Callatianorum adeo fuerunt accisae vires, ut ab ista calamitate nunquam pristinas recipere potuerint facultates. Eorum numi autonomi rari, nec frequentes sub Imperatoribus. Desinunt cum Philippo Seniore. Unum Septimii Severi teneo nondum editum, quem subjicio:

* * *

ΑΥΤ. Κ. Λ. ΣΕΠ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. ΠΕΡ. Septimii severi caput laureatum.)(ΚΑ... ΤΙΑΝΩΝ. Bacchus stans d. hastam puram, s. cantharum vel botrum: ad pedes panthera.

AER. II.

Nus-

r) Photii Biblioth. n. CCXXIV. p. 703.

Nuſpiam adnotatum inveni. Bacchus uberem vini proventum ſignificat, ut ſpica mollem glebam in præcedente numo. TABVLA III.

MARCIANOPOLIS.

ΑΥΤ. Κ. ΟΠΕΛΛΙΟϹ. ϹΕΥΗ... ΝΟϹ. Lege ΜΑΚΡΙ-ΝΟϹ. Laureatum caput Macrini.)(ΥΠ... ΟΥ. ΜΑΡ-ΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Aquila fulmini inſiſtens, ſertum roſtro tenet.

AER. I.

Marcianopolis, inclyta urbs Mœſiæ inferioris, monetis abundat. Tamen aquilam quæ Macrini vultui conjungat, nondum obſervata. Magiſtratus nomen exeſum ſuppleri debet ΠΟΝΤΙΑΝΟΥ. quod conſtanter ceteri hujus Imperatoris numi repetunt, eadem in urbe ſignati, cujusmodi Vaillantius atque Frœlichius deſcripſerunt.

* * *

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥ. ϹΕΥΗ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟϹ...ΜΜΕΑ. Severi Alexandri & Mamææ capita adverſa.)(...ΟΥ. ΓΕΤ- N. 12.

TABVLA III. N. 12. ΓΕΤΟΥΛΙΚΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛ. Hygia ſtans ſerpentem paſcit: in area Ε.

AER. II.

Erat Marcianopolitis ſolemne, jungere geminas Auguſtorum imagines in ære publico. Caracallæ & Juliæ Domnæ, Caracallæ & Getæ, Macrini & Diadumeniani, Elagabali & Moeſæ, Alexandri & Moeſæ vultus obverſos vel apud ſolum Frœlichium ſpectare licet in eorum pecunia. Sed tamen Alexandrum qui Matri Mamææ ſociatum viderit, usque modo nemo fuit. Magiſtratus prænomen ærugo conſumpſit, illæſum reliquit in altero hujus Imperatoris numo apud Frœlichium, *s*) qui poſticæ partis aquilæ adſcribit: ΥΠ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΓΕΤΟΥΛΙΚΟΥ. ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ. Sub Julio Getulico Marcianopolitarum.„

Notari meretur ȣ pro ΟΥ. Placuit hæc ſigla non ſolum Mœſiæ, ſed & Thraciæ monetariis. *t*) Ejus uſum obtinuiſſe jam Alexandri Magni temporibus, probant numi argentei minuti, qui una parte veram ejus effigiem referunt, altera Cupidinem inequitantem leoni, cum epigraphe: ΑΛΕΞΑΝΔΡȢ. *u*) quos eidem Coæ-

s) Append. Nov. ad Vaillant. p. 105. *t*) Frœlich Append. ad Vaillant. p. 304. *u*) Liebe Gotha Num. p. 99.

coævos existimant. Redit eadem nota in æreis compluribus Alexandri numis apud Gesnerum, *x*) frequentius in iis, qui habent circumscriptionem : ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, Severi Alexandri demum ætate cusi. Monumentis quoque Siculis inscriptam deprehendit Exc. Princeps Torremuzza. *y*). Sunt & Asiæ urbes, quarum numi ea sigla utuntur, Cyme Æolidis apud Pellerinium *z*) & Nysa Cariæ apud Begerum. *a*) Herodis Magni, Judææ Ethnarchæ, monetæ inverso situ eam pingunt, nempe ꙍ

TABULA III. N. 12.

Ω pro O in vetere pecunia nondum vidi, hac demta. Contra vero Ω non absimili forma effigiat Liparæ numus a Principe Torremuzza editus supplemento quinto ad Parutam. *b*) Invenio tamen Ω tam pro O, quam pro Ω, insertum alphabeto Græco, cujus literas valuisse quatuor seculis ante, ac tribus post Christi adventum statuerunt Auctores præstantissimi operis: Nouveau Traité de Diplomatique. *c*)

THRA-

x) Tab. II. n. 20. & 30. *y*) Siciliæ Inscr. Nov. Coll. LVII. *z*) Mel. T. II. p. 182. *a*) Thes. Brand. T. II. p. 719. *b*) Tav. I. n. 13. *c*) Tom. I. pl. X.

TABVLA IV. N. I.

THRACIA.

ABDERA.

Abderæ protome intra quadrum alte incuſum.)(Juppiter ſedens d. haſta nititur, advolante ejus comite aquila.

ARG. III.

Grandis ævi numus. Teſtes ſunt quadratum, totiusque operis auſtera ſimplicitas. Oculi ſemiaperti ſeu nictantes, ut in duobus antiquiſſimis Syracuſarum & Pharſali monetis argenteis mei muſei. Et perhibet Diodorus, *d*) finxiſſe Dædalum ſua ſigna ομμασι μεμυκοτα, „ conniventibus oculis, „ ut Winkelmannus interpretatur. *e*) Supremam vetuſtatem & inſcriptionis teſtatur carentia; nam ſæpe illiterati ſunt numi, qui monetariæ artis attingunt incunabula. Unde cujas ſit noſter, ignorarem, ni Abderitam proderet adfinis Golzianus cum epigraphe: ΑΒΔΗΡΑΣ ΚΟΡΑΣ. *f*) Is facem prætulit ſimili quoque Pellerinia-no, *g*) qui ſolas literas Α. Κ. fatetur, initiales videlicet Αβδηρας κορας. Quoad ſigna cum his convenit no-

d) Hiſt. l. xv. *e*) Geſchichte der Kunſt. S. 8. *f*) Græciæ Tab. xxv. n. ix. *g*) Rec. T. I. pl. xxxiii. n. 7.

nofter, typis utrinque difcrepat. Caput eft Abderæ Diomedis fororis, quæ urbem condidit, atque a fe vocavit, auctoribus Mela, *h*) & Solino. *i*) Quamquam alii ab Abdero conditam volunt, quem Diomedis equi difcerpferunt. Abderæ crines vitta coerciti, quæ Latinis proprie vocatur reticulum. Juvenalis: *k*)

TABVLA IV. N. K.

Reticulumque comis auratum ingentibus implet.

Ejus hodieque multus apud Italicas mulieres ufus domefticus. Græci dixere κεκρυφαλον, item κρωβυλον, fi fides Servio. *l*) At κρωβυλος preffius in viris, quod in feminis κορυμβος. Ulpianus lege XXV. §. 10. D. de Aur. Arg. mundo legato adpellat „ reticula crocuphantia.„ Gloffæ veteres: „ Reticulum γυργαθος και κροκυφαντος. „

*
* *

Gryphus pedem dextrum elevans.)(ΕΠ... ΜΩΝΑΚΤΟΣ. Quadrum non cavum, fed prominente ope- N. 2.

h) L. II. c. II. *i*) Cap. X. *k*) Sat. II. v. 96. *l*) Ad L. IV. Æneid. v. 138.

TABVLA IV. N. 2. opere, dissectum in quatuor partes cum totidem punctis in areis.

AER. III.

Et hic numus patriam fateri negligit. Erat non Abderitis modo, sed etiam proximis Maronitis in more positum, ut dissimulato nomine, magistratus tantummodo pecuniæ suæ committerent. Nihilo minus utriusque populi monetam e symbolis facile dignoscas. Maronitæ intra quadratum identidem uvam vel vitem botris gravidam, altera parte Bacchum vel equum adoptant. Abdera grypho delectatur, quem typum a Tejis abstulit, quorum pulcra fuit colonia, ut vetus proverbium habet. Id proinde animal, tum aversæ quadratum, familiare Macedonicæ Thraciæque pecuniæ, manifesta sunt Abderæ argumenta, cujus nomen hic numus nequidquam cælat. In aversa legendum: ΕΠΙ. ΔΗΜΩΝΑΚΤΟΣ. Sub Demonacte. „

Quadratum, sicut monui, non incusum est, sed formis eminet. Cum vetustatem spiret non admodum remotam numismation nostrum, subit mirari, Abderitis argumentum adeo jejunum ac sterile placuisse. Res tamen isthæc non caret exemplo. Quis ne-

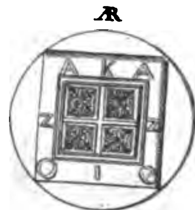
TABVLA IV. N. 2.

nescit obvias tritasque Apolloniæ, Dyrrhachii, Corcyræque drachmas, quæ una parte vitulum lactentem, altera simile quadrum varie ornatum exhibent, vestigium nempe retenti, atque a principio incusi quadrati? Equidem scio Eckhelii, Auctoris gravis, conatus in renovandis Alcinoi hortis, quos Begerus in hoc monetarum genere plantavit, Barthelemyus destruxit. At vereor, ut incassum laboraverit. Quatuor illa jugera, & septum, & areolæ, quibus Alcinoi παραδεισον instruxit Homerus, & quæ Eckhelius satis clare conspicere sibi visus est in memoratis numis Illyricis, *m)* mihi quidem speciosa vivacioris imaginationis videntur ludibria. Profecto non absimile phantasma præsens quoque Abderitarum numulus objicit. Quid enim interest inter hujus & prædictarum urbium quadratum? Si forte areolas ornatas exigis, has minutissimo in numo ob angustias spatii tantum punctis notatas dixero. Cetera fere congruunt. Magis etiam huc facit Acanthi, Macedoniæ urbis, numus antiquissimus, cujus aversam restituo e Barthelemyi Palæographia numismatica. *n)*

m) Num. vet. p. 106. *n)* Mem. des Bel. Lettr. T. XXIV.

TABVLA IV. N. 2.

AR

Nescio, an non hæc moneta nitidius adhuc prætensos Alcinoi hortos exprimat, quam Apolloniæ, Dyrrhachii, Corcyræ pecunia. Indulge phantasiæ lusibus, & omnia bellissime cum Homerica descriptione concordant. Vides quadratum quadrifariam divisum. Id „ hortum quatuor jugerum „ indicat. Comparent lineæ quadratum claudentes, apte ad „ septum utrinque circumductum. „ Ne desunt quidem punctulis eleganter „ ornatæ areolæ „ intra dicta quadrata, quas pariter Homerus memorat. Habes ergo denuo perspicuos, si superis placet, Alcinoi hortos. Quid igitur? Hos item in Macedonia exquires? Aut hoc age, aut illos apage.

Sed quid aliarum urbium monetis immoror? Sunt adeo Apolloniæ Illyricæ; quæ hortos illos evellant. Talem Eckhelius ipse suppeditat, quæ vici-

cinum Apolloniæ Nymphæum, ſeu collem ignes ſpargentem, quadrato e. formis exſtanti includit. o) Id quadratum nequit alium habere ſenſum, ac habent tot alia in mille numis. Quis intra παραδεισον Alcinoi monticulum ferat ignivomum? Aut quis artificem tam ineptum ſibi perſuadeat, qui hunc illi impoſuerit? TABULA IV. N. 2.

Urit alius porro numus a Pellerinio vulgatus, p) pervetuſtus ac anepigraphus, quem nihil refert ad rem præſentem, ſeu Dyrrhachium revoces, ſeu potius Apolloniam Corcyramve ob vaccæ ſitum in Dyrrhachena pecunia plerumque contrarium. In ejus numi averſa ſignum, quod alias quadratum eſt, rotundum cernitur, aſtroque ſimillimum. Hoc per Jovem! nullo pacto cum prætenſis hortis componas; nam & longiſſime ab eorum forma Homerica diſcrepat, nec aliunde videtur ortum, quam ex arbitrio monetariorum, quorum varios, nec diſſimiles ingenii luſus accurate collegit doctiſſimus Barthelemyus, artisque monetariæ primordiis tribuendos præclare docuit, & tamen præfatum ſignum valorem quadrati exæquare videtur, cujus locum tenet. Si vero idem utrique valor, neutri commune quidquam cum hor-

o) L. c. Tab. VI. n. 19. p) Rec. T. I. pl. XI. n. 8.

TABVLA IV. N. 2. hortis erit. Non ignoro Græcorum, quod Eckhelius recte notat, crepandis in monumentis ardentissimum studium, præcipue si Homeri versibus nobilitata fuere. At novi etiam, & quisque noverit monumenta maximæ famæ, quin adeo habita inter orbis miracula, de quibus tamen altum silet vetus moneta. Et dic amabo! Cur solum in argento vigeat Homericorum hortorum memoria? Cur non item in ære? An non Cnossii Cretenses labyrinthum tam in ære, quam argento centies ostentavere? Nonne vel ex eo, quod a primis artis monetariæ temporibus id genus quadrata argenteis potissimum numis incusa fuerint, vix æreis: nonne inquam, vel ex eo argumentari fas est, prætensos hortos, qui constanter & solum in argento occurrunt, non esse denique nisi vestigia retenti, argentoque incusi ab origine quadrati? Sed hæc satis de Alcinoi paradiso jam bis perdito.

ANCHIALVS.

ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ. ΝΕΑ. ΣΕΒΑΣΤΗ. Protome Faustinæ Junioris.)(ΑΓΧΙΑΛΕΩΝ. Ceres sedens d. duas spicas, s. facem ardentem sustinet.

AER. II.

Quem

Quem Vaillantius defcribit, *q*) ab hoc diverfum invenio tam averfæ typo, fi modo recte vidit laudatus auctor, quam capitis epigraphe, in qua defideratur το ΝΕΑ. Duæ funt ejus nominis urbes, altera Thraciæ, Ciliciæ altera. Pofteriori numos aliquos adfcripfit Vaillantius nullo certo criterio. Hos pariter in Thraciam Pellerinius *r*) & Eckhelius *s*) ablegandos cenfuerunt; quæ lex fi univerfim obtinet, Anchialus Thracica, quantum memini, fola eft ex urbibus Europæ, quæ Fauftinam, Aurelii conjugem, ΝΕΑΝ falutet. * Reliquæ urbes, quibus eo vocabulo filiam a matre cognomine difcernere placuit, omnes Afiaticæ funt, nempe Æzanis Phrygiæ, Pergamus Myfiæ, Temnus Æoliæ, Amaftris Paphlagoniæ. Addere poffem Nicæam Bithyniæ, in cujus geminis numis legendum contendit Vir fummus Eckhelius: *t*) AN. ΝΕΑ. ΦΑΥϹΤΕΙΝΑ ϹΕΒ. non ΑΝΝΕΑ, ut Vaillantius. At mihi nondum de hoc omnino liquet. Το ΝΕΑ in prædictarum urbium monetis nunquam præit, fed Fauftinæ nomen conftanter fubfequitur, perin-

TABVLA IV. N. 2.

---

* In Byzantii numo compellatur; ΑΝΝ. ΦΑΥϹ... ΘΥΓΑϑΗϹ. Annia Fauftina Filia „ nempe Antonini Pii, & Fauftinæ Senioris. Pellerin Mel. T. II. p. 94.

q) Num. Imp. Græc. p. 59. *r*) Mel. T. II. p. 126. *s*) Num. vet. p. 55. *t*) L. c. p. 183.

TABVLA IV. N. 2. inde ac numi Romani perpetua lege dicunt: CONSTANTIVS. IVN. nunquam IVN. CONSTANTIVS. Unde Nicæenses monetarios, argumento ex analogia petito, scribere pariter oportebat: AN. ΦΑΥCΤΕΙΝΑ. ΝΕΑ. minime vero AN. ΝΕΑ. ΦΑΥCΤΕΙΝΑ. Ad hæc simillimus numus apud Gessnerum *u*) perspicue habet ANNIA. Itaque mallem & ANNEA unam vocem, nimirum Faustinæ Junioris prænomen habere, quæ Annia vocabatur. Nihil obest ANNEA pro ANNIA poni. Literarum hujus generis permutationes quot numi offerunt? VENVS GENETRIX quem fallit? Et quis numerabit errores, quos Coloniarum, urbiumque Græcarum pecuniæ inscripsit artificum vel imperitia vel oscitantia?

Vaillantius Anchiali sex numos cum capite Gordiani Pii, quatuor cum ejusdem & Tranquillinæ προτομαις vulgavit. Hi nescio quo pacto, in operis indice omissi sunt. Hunc defectum notare visum est, ne quis eo delusus, ut nuper non nemo, securius adferat: „ Postremum Anchiali numum Vaillantius in Geta commemorat. „

BI-

u) Inter Imp. Rom. T. CLX. n. 50.

BIZYE.

TABVLA IV. N. 3.

Neptuni caput.)(BIZYHNΩN. Jupiter nudus adſiſtit aræ luculentæ, d. pateram tenens, s. haſtam puram.

AER. III.

Primus atque unicus autonomus, in quem certum Bizyenis jus ſit. Duos Auctor Muſei Theupoli *x*) eisdem adſcripſit cum vultu & nomine Byzantis, quem Stephani epitomator Neptuni & Croëſsæ filium, alii claſſis Byzæ Thraciæ regis ducem, Euſtathius Megarenſium claſſi præfectum perhibent. Sed illos Byzantium ſpectare in confeſſo eſt. Nolim vero aliquis ſuſpicetur turpis Sycophantæ ſubeſſe fraudem, a quo nomen BYZANTIΩN mutatum ſit in BIZYHNΩN. Numus integerrimus eſt, omnisque doli neſcius.

Bizyen in Aſtica, regione Thraciæ, collocat Stephanus: Cænenſi, quæ Aſticæ contermina fuit, Solinus inſerit. Plinius *y*) memorabile quid de ea narrat: „ intus Bizya, arx regum Thraciæ, a Terei ne-

x) P. 1254. *y*) L. IV. Sect. XVIII.

TABVLA IV. N. 3. nefasto crimine invisa hirundinibus;„ non quod illic facinus perpetratum, sed quod Terei patria fuerit. Theatrum fabulæ, quam canit Ovidius, Daulis Phocidis oppidum a Pausania constituitur, atque inde esse, „ quod intra hujus terræ fines hirundines neque pariunt, neque ex ovis pullos excludunt, nec omnino tectorum laquearibus ullos adfigunt nidos.„ z)

Neptunum coluit Bizye, quem oris ductus, & capillorum ratio manifestant, licet esset a mari reductior. Enimvero murorum urbis cujuscunque fundamenta deus ille tuetur. Servius: „ Neptunum muros; ipsi enim fundamenta sunt consecrata, cujus & moventur arbitrio, unde εννοσιχθων dicitur, hoc est, terram movens aquæ concussione.„ a) Eam ob rem Strabone teste b) fuit Apamenis Phrygiæ, ut ut mediterraneis, in honore, qui vehementibus terræ motibus frequenter laborabant. Pars altera Jovem Neptuni fratrem exhibet. Insolens, Jovem sacrificare, qui Pater Rectorque hominumque deumque. Attamen sacris faciundis intentum etiam alii numi sistunt, e. g. Cyrenaici aurei apud Pellerinium. c) Communes

z) L. x. p. 807. a) Ad II. Æneid. v. 610. b) L. XII. p. 868. c) Rec. T. III. pl. LXXXVI. n. 5.

nes quoque Vespasiani Imperatoris denarii, in quibus IOVIS CVSTOS super aram libat. Phaenomenon Lactantius explicat. Is postquam dixisset Caesarem ex Aglaosthene referre, Jovem in insula Naxo priusquam adversus Titanas bellum moliretur, sacrificium fecisse prope littus, confestim subjungit: „cui ergo sacrificare Juppiter potuit, nisi Coelo avo?„ *d*) Hujus sacrificii, ab Jove peracti, meminit aeque Fulgentius. *e*) TABVLA IV. N. 3.

Apud Arigonium *f*) Bizyenus numus exstat cum protome Sept. Severi, cujus aversam Juppiter implet eodem habitu, sed ara deficit. Circumscriptio BIZYNΩN obtruditur pro BIZYHNΩN. Joanni Cantacuzeno *g*) oppidani vocantur Βιζυοι. In actis conciliorum Ephesini & Chalcedonensis passim Βυζη scribitur, corrupte videlicet, ut sunt urbium nomina in Notitiis Ecclesiasticis pessime depravata. Fuit ea urbs nobilitata Eustathii Antiocheni exilio.

d) De falsis relig. L. I. C. II. *e*) Mythol. L. I. C. XXV.
f) T. XIX. n. 241. *g*) L. III. C. 78.

TABVLA
IV.
N. 4.

BISANTHE.

Caput Bacchi.)(BI. Racemus.

AER. III.

Bisanthe Samiorum colonia, dicta & Rhaedestus. Ejus numi paucis abhinc annis reperti, adeoque rari sunt, ut non nisi tres hoc aetatis comparuerint, a Pellerinio & Eckhelio vulgati. Totidem nostra supellex recondit. Sed is anecdotus, qui Bacchum & racemum jactat. Universa Thracia vini ferax; sed & incolae vinosi audiunt, ac *οινοπλυγαι* a Poetis passim carpuntur. De Byzantio (atque haec Bacchum pariter & racemum signavit cum epigraphe BY) lepide mercator aliquis ita ludit apud Menandrum: *h*)

Παντας συ μεθυσους, Βυζαντιον,
Τους εμπορους ποιεις· ὁλην επινομεν
Την νυκτα δια σε· και σφοδρ' ακρατον μοι δοκω·
Ανισταμαι γουν τεσσαρας κεφαλας εχων.

Omnes tu ebrios, o Byzantium,
Mercatores facis. Totam bibimus

No-

h) Men. & Philemonis Reliquiae. Amst. p. 22.

Noctem propter te, & plane merum, ut mihi quidem videtur.

Surgo igitur habens quatuor capita.

TABVLA IV.

CONSTANTINOPOLIS.

CONSTANTINOPOLIS literis fugientibus. Caput galeatum urbis genii: a tergo ſceptrum.)(VOT. XX. MVLT. XXX. intra coronam lauream.

AER. III.

Vota xx ſoluta, xxx ſuſcepta ſunt pro ſalute ac incolumitate Conſtantini Magni anno v. c. MLXXVIII. Chriſti CCCXXV. Tum igitur ſignatus numus, quem nec Bandurius vidit, nec poſt eum alius.

MESEMBRIA.

AYT. Δ. (ſic.) M. ANT. ΓΟΡΔΙΑΝΟC. ... ΤΡΑΝΚΥΛΛΙΝ. Gordiani & Tranquillinæ obverſa capita.)(ΜΕϹΑΜΒΡΙΑΝΩΝ. Æſculapius more Pæonio amictus baculum tenet, cui ſerpens implicitus.

AER. II.

Meſembriæ, dorice Meſambriæ numi oppido rari, qui nomine vultuque Imperatorum Romanorum

TABVLA IV.

gloriantur. Cl. Eckhel unum deprehendit in præstanti museo Ill. Comitis Vitzai cum icone Caracallæ, cujus pretium augeri ait, quod præter Severum, Gordianum & Philippos nullus adhuc in hujus urbis numis conspectus est Imperator. *i*) Verum reclamat Hadrianus, quem vidit, aliisque videndum dedit Frœlichius Appendicula ad Vaillantium. *k*) Itaque Mesembriæ pecuniæ agmen (de nostris temporibus loquor) Hadrianus ducit, Philippi claudunt. Æsculapius novus hujus urbis typus. Deus idem a proximis Maronitis cultus, ac in numis effigiatus est, cujusmodi apud Pellerinium *l*) existit, hic ejus statuam repræsentans, illic Maronem urbis conditorem, ni potius Aristæus sit, quem ferunt „ primum omnium in eadem gente mel miscuisse vino, suavitate præcipua utriusque naturæ sponte provenientis. „ *m*)

Gordiani titulus AYT. Δ. monstrum offert. Crederem Δ scalptoris errore cælatum pro K, nisi ænigma non absimile proponeret mox citatus Hadriani numus, cujus hæc inscriptio : AYT. KAI. TPA. AΔPIANOC. ΔIC. CEB. Frœlichius interpretatur ΔIC. CEB. iterum

rum

i) Num. vet. p. 58. *k*) P. 184. *l*) Rec. T. I. pl. XXXV. n. 32.
m) Plinius Hist. Nat. L. XIV. Sect. VI.

rum Auguſtus, „ & conjectat graeculos Thraces, quod paſſim in aliis Latinorum juxta ac Graecorum numis & monumentis obſervarent numerum quemdam Imperatorio aut Conſulari titulo, vel Tribunitiae Poteſtati adjungi, ſive annos imperii adſignari, hunc imitatos fuiſſe morem, cenſuiſſeque ad Auguſti quoque titulum annorum poſſe notam adſcribi. Quid ſi noſtro pariter in numo litera Δ initialis foret τȣ ΔΙϹ, adeoque legendum: ΑΥΤ. Διϛ. Μ. ΑΝΤ. &c. hoc eſt: Imperator Bis M. Antonius &c.?

Aliquantiſper adhuc moratur litera Σ, quam praeſens numus & rotundae & quadratae formae oſtentat. Praebet alterum ejus rei exemplum Anchialus Thraciae, cujus moneta in auctoris muſeo, Gordiani pariter & Tranquillinae vultibus conſpicua, ſcribit: ΓΟΡΔΙΑΝΟϹ. ϹΕΒ. Praetereo alias non paucas Europae Aſiaeque urbes, quibus eam literam eodem in numo variare placuit, imo vero in eodem vocabulo, ut Aphrodiſias in Caria n) Soaemiae Aug. nomen expreſſit ϹΟΑΙΜΙΑϹ. Vel unius Thraciae civitates luculenter docent, lunatum quadratumque ſigma eadem va-

n) Pellerin Mel. II. pl. XXX. n. 2.

TABVLA IV.

valuisse ætate, fuisseque promiscue adhibitum, prout artificum ferebat libido. Ex quo Illius judicium neutiquam adridet, qui Automalæ Cyrenaicæ urbis numisma, a Gorio productum, eo quoque nomine fraudis insimulat, quod sigma triplici forma, nempe Σ. C. atque ϲ effigiat. Eam monetam facile αγυμσιολιτως absolverem, nisi graviora latentis doli obstarent indicia. Generatim Virorum doctissimorum complures de ætate quoque τϛ ϲ minus recte sentire video. Augusto vix antiquius plerique putant, præcinente magno Spanhemio. *o*) Ast fuit jam adhibitum in literato Archidami clypeo, quem Amyclis Laconicis celeberrimus Fourmontius inter Apollinis templi rudera detexit. *p*) Floruit autem Archidamus, Spartanorum rex & filius Agesilai, trecentis & amplius annis ante Augusti tempora. Nec minus occurrit in urbium monetis remotissimæ vetustatis, Siridis in Lucania, *q*) Agrigenti, *r*) & Messanæ *s*) in Sicilia. Id verum, ab Augusti ævo, præcipue post Antoninos, frequentius atque ante fuisse usurpatum in numis, marmoribusque; verum hoc falsissimum, cœpisse tum de-

o) De Præst. Num. Diss. II. p. 102. *p*) Mem. de Bell. Lettr. T. XVI. *q*) Pellerin III. Suppl. Pl. III. n. 9. *r*) Apud eundem Rec. T. III. pl. CVIII. n. 7. *s*) Scriptores Hist. Rom. Lat. Heidelb. T. I. p. 320. Tab. XLII.

demum adhiberi. Uſus ejus familiarior tamen Aſiæ populis, quam Europæ fuit. Ut taceam reges Commagenes, Armeniæ, Parthiæ, Ponti, Judææ, notavi plurimas Galatiæ, Phrygiæ, Myſiæ, Lydiæ, Bithyniæ, Ciliciæ, Syriæ, Phæniciæ, & Palæſtinæ urbes in adverſariis meis, quarum numi autonomi quadratum exhibent ſigma. Contra vero Europæ monetis inſcriptum non deprehendi extra Italiam & Thraciam late ſumtam, inſulasque Cretam, Melum, & Siphnum; & quamvis lunata figura, nempe c, generatim loquendo, communius adriſit ob facilitatem ſcribendi, quoniam uno ſtyli ductu formatur, quadrata nihilo ſecius multo tempore vigebat. Gallieni quidem ætate paſſim adhuc in ære vetere legitur. TABVLA IV.

Hæc quæ de uſu & antiquitate literæ ⊏ potiſſimum e numis diſputavi, cave minuta exiſtimes, aut inutilia. Hallucinati ſunt in definienda numorum, gemmarum, lapidumque ætate ſæpe ac multum, qui ſiniſtra hac in parte ducebantur opinione. Poſſem exempla facile congerere, ſi numerarem in deliciis aliorum ſphalmata venari.

TABVLA IV.

VLPIA PAYTALIA.

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC. Caput laureatum Elagabali.)(ΟΥΛΠΙΑC. ΠΑΥΤΑΛΙΑC. Duo ſigna militaria, inter quæ ara encarpis ornata, cui aquila inſiſtit coronam roſtro tenens.

AER. II.

Facies imberbis ac elegans Elagabalo præ Caracalla convenit. Sub neutro invenias præſentem numum deſcriptum. Hæc ejus unica laus eſt. Averſæ typus commentario non eget.

SERDICA.

N. 5. Α.. Κ·Λ·CΕ·C..ΗΡΟC. Septimii Severi protome.)(ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. Λ..., Tropæum inter duos captivos: infra CΕΡΔΩΝ.

AER. II.

Erat Septimius Severus, ut Herodiani *t*) verbis utar, „ clariſſimus omnium Imperatorum bellicis operibus. Neque enim aut civiles quisquam adverſus

t) Hiſt. Lib. III.

fus inimicos, aut externas adverfus barbaros totidem alius victorias reportavit.„ Civilem an externam Severi victoriam Serdicenfes celebrent in hoc numo, definiri fatis tuto poteft; fiquidem captivorum habitus is eft, qui hominibus barbaris, non Romanis congruat. Hinc tropæum nihil ad Pefcennium vel Albinum pertinet, imperii æmulos fuperatos, fed ad Parthos Britannosque devictos. Magiftratum, cujus primæ tantum literæ tempus edax pepercit, nobis alter fervavit Pautaliæ numus a Frœlichio editus, *u*) qui una parte Severi caput, altera ejusdem ftantis fimulacrum exhibet cum circumfcriptione: ΗΓΕ. ΚΑΙΚΙΝΑ. ΛΑΡΓΟΥ. TABULA IV. N. 5.

Sunt, qui Serdicam feu Sardicam inferiori Mœfiæ potius, quam Thraciæ adnumerent, a qua immenfis Hæmi montibus disjungitur. Urbs olim potens, a Trajano Ulpiæ nomen fortita, concilio memorabilis, hodie, ut putant, Triaditza.

PHILIPPOPOLIS.

... ANTONIN.. M. Aurelii caput laureatum. ☓ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. Aquila expanfis alis.

AER. III.

R 2 Apud

u) Cimel. Auftr. T. I. Tab. XVII. n. 3.

TABVLA IV. Apud Vaillantium duae aquilae volant, rostris coronam stringentes. Ex hoc numo avolavit altera, & quae remansit, sertum amisit.

LYSIMACHVS.

N. 6. Caput imberbe galeatum.)(ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. Dimidius leo, subtus ferrum hastae, in area caduceus & ΛΟ.

AER. III.

In museo Theupoli talis numus indicatur, x) sed attributis per aream destitutus. Huic Cl. Cary, auctor elegantissimi operis: Histoire des Rois de Thrace & de ceux du Bosphore Cimmerien, dedisset locum in tabulis aereis, quemadmodum adfirmat, si ejus ectypi potiundi facultas sibi ulla fuisset. Mihi, cui fortuna non ectypon, sed ipsum obtulit numum, pergratum ac volupe accidit illud exequi, quod Viro erudito non licuit. Caput galeatum Lysimachi credo, aut verius Martis. Palladis quidem certe non est, quam solent antiquarii cum Marte confundere. Leonis signati causas recenset laudatus Cary. y)

RHOE-

x) T. II. p. 1218. y) L. c. p. 41.

RHOEMETALCES I.

TABVLA IV. N. 7.

Sella curulis, feu throni genus, cui monogramma infcriptum. Superne caput, in area fceptrum, epigraphe deleta.)(ΣΕΒ..ΟΥ. lege ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Capricornus cum globo, cornucopiæ, & hafta pura.

AER. III.

ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ, Rhœmetalcis I nomen ex antica penitus obliteratum. Id fupplent numi duo, quos e mufeo Regis Galliarum produxit Cl. Cary, z) ab hoc tamen difcrepantes. Quæ throno imminet effigies, videtur effe Cotyos Rhœmetalcis filii. Et vero apud laudatum auctorem a) monetam video, quæ fociatos dicti regis conjugisque vultus, atque in area literas ΒΑ. & fimile caput parvum oftentat, quod Sequinus & Patinus Veneris exiftimant, Cary vero propius Cotyos eorum filii. Cetera per utramque aream difperfa fymbola nihil negotii faceffunt. Eorum fenfum, uti Rhœmetalcis I fortunam pridem executus eft eruditiffimus Cary in hiftoria regum Thraciæ.

z) L. c. p. 68. a) Pl. II. n. 6.

TABVLA IV.

* * *

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥ. Capita jugata Rhoemetalcis I. ejusque uxoris, aut filii Cotyos.)(ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. Augufti Caput nudum.

AER. II.

Sola epigraphe circum Augufti protomen ab editis differt.

THASVS INS. AD. THRACIAM.

N. 8. Faunus vetulus genu flectens phialam tenet.)(ΘΑΣΙΩΝ. antiquiffimæ formæ literis. Diota intra quadratum.

ARG. III.

Is numus e folo Golzio *b*) cognitus, cujus auctoritas plus æquo laboravit hactenus. Quapropter ad vindicandum egregii Viri fidem, non abs re putabam, pervetuftum ac elegans νομισμάτιον reftituere. In hoc tamen peccat Golzianum ectypon, quod Herculem Scypho armatum effigiat. Ego Faunum bene

b) In Græcia T. XIII. n. 7.

ne caudatum dilucide agnofco. Is pariter in Naxi Siculæ argento frequenter confidet, lætusque phialam ori admovet, quafi ftrenue potaturus. Et fuit eadem Fauni fignandi caufa Thafiis, quæ Naxiis, nobilitas vitium, quæque inde confequitur, Bacchi religio. Thafium vinum multis laudibus celebrant Comici Græci paffim, & Athenæus & Plinius. TABVLA IV. N. 8.

PAEONIA.

AVDOLEON.

Caput Jovis laureatum.)(ΑΥΔΩΛΕΟΝΤΟΣ. Eques galeatus: in area fignum incufum triquetræ fimile. N. 9.

ARG. I.

Pæoniæ reges numerantur Deon, Befantis regina, Dropion, Agis, Audoleon a Philippo II. victus, & Arifton ejus filius, a Lyfimacho paterno regno reftitutus, moxque per fraudem exutus. Horum folus eft Audoleon, cujus nomen in vetere pecunia vivit. Frœlichius c) ejus tetradrachmum vulgavit no-

c) Ad Num. Reg. Accefs. Nov. p. 45.

TABVLA IV. N. 10. noſtro plane geminum, ſi notam incuſam excipis, accurateque obſervat, barbaram ejus numi fabricam plurimum accedere ad ſpeciem eorum numismatum argenteorum rudis etiam operis, quæ ſimiles utrinque typos, ſæpe caput mire ornatum, & pro equite varia animantia & monſtra, vel ſine vel cum epigraphe plerumque barbara exhibent, cujusmodi frequenti numero e Pannoniis Daciaque ad nos deferuntur; ex quo porro conjicit, hujus generis tetradrachma vicinis Pæoniæ Macedoniæque regionibus, præſertim qua Thraciam & Mœſiam contingunt, eorumque Principibus eſſe tribuenda. Ea Viri doctiſſimi conjectura magnopere firmatur, evehiturque ad certitudinis gradum præſente numo Audoleontis, cui ſignum impreſſum eſt ad formam triquetræ. Nam eandem prorſus notam ea referunt tetradrachma, de quibus negotium agitur. En tale mei muſei cum lite-
N. 10. ris ΗΕ Tabula IV. expreſſum. Tanta ejus cum Audoleonte conformitas, qua major eſſe nequit. Communia argumenta. Eadem moles, pondus, metallum, artificium; ſed quod rei ſumma, vel ipſa triquetra ſupra equitem adeſt, ſolo diſcrimine, quod hæc Audoleontis numo incuſa ſit, in altero formis emineat, redeatque ſecundo. Num fas erit dubitare amplius, quin uterque numus ſin minus ad eandem,

dem,

dem, certe confinem patriam pertineat. Et nonne ex his manifeste sequitur, cetera quoque talia tetradrachma partim literata, partim anepigrapha, aut in ipsa Pæonia, aut in conterminis Pæoniæ terris lumen vidisse tanto certius, quod ibi tam prodigiosa, ut audivimus, fere indies multitudine eruantur * ? Per Daciam quidem obvia, & pro Decebali numis communiter ab indigenis haberi, semel atque iterum coram testatus est Exc. Baro Bruckenthal,

TABVLA IV. N. 9. & 10.

* Druantillæ Aug. monetæ satis cognitæ Eruditis e Supplemento Rhellii ad Vaillantii Imperatores Rom. sed ubinam illa gentium, & cujus uxor tyranni fuerit, hoc quidem incognitum, tacentibus veterum commentariis. Si quis meam exquirat sententiam, audacter Druantillæ quoque sedem in Pannonia, Mœsia, vel Dacia figo, propterea quod ejus denarii nuspiam alibi, quam hoc terrarum tractu obveniant. Et quid, si Sponsiani thalamo jungenda foret, cujus ignoti pariter tyranni aureos quinque numos in Dacia supra recensui? Profecto utriusque ætas, spectata numorum fabrica, non admodum differre potest, videturque in Gallieni tempora incidere. Usque modo Druantillæ quatuor numos, omnes argenteos, contrectare mihi licuit in Thesauro Cæsareo, Comitumque Ariosti & Nadaschdy Vindobonæ. Quartum ego detexi, intulique præstanti museo Exc. & Reverendissimi Dom. Georgii Klimo, Episcopi Quinque - Ecclesiensis in Hungaria νυν εν' Αγιοις, cujus erga Rempublicam Literariam merita, ac erga me beneficia majora sunt, ac ut dicendo adsequi possim.

TABVLA IV. N. 9. & 10. thall, Magni Tranſylvaniæ Principatus Gubernii Præſes, quem recte meritoque Bono Patriæ, ac Reipublicæ Literariæ natum dixeris. Ad hæc tam copioſi tantæ molis numi argentei ſupponunt patriam argento plurimo divitem. Quis autem Daciæ, Mœſiæ, Pæoniæque montes argento fuiſſe antiquitus, eſſeque hodiedum gravidos ignorat?

His ita confirmatis, ſit mihi fas nonnullos hujuscemodi numos barbaros hoc loco depromere e mea penu necdum vulgatos. Neque enim aut opportunior alius de iisdem diſſerendi locus & occaſio erit, aut eorum examen utilitate carebit.

* * *

N. 11. BIA. Duo capita juncta, aliud laureatum, aliud galeatum.)(BIATEC. Eques decurrens læva manu ramum portans.

ARG. I.

Singularis hæc eſt moneta, quæ anticæ BIA inſcribit. Ceteræ, notatæ ſolo nomine BIATEC ſub equite, nullo pretio ſunt, atque in Auſtriæ Hungariæque muſeis vel tenuiſſimis redundant. De Wilde, Har-

Harduinus, Begerus, Morellius, Havercampus varie de iis ſentiunt, male omnes. Neque felicior hac in parte Pellerinius optimus, qui ad veteris Hiſpaniæ regulos & principes animum adjecit. *d)* Florezius, qui omnem antiquam patriæ ſuæ pecuniam ſummo ſtudio collegit, nitidisque commentariis illuſtravit, hoc genus monetarum alto premit ſilentio, parte quoque tertia, cui tamen ſupplementi loco Hiſpanicas omnes e Pellerinii gaza intulit. Unde patet, ejusmodi neque copioſius occurrere per Hiſpanias, neque patriam fuiſſe habitam pecuniam a præfato auctore.

TABVLA IV. N. II.

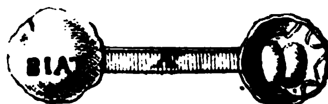
Supra in Dacia Gordiani III. Philippi, & Sponſiani numos aureos memoravi, cuſos ad exemplar Romanæ monetæ a barbaris, ſervo pecore, quibus imitari ſolemne. Illuſtre ſervilis imitationis exemplum denuo vides in numis BIATEC. Quis enim eſt, quin flatos intelligat ad normam denariorum Familiæ Fufiæ, qui eadem jugata capita præferunt, adſcriptis inſuper nominibus HO. VIRT. id eſt: HONOS VIRTUS, ut Morellio *e)* dudum ſuboluit? Hæc obſervatio multi momenti eſt. Namque ſimul eluceſcit,

S 2 æta-

d) Rec. T. I. p. 11. *e)* Epiſt. ad Perizonium p. 211.

TABVLA IV. N. II. ætatem numismatum BIATEC non posse removeri ultra annum V. C. DCLXIV. quo ex mente Havercampi, citatos denarios Triumviri Monetales Calenus & Cordus feriri jusserunt.

Superant ex auro quoque numi barbari, qui nomen BIAT. fatentur, initiale fortassis τȣ BIATEC, quemadmodum τo BIA nostri tetradrachmi abbreviatum nomen est, quod plenum legitur ex altera parte, nimirum BIATEC. Talem gazæ Cæsareæ jam septem ante annos in ære incidi curavi præfigendum dissertationi, quam tum animo parabam de hoc incognito aureorum numorum genere. Ut puto, ejus exemplar neque hic intempestivo erit loco.

Equidem attentione semper dignissimum habui, quod forma, pondere, mole, aurique puritate ad amus-

TABULA IV. N. II.

amussim exæquet aureos illos, qui anno MDCCLXXI. ad octoginta circiter pondo Austriaca inventa sunt juxta pagum Podmocl in Bohemia. Ejus omnimodæ similitudinis vadem eo confidentius agere ausim, quod ipse indulgentia Celsissimi Caroli Egonis, S. R. I. Principis ab FÜRSTENBERG, Regii Bohemiæ Gubernii Præsidis, Dominique prædii Pyrglitz, quo spectat prædictus pagus, haud exiguam numorum illorum vim diligenter contenderim cum citato aureo musei Cæsarei, cujus inscriptio BIAT. Novi sane, quid Rev. ac doctissimus P. Adauctus Voigt, *f*) quid alii de hoc aureorum numorum genere senserint. At mihi semper scrupulus adhæsit, debeantne fortasse in Pæoniam, Mœsiam, terrasve revocari conterminas, facem præferente Cæsareo omnibus partibus æquali, quem epigraphe BIAT ejusdem tractus partum prodere videtur, cujus argentei sunt cum nomine BIA. & BIATEC. Suspicionem nuper auxit paulo ante laudatus Cels. Princeps, Musarum eorumque, qui Musis vacant, cultor fautorque multo maximus, transmisso ad me sub finem elapsi anni barbaro tetradrachmo ex eorum genere, quibus jam suam constituimus pa-

 tri-

f) Schreiben an einen Freund &c. Prag. 1771. item Beschreibung der Böhmischen Münzen. I. B. S. 235.

TABVLA IV. N. II. triam, adjectaque epiſtola, in qua pro ea, qua erga me eſt, benevolentia ſumma ſignificat, eum numum fuiſſe in prædiis ſuis erutum una cum pluribus aureis ejusdem indolis, cujus ii, qui ad locum Podmocl detecti ſunt. Ex eo, inquam, vetus mea ſuſpicio magnopere crevit. E præcedentibus extra controverſiam arbitror, rudis operis tetradrachmum illud, ſicut reliqua hujus generis, ſpectare Pæoniam, Mœſiam, vel unam e finitimis provinciis. Si hoc eſt in eo tractu domeſticum, ut certo eſt, licet e Bohemiæ viſceribus extractum, quid prohibet idem conjicere de aureis ibidem, ac ſimul cum argenteo effoſſis, invitante præterea in Pæoniæ viciniam Cæſarea ſimili moneta cum epigraphe BIAT? Sed hæc quamvis a veritate non omnino aliena videantur, tamen non dicta ſunto, niſi ſolum per conjecturam. Forte

- - - - - - felicibus inde
Ingeniis aperitur iter.

Utinam eſſent, qui ſolicite indagarent, num ejusmodi numi aurei & in prædicto terrarum tractu frequentius eruantur! Tum enim vero delatos exinde in Bohemiam fuiſſe, luculentius emergeret.

COV-

TABVLA IV. N. 12.

* * *

COVNOS. Caput imberbe.)(Eques.

ARG. I.

Quæ Principum aut Dynaſtarum nomina craſſæ Minervæ tetradrachmis argenteis (de his tantummodo mihi res eſt) impreſſa deprehendi, in unum collecta ſubjicio. Poſtremum non ipſe vidi numum, ſed e Pellerinio mutuavi. Ceteros omnes hiſce manibus verſabar per Auſtriam atque Hungariam.

ΛΛ. TI. ADNA. Numus Pellerinii, g) & auctoris. Alter Ill. Domini Ferd. Freisleben, Conſiliarii Aulici, & archivo Cæſareo præfecti Vindobonæ, clare: ADNΛΛ. AI.

AIΛIO. XIR.	ECCAIO. item EICCAIO.
ATTA.	& HCCAIO.
AVSCRO.	EVOIV. XIR.
BIATEC. In meo redit BIA.	FAPIEΩ.
BVSV. & BVSSV.	AEMT.
COBLIOB.	AIONNOS.

COV-

g) 1. Suppl. Pl. 1. n. 3.

TABVLA IV. N. 12.

COVNOS.
DONNVS.
DVBNO.
MONNOC. & retrograde
ƆONNOM.

NENET vel AENET. contractis prioribus duabus literis.
SVICCA
- - NGE.

Huc item ſpectant numismata copioſa, tetradrachmis Philippi II. ejusque filii Alexandri Magni ſimilia, plus minus rudia, ſed quæ regum illorum nomina characteribus turbatis ac peſſime ductis miſerum in modum torquent: ſæpe lingua loquuntur ignota. Hæc longo poſt Philippum & Alexandrum denique annorum intervallo a Macedoniæ, Thraciæ, Mœſiæ &c. barbaris fabricata videntur. Nonnullis incuſæ notæ. Talia noſtræ ſuppellectilis eruditus
N. 13. & 14. Lector intuebitur Tabula IV.

Mentione vix habeo dignos innumeros hujus generis numos, ſed nulla inſignes epigraphe, quibus accenſendus & ille videtur, quem Celeberrimus Dutens e ſuo theſauro produxit, Ætolisque adjudicavit. *h*) Ad fabros aurarios hæc inſipida barbarorum pin-

h) Expl. de Méd. Gr. & Phén. Pl. I. n. 2.

pinguis ingenii monumenta, unde nihil didiceris! Sequens tamen numus illiteratus neutiquam erat dissimulandus. Tabvla IV.

*
* *

Protome incognita, ponè quam arbusculæ genus.)(Avis facie humana. N. 15.

Similem possedit Pellerinius *i*) cum inscriptione ΓΑΡΙΕΩ, qua ductus Vir summus, reique numariæ Parens, eam monetam Phariæ seu Pharo, Adriatici maris insulæ, tribuit. Verum hoc privanda honore est, certissimeque rejicienda in classem barbaræ pecuniæ, de qua mox egimus. Quod typos attinet, Terentianum illud recte pronunties: „ incerta hæc, si tu postules ratione certa facere, nihilo plus agas, quam si des operam, ut cum ratione insanias.„ De monstro pennato multum sibi complacuisse videntur monetarii barbari; nam istud sæpius deprehendas in hisce numis. Quidam τῷ ΓΑΡΙΕΩ substituunt nomen ΛΙΛΙΟ. XIR. cujusmodi plures vidi, & habuit etiam Ari-

i) Rec. T. III. pl. CXIV.

TABVLA IV. N. 15. Arigonius. *k*) Meus illiteratus. Sed piget diutius inter monſtra verſari. Macedoniam peto.

MACEDONIA.

NEAPOLIS.

TABVLA V. N. 1. Larva exerta lingua.)(Quadrum incuſum.

ARG. II.

Numis numi quam optime illuſtrantur. Ejusdem prorſus formæ larva, cujus

- - - - - - - - - hiatum
In gremio matris formidat ruſticus infans

ii numi horrent, quorum pars antica muliebri capiti adſcribit ΝΕΟΠ. hoc eſt: ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ Unde nequit dubitari, quin ad hos Neopolitanos & præſens pertineat. Conſentit Cl. Eckhel, qui ſimilem, ſed minutæ formæ, eodem nixus argumento, eandem ad urbem revocavit. *l*) De Perſonis, ſeu larvis prolixe tractarunt Boindinus Diſcours ſur les Masques des An-

k) Inter incert. T. IX. n. 13. *l*) Num. vet. p. 65.

Anciens, *m*) & Ficoronius opere Romæ vulgato: Maſchere ſceniche &c. * Perſonam in ære Neapolis conſpicuam, referri ad Bacchi ſacra, quæ per Thraciam & Macedoniam multo furore peragebantur, obſervatum pariter jam fuit. TABVLA V. N. I.

ARCHELAVS II.

Galea intra quadrum e formis eminens.)(Equus gradiens. N. 2.

ARG. III.

*
* *

Caput regis diadematum.)(ΑΡΧ.Λ.Ο. lege ΑΡΧΕΛΑΟ. Equus gradiens freno ad terram defluente. N. 3.

ARG. I.

Archelai numi raritatis tam exquiſitæ, ut ægre reperiantur in muſeis etiam laudatiſſimis. Quidam regis nomen, ut ejus fratris Alexandri II., aut ſi mavis, Alexandri I. reticent, dignoſcendi e ſymbolis, qui-

* Verus ejus operis auctor a Winkelmanno proditur R. P. Contucci. Monum. Ant. vol. II. p. 59.

m) Mem. de Bell. Lettr. T. IV. p. 132.

TABVLA V. N. 2. & 3.

quibus alii similes ΑΡΧΕΛΑΟ nomen addunt. Eo usus criterio priorem e nostris, alterumque musei Pelleriniani *n*) huic regi adstruo, quia simillimus apud eundem Auctorem exstat cum luculenta epigraphe: ΑΡΧΕΛΑΟ. *o*)

Posterior nonnihil differt ab eis, qui Thesaurum Brandeburgicum & Pembrokianum exornant. Ad haec quadratum sive impressum, sive prominens, hactenus in omnibus Archelai numis observavi alterutra ex parte. Id omnino jam abest e nostra moneta, ex quo artis monetariae progressum non sine voluptate sub eo rege intuemur.

Caput Archelai diademate vinctum. Velim ergo libenter edoceri, quo demum pacto cum istorum numorum fide certa consistere possit Jac. de Wilde, Spanhemii, eorumque sententia, qui Alexandrum Magnum e Macedoniae regibus primum diadema gestasse, atque in Graeciam introduxisse defendunt, ex imitatione videlicet Darii Persarum regis, quem Alexander debellavit. Erroris causa videtur, quod inter diadema Persicum & Macedonicum discernere

Vi-

n) Rec. T. I. pl. XXIX. n. 8. *o*) Méd. des Rois. pl. I.

Viri eruditi neglexerint. Hujus dudum ante Alexandri tempora in Macedonia obtinuit usus: * illius ab ætate demum Persiæ devictæ. Hoc Diodorus Siculus *p*) & Curtius *q*) haud obscure docent. Prior το περσικον διαδημα, alter „ purpureum diadema albo distinctum, quale Darius habuerat, „ capiti circumdedisse Alexandrum perhibet. Fuit igitur Persicum, quod Alexander adoptavit, addiditque Macedonico; ac ipso adeo colore diversum a communi, quod candidi erat coloris.

TABVLA V. N. 2. & 3.

Fuerunt, qui hujus generis numos omnes Archelao primo adjudicaverint: secundo, nempe Amyntæ III. e Gygæa filio, & fratri Philippi II. tribuendos putat Frœlichius. *r*) Hujus si vera est opinio, mallem & argenteos ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ, qui Macedonem una manu equi frena, altera duas lanceas tenentem, atque in aversa quadratum incusum exhibent, aut hic Jovis effigiem, illic equum gradientem, ab Alexandro primo ad secundum transferre. Sane equus eodem

*. Quod mirere, Spanhemius ipse Archelai caput diadematum profitetur de Præst. Num. Diss. VII. p. 376.

p) Hist. l. XVII. *q*) L. VI. C. XIV. *r*) Ad. Num. Reg. Accefs. nov. p. 49.

TABVLA V. N. 2. & 3. dem modo graditur in tetradrachmis Amyntæ III. & Perdiccæ III. quorum prior parens, posterior frater Alexandri II. & Archelai II. erat.

ALEXANDER III. MAGNVS.

N. 4. Caput imberbe Herculis, leonis exuviis tectum. ☾ ΒΑΣΙΛΕΩ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Juppiter sedens d. tenet aquilam, s. hastam puram. In area Pallas dextra fulmen vel hastam intorquet, læva clypeum obtendit.

Nescio, quo pacto contingat, ut inter tot numos Alexandri Magni, qui caput Herculis, sedentemque Jovem ostentant cum nomine ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, jam addito, jam neglecto ΒΑΣΙΛΕΩΣ titulo, nec unus innotuerit hactenus, quem certo constet in Macedonia cusum; & tamen esse, qui lucem ibi conspexerint, vix & ne vix quidem dubitari potest. Cl. Eckhel quos hujus generis deprehendit variis in urbibus flatos, operose collegit, atque uno sub conspectu propositos recensuit; s) non reperit tamen, Golzianis demtis, quorum patriam in Macedonia, quin imo Eu-

s) Num. vet. p. 70.

Europaea in Græcia tuto figeret. Dubii omnes, aut ſiniſtre explicati, quos Amphipoli, Aſsæ, aliisque Macedoniæ urbibus tribuebant varii auctores, fallacibus ducti criteriis. Haud equidem ſcio, num hac in parte ſim felicior anteceſſoribus meis futurus. Interim iſtud, cujus ectypon vides, Alexandri M. τετραδραχμον potiore ſaltem jure Macedoniæ concedendum opinor, aut uni ex adhærentibus regionibus, Theſſaliæ vel Epiro; quod ne invita Minerva ſtatuiſſe videar, ipſam viæ ducem ſequar.

Hæc dea pone Jovem ſedentem conſiſtit in area ſimillimo prorſus habitu, quo ſolet in ære Demetrii Poliorcetis, Antigonæ Gonatæ aut Doſontis, & Pyrrhi Macedoniæ regum adeſſe. Quidni ex eo pronum ſit argumentari, ad eandem regionem ſpectare noſtram quoque monetam? Hac deæ imagine feliciter uſus eſt pari modo Cl. Eckhel, ut argenteum Alexandri Pyrrhi filii numum, per diverſas antea regiones vagatum, in Epirum reduceret. *t*) Fuit nempe Minerva Itonia ſumma religione culta Theſſalis, finitimisque Epirotis & Macedonibus, quorum in

t) L. c. p. 104.

TABVLA V. N. 4. in numis propterea frequens visitur eadem forma, eodemque cultu, quo comparet in meo, nempe hastam aut fulmen dextra vibrans, pendentibusque utroque de brachio alis. Et vero illæ alæ Palladi Thessalæ peculiares fuisse videntur & characteristicæ, quapropter Suidæ πτερυγες θετταλικαι alæ Thessalicæ vocabantur. Itaque si prædictam deam viæ ducem & eligam, & sequar, quo alio deferar, quam recta via in Thessaliam & Macedoniam? Non nego, tali habitu, qualem præ se fert in hoc tetradrachmo, extra Thessaliam, Epirum & Macedoniam videri Palladem. Id negarem contra fidem numorum, quos Syracusæ Siciliæ, *u*) Side Pamphyliæ, *x*) regesque Syriæ procuderunt, Seleucus I. vel II. apud Haymium, *y*) atque Antiochus II. apud eundem, *z*) aut quemadmodum Pellerinius censet, *a*) Antiochus IV. rex Commagenes. Sed istud parum angit. Cum enim Thessala Pallas areæ inhæreat veluti tessera & symbolum regionis, quæ numum signaverit, nonne par est, rectæque rationi consentaneum, ut potius pro ea regione stemus, quæ eam deam tutelarem coluit,

u) Paruta in Sic. Num. T. LXIX. & sqq. *x*) Pellerin Rec. T. II. pl. LXXI. n. 18. *y*) Thes. Brit. T. I. Tab. I. n. I. & 2. *z*) T. II. Tab. III. n. 3. *a*) Méd. des Rois. pl. XIV.

TABVLA V. N. 4.

luit, ob eamque rem perpetuo in publica moneta, tanquam sibi peculiarem jactavit, quam pro alia, quae vix una vel altera vice eodem usa est typo? Alioqui persuasum habeo, Itoniam Minervam in aere Syriae regum, stirpem designare Macedonicam; neque alienum a veritate videtur, citatos ΣΥΡΑΚΟΣΙΩΝ numos, qui cum eadem dea Herculis imaginem constanti lege maritant, fuisse Syracusis flatos, quo tempore Pyrrhus in Sicilia bellavit, & Syracusanos, a quibus in auxilium arcessitus est, Poenorum obsidione liberavit; siquidem uterque numorum istorum typus prorsus ex ingenio Macedonum est.

Regionem, ni fallor, praesentis numi tenemus: urbem genitalem quis ausit decernere, nisi cui Juppiter in aurem susurraverit? Pellae tamen non vana suspicio incessit. Patet opulentam, potentemque fuisse urbem, cui licuerit tantae magnitudinis argenteos fabricare numos. At enim fuit Pella Macedoniae, ut Melae vocatur, „ & maxima & illustris, „ imo vero regum sedes a Philippo Amyntae ad Persen usque. Conjecturae mirifice subvenit autonomus Pellae numus apud Pellerinium *b*) cujus aversam Itonia Minerva oc-

b) Rec. T. I. pl. XXXII. n. 49.

TABVLA V. N. 4. occupat eodem habitu, quo pugnat in meo tetradrachmo.

* * *

Caput Herculis leonis rictu ornatum.)(ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Juppiter ſedens, ut ſupra: per aream equus marinus, & duo monogrammata.

ARG. I.

Hoc numisma Lampſacus Myſiæ ſibi vendicat. Vadem ſe præſtat equus marinus, cujus typo Lampſacus delectatur. Drachmale non multum abſimile & Pellerinianum *c*) & noſtrum recondit muſeum. Ea urbs porro aliis ſe manifeſtavit criteriis in illo monetarum genere, quas Alexandri memoriæ dedicavit. Exſtat perelegans in cimeliarchio Ill. Dom. Ferdinandi Freisleben, Conſiliarii Aulici Vindobonæ, cujus per aream litera Λ, atque ardens lampas, & piſciculus occurrunt, manifeſta Lampſaci argumenta. Sic Methymna Lesbi alias lyram præter initiale nomen ΜΕ, alias Ariona delphino vectum ſignavit in numis, *d*) quos ejusdem regis honoribus feriri juſſit.

Ca-

c) Mel. T. I. pl. III. n. 14. *d*) Pellerin l. c. pl. II. n. 6. & 7.

TABVLA. V. N. 5.

Caput Herculis, ut fupra.)(..ΕΞΑΝΔΡΟ. Juppiter more folito: in area literæ ΑΣ, & fub his triangulum, in cujus centro punctum eft.

ARG. I.

Afcalonis, antiquæ Palæftinæ urbis, initiales funt literæ ΑΣ. De fimili numo Alexandri, fed annis epochæ ΚΓ (23) notato, Pellerinius nitide agit, *e*) corrigitque Panelium, qui tales Affam Macedoniæ urbem traduxit.

Prætereo plures Alexandri M. numos argenteos hujus mufei, variis per aream notis & figlis infignes, fed unde nihil certi eruas. Nam parvi æftimantur, nifi perfpicuos urbium, a quibus cufi funt, characteres in fronte gerant. Maximus iis honos, qui addunt vel epocham, vel nomen magiftratus. Præftanter de hoc genere monetarum, communi charactere, probabili ufu, confignatis epochis doctiffimi Duumviri tractarunt Pellerinius *f*) atque Eckhelius,

V 2 quo-

e) L. c. p. 115. *f*) Méd. des Rois p. 12. & Mél. T. I. p. 109. fqq.

TABVLA V. N. 5.

g) quorum si perlegeris commentationes, vix supererit, quod desideres. A priore in eo solum dissentio, quod caput leonina pelle formidandum non Alexandri, sed Herculis existimem, nihil obstantibus iis, quæ Vir maximus pro sententia sua tuenda disserit ad numum Seleuci I. Syriæ regis. h) Mihi quidem contrarium plane persuadent numi regum Macedoniæ, qui Alexandrum M. præivere, Amyntæ III. Perdiccæ III. & Philippi II. nam horum tetradrachma eandem protomen exhibent, nempe quod genus ab Hercule ducerent. Explicatius hunc deum loquuntur ipsius Alexandri M. communes ex ære monetæ, quæ simillimum caput leonis pelle tectum, in aversa clavam, corytum & arcum subministrant. Ea arma Herculi propria satis liquido produnt, cujus sit alterius partis imago. Quippe aversa, ut moris est, adversæ parti cohæret. Quod si Herculis, non regis, vultus in ære adest, cur quæso, dispar sit argenti ratio? Veram & genuinam Alexandri effigiem ii tantum numi indulgent, quorum ex aversa, præter nomen regis, aut leo graditur, sive Cupido leone vehitur: aut legitur ΚΟΙΝΟΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Priores ar-

g) Num. vet. p. 70. h) Méd des Rois p. 59.

argentei ſunt, regique videntur coævi. Poſteriores ærei, flati demum ſub Imperatore Severo Alexandro, Magni cultore ac imitatore ſtudioſiſſimo. Fingitur plerumque ore ſublimi, comisque eleganter undarum in morem ſinuatis. Non deſuerunt, qui Alexandri vultum adeo in aureis ejus monetis intuebantur, quæ galeatum caput (Palladis nimirum, aliquando etiam inauribus ornatæ) & ſtantem Victoriam offerunt. Sed hæc jam vetulorum eſt opinio. TABVLA V. N. 5.

* * *

Caput Apollinis laureatum: monogramma & literæ EA)(ΑΛΕΞVΝΔ (ſic) clava, arcus & pharetra. N. 6.

ARG. III.

Monſtrum vides, barbarorum indubium fœtum, uti clamant periſtaſes omnes, fabrica rudis, epigraphe ΑΛΕΞVΝ pro ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, compoſitio duorum typariorum, quæ tam belle connectuntur, ac ſi delphinum ſilvis adpingas, & fluctibus aprum. Poſticam partem liquet Alexandro Magno fuiſſe ablatam, cujus ærei numi communes iisdem armis horrent medio nomine ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Effigies Apollinis ex

TABVLA V. N. 6.

alia parte simillima forma, eodemque capillorum cultu spectatur in mille denariis Familiae Calpurniae, qui decursorem equitem aversa repraesentant. Servilis inepti artificis usque adeo processit imitatio, ut vel ipsam numi oram serratam fecerit, nempe ad exemplum pecuniae Reipublicae Romanae. In Pannonia inferiore, ubi erutus est, domesticum arbitror, ut ceteros tantum non omnes, qui Familiarum Romanarum aemulantur denarios, sed crasso artificio, contortisque characteribus partim Latinis, partim Graecis, cujusmodi frequentes Vindobonam ex Hungaria mittunt. Horum aliqui Eruditos male torquebant. Sic Frœlichius non reperit, quid consilii caperet de numo a se vulgato, *i*) cujus una pars ei Ptolemaeum objiciebat, Jubae II. Mauretaniae regis filium, alia recte videbatur spectare ad gentem Mamiliam, quae Ulyssem comite cane signavit. Quid multis opus erat? Numus, & a me visus, barbarus est, ac nullatenus Ptolemaei vultum nomenque, ut Frœlichius putabat, sed caput misere fictum exhibet cum inconcinna epigraphe: TΘV IVVIL, unde nulla vi Ptolemaei nomen elicias. Si petas, quid haec sibi velit inscriptio,

i) Reg. vet. Num. Anecd. T. III. n. II. p. 85.

ptio, aut cujus viri caput ſit, cum Horatio reſpondebo: TABVLA V. N. 6.

Deſine . . . . ſectarier, unde laboris
Plus haurire mali eſt, quam ex re decerpere fructus.

THESSALIA.

OETA.

ΟΙΤΑΙΩΝ. Hercules nudus, capite radiis circumdato, ambabus manibus clavam attinet.)(Caput leonis ore ſpiculum tenentis. N. 7.

ARG. III.

Geographi veteres Othryn, Oetam, Callidromum, Coracemque ita conjunxere, ut nominibus diverſi, re unius ejusdemque montis partes videantur. Othryos incolæ, diſſimulati veteribus omnibus, æterna forent oblivione ſepulti, niſi eorum memoriam ſervaſſet unicus in hanc diem muſei Cæſarei numus, quem Cl. Eckhelii debemus induſtriæ. *k*) Meliore fortuna uſi Oetæi, monti cognomines, dudum cogniti & numorum & ſcriptorum auctoritate. Antonius Liberalis etiam urbis conditorem nominat, *l*) Amphiſſum Apol-

k) Num. vet. p. 89. *l*) Metam. c. XXXII.

TABVLA V. N. 7.

Apollinis Dryopesque filium. Et præclare consentit ejus urbis moneta Pembrokiæ Comitis, *m*) ac Pellerinii, *n*) quæ laureatum Apollinem antica exhibet, nempe generis auctorem. Hæc atque alia diversa musei Pelleriniani, utraque ærea, Oetæorum solæ sunt monetæ, quæ ad nostra tempora in apricum protulit ætas. Jis tertiam nunc addo, spectato metallo unicam, artificio, cujus veneres nec verbis, nec scalpro digne exprimas, nitore atque elegantia insignem. Nec argumentum ejus ignobile. Oetæus Hercules quem fugit? Stat heros ille adverso corpore, nudus totus, jam hominem flammis exutus rogi, jamque indutus semideum, ambabus manibus clavam sustinens, quam nec in deorum adlectus cœtum dimisit unquam, atque Ἀστροχίτων. Fere simili specie comparet in Sarda musei Florentini, *o*) caput pariter stellis & radiis circumdatus. A Nonno etiam tunica stellis distincta ornatur, atque ab Orpheo proditur capite auroram noctemque gerere. Pluribus non indigemus. Si plura nosse cupis, Poetas adi, cumprimis Senecæ tragœdiam, cui titulus: „ Hercules Oetæus „ & Nicandri Oetiaca. Nos Ovidii tantum elegantem locum subji-

m) P. 2. T. 23. *n*) Rec. T. I. pl. XXVIII. n. 34. *o*) T. I. Tab. XXXIX. n. 8.

jicimus, quo herois nostri in Oeta apotheosin magnifice describit. *p*) TABVLA V. N. 7.

Interea quodcunque fuit populabile flammæ,
Mulciber abstulerat; nec cognoscenda remansit
Herculis effigies, nec quidquam ab imagine ductum
Matris habet, tantumque Jovis vestigia servat.
Utque novus serpens, posita cum pelle senecta,
Luxuriare solet, squammaque nitere recenti:
Sic ubi mortales Tirynthius exuit artus,
Parte sui meliore viget, majorque videri
Cœpit, & augusta fieri gravitate verendus.
Quem Pater omnipotens inter cava nubila raptum
Quadrijugo curru radiantibus intulit astris.

ILLYRICVM.

APOLLONIA.

ΑΠΟΛ. ΧΑΙΡΗΝΟΣ, Quadrum, intra quod collis ardens, & pedum.)(ΑΙΒΑΤΙΟΣ. Vacca vitulum lactans: infra spica:

ARG. III.

Præ-

p) Metam. L. IX.

TABVLA V. Præſtantem drachmam e gaza Cæſarea præ-vertit Cl. Eckhel, eruditoque ut ſolet, commentario illuſtravit. q) Quapropter ignivomo colli Apolloniæ vicino, quem incolæ dixere Nymphæum, ac præſens numus nitide exprimit, immorari non lubet, eo minus, quod hoc argumentum & a Palmerio videam non minus accurate, quam fuſe pertractatum in Græciæ antiquæ deſcriptione. Ariſta, qua Cæſareus deſtituitur numus, levioris quidem momenti. Sed neque leviora negligenda ſunt in hujus generis cimeliis.

* * *

N. 8. Dianæ protome cum luna creſcente in fronte: a tergo pharetra & arcus.)(ΑΠΟΛΛΟΝΙΑΤΑΝ. Tripus intra coronam lauream.

AER. II.

Extorſerunt quodammodo numi ectypon eximia operis præſtantia, nitor conſervationis longe maximus, & luna in fronte Dianæ creſcens, qua differt a cognitis Apolloniæ monetis. Dianæ cultum valuiſſe apud oppidanos, non eſt, quod mirere. Fuit enim

q) Num. vet. p. 92.

enim soror Apollinis, quem spreta Gylacis memoria, Αρχαγέταν venerabantur, auctoremque nominis jactabant.

TABVLA V. N. 8.

DYRRHACHIVM.

Caput Jovis.)(ΔΥΡ. ΣΚΥΡΘΑΝΑ. Tripus intra coronam lauream: in area, si recte video, arista.

AER. III.

* * *

Caput Jovis.)(ΔΥΡ. ΦΙΛΩΤΑ. Typus idem.

AER. III.

Musellius priori similem r) adjudicavit Scyro, Ægæi maris insulæ, delusus epigraphe ΣΚΥΡ. Noster luculentum urbis nomen ΔΥΡ sub tripode profitetur. Adfinem errorem erravit auctor musei Pembrok, s) qui circa tripodem legens ΑΓΑΘΟΚΛΕ, ab Agathocle Siciliæ rege talem numum procusum censuit. Vix numeres eorum lapsus, quibus magistratuum nomina im-

X 2

r) In Addendis T. VII. n. 4. s) P. 2. T. 79. n. 63.

TABVLA V. imposuere. Ita fuit, qui pariter in Philotam, secundo numo inscriptum, graviter peccaverit; qua de re, si lubet, consulendus Cl. Eckhel. *t*)

Vulgares, tritæque sunt, ut vulgo notum, Dyrrhachiorum drachmæ, quæ hic vitulum lactentem, illic quadratum ornatum exhibent, cujusmodi plus minus octoginta Thesaurus Cæsareus Vindob. recondit, variis magistratibus insignes. Earum una apud Golzium supra vaccam inscribit ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ, usque modo dubiæ fidei habita ob dubiam editoris fidem. Sed eandem integerrimam deprehendi occupatus in ordinando præstanti museo Exc. & Reverendissimi Domini Georgii Klimo, Episcopi Quinque-Ecclesiensis in Hungaria, quem fatis functum & Musæ & boni omnes lugent. Id monendum duxi ad confirmandam Golzii auctoritatem. Monunium illum opinor ab rege cognomine alium, cujus quædam Dyrrhachii tetradrachma extant oppido rara cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΟΝΟΥΝΙΟΥ. Nam hæc, spectata mole & fabrica, longe vetustiora videntur memoratis duabus drachmis, quibus ΜΟΝΟΥΝΙΟΣ inscribitur. Nec dicas, recentioris ætatis indicium esse „ lunata effictum testudine

t) Num. vet. p. 96.

dine ſigma„ in voce BACIΛEΩC. Ut Gelenſis populi decretum *u*) taceam indubie factum, priusquam Siciliam occupaverint Romani, quod c & Σ promiſcue uſurpat, lunatum ſigma occurrit jam in lapide a Fourmontio Amyclis detecto, cujus ætas DCC aut DCCC annis Chriſtianam æram prævertit. *x*) A vero non abhorret, Golzianum Monunium fuiſſe unum e poſteris Τȣ BACIΛEΩC MONOYNIOY, quem Dardanorum principem ingenioſe conjectat Exc. Comes Franc. Ant. Khevenhüller, *y*) Honunum Livio, Menunum Athenæo vocatum. TABVLA V.

ISSA.

Caput Palladis galeatum.)(ΙΣ. Hircus ſtans N. 9.

AER. II.

* * *

Caput idem.)(ΙΣ literis retrogradis. N. 10.

AER. III.

u) Torremuzza Ant. Iſcriz. di Palermo p. 239. *x*) Nouv. Traité de Dipl. T. I. p. 632. *y*) Reg. vet. Num. anecd. p. 46.

TABVLA V. N. 11.

* * *

Caput ejusdem deæ.)(ΙΣ literis retrogradis. Cerva ſtans dextrum pedem elevat, cui volucris imminet.

AER. III.

* * *

N. 12. Protome virilis, imberbis, nuda.)(ΙΣ. Diota.

AER. III.

Adriatici maris inſulæ inter incognitas Geographiæ numismaticæ terras ſpectabant ante Frœlichium. Hic primus Corcyram Nigram detexit, nuper Iſſam Eckhelius, mox Pharum eruemus nos, alias alii detegent. * Non ingratum Eruditis fore putabam, ſi Iſſenſes hujus muſei numos conjunctim referrem, tametſi tres priores ab editis parum abludant. Dubitari nequit, hoc genus monetæ pertinere Iſſam. Id nuper, ut diximus, ab Eckhelio probatum ſolide. z) Nec habeo, quod addam argumentis ab eodem prolatis, præ-

* Promiſſum eſt mihi numi ΣΚΟΔΡΙΝΩΝ exemplar. Erat Scodra nobilis Dalmatiæ urbs, Gentii regia, cujus hactenus nulla viſa moneta.

z) Num. vet. p. 97.

TABULA V. N. 9. & 12.

præterquam teſtimonium Rev. Dom. Alberti Fortis, qui conceptis verbis teſtatur, *a*) in ea inſula reperiri numos, hic Palladis capite, illic capra vel amphora notatos. Hujus autem Viri auctoritas ſumma eſt; non enim alius Adriatici ſinus inſulas aut diligentius perſcrutatus eſt, aut elegantius deſcripſit. Fuiſſe non ſolum Iſſam, ſed proximas etiam inſulas caprarum, ovium, cervorumque numero vel præſtantia celebres, tam numi docent, quam veterum commentaria. Vicinam Brattiam a capris diſerte commendat Plinius: *b*) „ Nec pauciores, inquit, Liburnicæ, Celaduſſæ. Contra Tragurium Bavo: & capris laudata Brattia.*„ In tertio numo ſupra cervam avicula volat, argumento evidenti, neque pennatum Iſſenſibus defuiſſe populum. Inſulanis quippe uſitatum, domeſticas aves, quibus adfluebant, agitabantque commercia, pecuniæ ſuæ committere. Ab earum multitudine haud dubie nomen abſtulit Pullaria, quam Plinius in eo ſinu recenſet.

Ad

* Locus vexatus. Cl. Fortis retenta vetere lectione, ſed mutata interpunctione ita legit: „ Nec pauciores Trucones Liburnicæ. Celaduſſæ contra Surium. (hodie Zuri) Bubus, & capris laudata Brattia.„ T. I. p. 170.

a) Viaggio in Dalmazia T. II. p. 164. *b*) Hiſt. Nat. L. III. Sect. XXX.

TABVLA V. N. 9. & 12.

Ad numum propero, poſtremum loco, præſtantia facile principem. Anecdotus quidem certo eſt. Caput rei, nos eo diſcere magiſtro, quo numi pertineant cum iisdem utrinque typis, ac epigraphe ΦΑ, nunc usque patria extorres, de quibus mox copioſius agemus. Inde ſumma ejus commendatio, pretiumque minime vulgare. Ab Iſſenſibus vero flatum, nemo ibit inficias. Suadent literæ ΙΣ, quibus dicti inſulani pecuniam ſuam de more notabant, tum vero auctoritas Rev. Dom. Fortis, qui amphoras ipſe vidit in eorum monetis. Et erat omnino, cur diotam in ære fingerent Adriatici maris monetarii. Plinius *c*) quo loco varia & præſtantiora vaſorum genera enumerat, expreſſe commendat Adriatica. „ Adrianis firmitas. „ Horum magnam vim in Iſſa fabricatam fuiſſe, uti jam ex eo veroſimile ſit, quod hæc omnium Adriaticæ oræ inſularum primas tenuerit: ita certam fidem facit Cl. Fortis *d*) quo teſte hodiedum antiqua ibidem vaſa eruuntur, ſimilia iis, quæ vulgo Etruſca dicimus. Erat nimirum vaſorum figlinorum maximus apud veteres uſus in ſacris æque, ac in profanis; unde frequentes eorum officinæ,

c) L. XXXV. Sect. XLVI. *d*) L. c. p. 165.

bone, atque Ephoro apud Stephanum, apud quem pro κτισμα Φαριων indubitato legendum κτισμα Παριων. TABVLA VI. N. I. & 2.

Fuit hæc insula non obscuri nominis, memorata plerisque Græcis Latinisque auctoribus, nonnullis Pharia dicta, uti Ptolemæo & Plinio. Urbem habuit cognominem, patriam celebris illius Demetrii, qui Pharii cognomen ab ea cepit. Polybius bene munitam, magnoque virorum fortium numero frequentem laudat, insuper commeatibus ac reliquis belli adparatibus instructam. A Romanis tamen capta & diruta est fugato, quem prædiximus, Demetrio. Nostra ætate & urbs & insula Lesina vocatur, paretque imperio Serenissimæ Reipublicæ Venetæ, ut fere omnes Adriatici maris insulæ. Hodiernam ejus faciem, quæque ad historiam naturalem attinent, egregie prosecutus est R. D. Fortis.

CORCYRA NIGRA.

ΚΟΡ. Faunus, vel Silenus e diota vinum in aliud vas effundit. ☾ Bacchus thyrsum intorquens tigride vel pantherisco vehitur.

AER. III.

TABVLA VI.

* * *

ΚΟΡ. Victoria stans d. ramum tenet.) (Avis retrospiciens, in area botrus.

AER. III.

Hos numos Frœlichius Corcyræ Nigræ tribuit. *s*) Pro Corcyra Jonia serius edixit Pellerinius, suamque sententiam iterato defendit *t*) adversus Khellium, qui Frœlichii partes tuetur. *u*) Nos non istud agimus, ut argumenta in utramque partem prolata ventilemus. Alioqui totius rei cardo, consentiente quoque Pellerinio, in eo vertitur, an hujusmodi numi sæpe ac frequenter eruantur ea ipsa in insula, quæ olim Corcyra Nigra, modo Curzola vocatur. De hoc simul ac constiterit, constabit etiam, quis rectius senserit. Quare huic solum insistentes peristasi, audiamus Viros, quibus nemo facile fidem negaverit. Prior in medium prodeat Ill. Comes Santonini, antiquitatis eruditæ cultor egregius. Is coram sæpius atque iterum adfirmavit, a Curzolano mercatore oblatum sibi sacculum bene capacem fuisse Gori-

s) Animadv. in num. urb. p. 1. *t*) Rec. T. III. p. 58. & Suppl. p. 62. *u*) Adp. alt. ad Gesn. p. 162.

ritiæ, refertum talibus monetis, quales nunc inquirimus, quæ quidem omnes in ipſa inſula Curzola repertæ fuerint. En unum teſtem, gravem ſane! Luculentiſſimus alter, ad quem provoco, eſt ſæpe laudatus Rev. Dom. Fortis. Hic per prædictum amicum Tergeſtinum ſuper eodem negotio rogatus reſpondit, fuiſſe ad ſe magnum ejusmodi monetarum numerum ex eadem inſula deportatum; & quod amplius, adjecit, etiam Nobilem quemdam Venetum, nuper e Curzola redeuntem, plurimos id genus numos ſecum retuliſſe, cujus rei vadem citat Ill. D. Hieronymum Zannetti, ſcientiæ numariæ peritiſſimum. Num quid præterea petimus? Aut tantorum Virorum diffidemus oraculis? Iſtud quidem nefas. Si vero acquieſcendum eſt eorum auctoritati, nonne jam liquida res? Et cedo! quid eſt, cur numismaticos honores Corcyræ Nigræ deneges? Vidimus Iſſæ Pharique numos. Cur nullos ſignaverit Corcyra Nigra, parum aut nihil eis inſulis inferior, ideoque plurimis tam Græcis quam Latinis geographis celebrata? Inſtar omnium ſit nobis Agathemerus, *x*) qui adpoſite ad rem præſentem ſcribit: εισιν εν τῳ Αδρια νησοι παρα την Ιλλυριδα,

 ών

TABVLA VI.

x) L. I. C. V.

TABULA VI.

ὧν επισημοτεραι Ισση, και ἡ Μελαινα Κορκυρα, και Φαρος, και Μελιτη" „ Sunt in Adriatico mari insulæ prope oram Illyridis, quarum insigniores Issa, & Corcyra Nigra, & Pharus, & Melite.„ Audis cum Issa & Pharo Corcyram Nigram insignioribus Adriaticis insulis connumerari?

Itaque de patria numorum jam liquet. De typis, quos explicuit Frœlichius, liqueret non minus, ni pæne novam contentionem moliretur rusticus ille deus, qui diotam in aliud vas subjectum exonerat. Is jam olim cum Khellio Pellerinium commisit. Res agebatur de cauda, quam Pellerinius, ac ante Frœlichius semideo abstulit, miraque metamorphosi mutavit in pisciculum. Mihi neque lubet in tali causa arbitrum agere, neque vacat immorari ejusmodi argumento. Id tamen ausim jurare per Jovis barbam, crepidamque Junonis, caudatam figuram manifesto cerni non solum in meo, sed in omnibus hujus generis numis bene servatis, quos per varia musea conspexi. Unde Faunum credo. Satyrus, qui Frœlichio, Khellioque probatur, non adridet; nam Satyri capripedes pro more ficti.

Tabvla VI. N. 3.

EPIRVS.

PYRRHVS REX.

Dianæ protome: a tergo pharetra clauſa, in area fax ardens.)(ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΥΡΡΟΥ. Victoria gradiens, d. coronam, s. tropæum geſtans: per aream fulmen & aſtrum.

AVR. III.

Deſunt verba, quibus artis commendem illecebras. Pretium ex ſe magnum augetur vel maxime, quod a ſimilibus jam editis numis differt, quamvis in paucis tantum. Sed hujusmodi cimelia poſtulant, ut etiam minimorum ratio habeatur. Fulmen juxta Victoriam gradientem in aliis regum Epiri monetis, ut Alexandri Neoptolemi filii, quandoque ſolum rutilat ex averſa parte, atque ad Jovis Dodonæi cultum adludit in Epiro percelebrem.

De Pyrrho ipſo tacere præſtat, quam parum loqui. Ejus vitam e Plutarcho, animi celſitudinem e colloquio cum Fabricio conſule diſces, quod apud Dionyſium Halicarnaſſeum nunquam ſine nova ac incredibili voluptate lego.

TABVLA VI. N. 4.

CORCYRA PHAEACIA.

Facies Bacchi.)(Pegasus, sub quo ΑΚω.

ARG. II.

Varii ejus generis numi argentei variam etiam fortunam experti sunt. Juvat omnes eodem sub conspectu proponere, quo me illud consecuturum spero, ut comparatione facta, eorum patriam sin minus certo, saltem pæne certo eliciam. Eccos itaque!

Caput Bacchi.)(Pegasus posterioribus pedibus navi insistens. Supra ΑΚ: infra Κ. Pellerin Rec. T. III. pl. CXV. n. 13.

Caput idem.)(Pegasus, supra quem ΑΚ: subtus litera V, cujus inter crura P. Pembrok T. I. P. 2. Tab. 3.

Bacchi vultus.)(Pegasus: supra ΑΚ, infra P. Patet genuinam epigraphen restituendam esse ΑΚ. Κ. Spanhemius Diss. VIII. p. 553.

Eadem facies.)(sub pegaso ΦΑ Κ. Begerus Thes. Brand. T. I. p. 435.

Ca-

Caput laureatum.)(ΘE ℞. Pegaſus. Begerus Theſ. Brand. T. I. p. 442. TABVLA VI. N. 4.

Suum Pellerinius inter ignotos exhibet, Corcyræ tamen ſlatum ſuſpicatur. Alter ab auctore muſei Pembrok Agrigento in Sicilia tribuitur. Tertius videtur Spanhemio Theronis honori dedicatus ab Agrigentinis. Begerus quartum Paro inſulæ, poſtremum Theæ Corinthiorum coloniæ adſcribit.

Me quod attinet, Corcyram Jonii maris (hodie Corfou,) ſpectare omnes judico. Et ſuffragantur utriusque partis ſymbola. Bacchi honores per eam inſulam ſummi fuere, ut omnibus notum; & pegaſum in argento Corcyræo volantem conſpicatus eſt pariter Eckhelius. *y*) Sed argumentum firmiſſimum ex inſcriptionibus peto. Si nempe monogrammata, hiſce numis conſignata, paulo attentius conſiderare, atque inter ſe componere libet, duo in quolibet numo deprehendimus, quorum variat unum, aliud perpetua lege adeſt. Itaque ex ſolenni, cunctisque Eruditis probato canone pronum eſt deducere, illud magiſtratus, hoc urbis nomen indicare. Quod ſi non fallit, ne-

y) Num. vet. T. VII. n. 14.

TABVLA VI. N. 4. nescio an de Corcyra dubium ullum remanere possit, cui familiare, monogrammate ℞ in ære publico uti. Reclamat quidem Khellius, qui dictam siglam opinatur Cretæ potius, quam Corcyræ adplicandam, ideoque numos ea notatos, quos Pellerinius edidit, z) in Cretam navigare jubet. a) Sed audiendus non est, neque ita conjecisset Vir doctus, si geminos in scriniis nostris vidisset numos, quorum alter una parte caput Herculis, alia navem offert, & ℞ ΦΙΛΩΝ, cujusmodi exstant plene perscripti ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ ΦΙΛΩΝΙΔΑ: alter circa navis aplustre loco τȣ ℞, quod in uno e citatis Pellerinianis eidem typo adscribitur, perinde plenum nomen ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ fatetur; qui citra controversiam Corcyræ signati liquido evincunt, ex eadem officina etiam Pellerinianos prodivisse; unde firmus in proposita sententia persisto.

Notari adhuc meretur litera ω pro Ω in meo numo. Eandem repetit ΚΟΡΚΥΡΑΙωΝ autonomus æreus hujus musei, qui Corcyram Nympham, & Jovem Casium exhibet.

Ca-

z) Rec. T. III. pl. XCVI. n. 16. & 18. a) Adp. alt. ad Gesn. p. 160.

TABVLA VI.

*
* *

Caput velatum Cereris.)(Aplustre inter monogramma ℞, & literam Φ.

AER. III.

*
* *

Idem caput.)(Tauri caput adversum intra coronam; hic K, illic O fere detritum.

AER. III.

*
* *

Neptuni protome cum tridente a tergo.)(Adversum tauri caput inter ℞ & O: supra monogramma M, omnia intra coronam.

AER. III.

Nihil est in antiquitatum scientia antiquius, quam monumenta monumentis componere. Id si fecissent, qui talium, quales nunc descripsimus, numorum patriam operose indagabant, non utique abiissent in partes adeo contrarias. Jucundum erit, quos apud auctores varios vulgatos reperi hujus generis,

TABVLA VI.

cunctos rursum ordine recensere, & quid quisque in eos animadverterit, paucis referre.

Golzius in uno cum Neptuni taurique capite legit ΜΚΡΟ: in alio simillimo ΜΚΡΟΚΕΦΑΛ. ac utrumque Macrocephalis barbaræ Ponticæ genti adscripsit. *b*) Et Harduinus quidem ei adstipulatur. *c*) Hos falli Pellerinius adfirmat, & hujusmodi numos Crotonæ tribuit. *d*) Postea mutata mente, tam suum, quam Golzianos in classem ignotorum rejecit. *e*) A Khellio editus alter effigiem Herculis, taurique obversum caput præfert inter monogramma ΚΡ, & literam Φ. Ejus judicio, seu conjectura potius, *f*) hæc Phæstum, illud Cretam designat, cujus urbs Phæstum erat. In quodam Comitis Pembrok *g*) Jovis, aut verius Neptuni protome cernitur, aversam partem bovis caput implet, medium inter literas ΚΟ: supra ΑΥ, omnia intra coronam. Alter ejusdem musei cum Neptuni vultu, ac epigraphe ΗΡΩΔΗΣ. ΚΡ. circum aplustre, Herodi Judææ Tetrarchæ immani errore adjudicatur. *h*) Habes & quos reperi numos meis ad-

b) Nom. Asiæ T. I. n. III. & IV. p. 298. *c*) Num. Pop. p. 99. *d*) Rec. T. I. p. 46. *e*) Suppl. p. 66. *f*) Adp. alt. ad Gesn. p. 159. *g*) P. 2. T. 19. n. 10. *h*) Tab. 86.

adfines, & fimul varias interpretum opiniones, quas qui legerit, nonne Terentianum illud merito inclamabit?

TABVLA VI.

Feciftis probe. Incertior fum multo, quam dudum.

Faciamus periculum, an meliora de noftra penu depromere valeamus, ne quis cum Horatio & nobis occinat:

Quod mecum ignorat, folus vult fcire videri.

Si tres noftros, ceterosque ex alienis mufeis relatos numos ea, qua par eft, accuratione confideres, tantum inter eos fimilitudinis deprehendes, five typos fpectes, five infcriptiones, ut unam omnibus effe genitricem regionem continuo adpareat. Regionem illam effe didici Corcyram Phæaciam, adjutus eo fubfidio, quo femper utor in dubiis numismaticis, videlicet numorum cum numis comparatione.

Et vero prior hujus mufei numus ad Corcyræorum ærarium indubitato pertinet. Adfertum fupra, infularibus iis confuetum fuiffe monogrammate ℞ fuum in ære nomen exprimere. Citatus ibidem numus cum

TABVLA VI. typis eisdem, qui τῷ ℞ ſubſtituit integrum ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ nomen. De primo igitur res liquida. Sed enim plenam inde lucem mutuant illi duo, quos a Khellio & Pembrokio vulgatos memoravimus. In priore pone bovis caput epigraphe ℞. Φ. ut in noſtro. Poſterior eandem ſiglam, & quod amplius, eundem quoque typum exhibet, nimirum apluſtre. Ob tantam adfinitatem quis neget communem his & noſtro patriam? Inſuper Herculis & Neptuni vultus, quos antica parte repræſentant, in aliis manifeſtis Corcyræ numis ſæpe conſpicitur. Ergo apage Herodem Judæum! Apage Cretam cum urbe Phæſto, ac utramque monetam Corcyræis redde! ΗΡΩΔΗϹ non regis nomen eſt, ſed magiſtratus, quorum frequens mentio in eorum pecunia.

Qui reſtant ceteri numi, fere velatam Cererem, aut Neptunum offerunt, ac in averſa bovis caput obverſum cum literis ΚΟ, vel nota ℞, adjectis porro variis ſolitariis characteribus vel ſyllabis, initialibus forte magiſtratuum. Hos pari celeritate expediam. Neptuni Cererisque velatæ protomen modo vidimus in duabus certis Phæacum monetis. Literæ ΚΟ, κορκυραιων primæ, inſcribuntur eorum mille numis, cujusmo-

modi vel ignobiles catalogi & musea passim subministrant. Reliquum est, ut ostendam, bovis adversum caput, serto circumdatum, non modo non repugnare sententiæ meæ, sed etiam favere; & hoc nullo negotio probabo. Omitto vulgares Corcyræ numos, in quibus aut integri, aut dimidii boves habitant. Ad alium musei Theupoli provoco, qui Tom. II. ita describitur: „ Caput bovis adversum.)(Monogramma ☧ intra Coronam. „ Hunc esse Corcyræum nemo negabit, qui meminerit duplicem ei insulæ placuisse notam, qua nomen suum innueret, nempe ☧ & ☧, exemplo Panormi Siciliæ, quæ pariter monogramma variabat. Tenemus ergo indubiam Corcyræam monetam, quæ pari modo, ut præcedentes, adversum tauri caput coronæ includit. TABVLA VI.

Hæc satis esse possint. Quo plus tamen dictis fidei ac luminis accrescat, aliquamdiu adhuc circa typos versabor, quos numi mei præ se ferunt. Primus & secundus Cereris imaginem habet. Huic deæ Corcyra sacra fuit ab antiquissima memoria.

Δηω γαρ κεινῃ ενι δηποτε νασσατο γαιῃ.
Τιτηνας δ' εδαεν σταχυν ομπνιον αμησασθαι

TABULA VI.

Ceres enim aliquando eam terram inhabitavit,
Titanasque docuit segetem fertilem metere.

ut auctor est Apollonius, *i)* cujus Fabulæ origo haud dubie soli felicitas erat. Homero quidem jam εριβωλος vocatur, ad quem locum Eustathius: ὁ τι δε εριβωλος και αλλως και ευδαιμων, των φαιακων αἱ ἱςοριαι λεγουσιν Quod autem fertilis sit & felix, Phæacum historiæ dicunt. „ Aplustre alterius partis incolarum ingenium belle adumbrat.

Ου γαρ φαιηκεσσι μελει βιος, ουδε φαρετρη,
αλλ' ἱςοι και ερετμα νεων, και νηες εισαι,
ᾗσιν αγαλλομενοι πολιην περοωσι θαλασσαν·

Non enim Phæacibus curæ est arcus, neque pharetra,
Sed mali & remi navium, & naves æquales,
Quibus læti trajiciunt spumosum mare. *k)*

Atque hæc sola suffecisset ratio, cur Neptunum coluerint impressum tertio numo, etiamsi haud aliam, & magis peculiarem fabulosa suggereret antiquitas. Fuit nempe communis ac vetus traditio, Neptunum Cor-

i) Argon. l. IV. v. 988. *k)* Odyss. L. VI. v. 270.

Tabvla VI.

Corcyram Asopi filiam in hanc insulam devexisse, Phaeacemque ex ea genuisse, a quo postea Phaeaces indigenæ dicti. Neptuno taurinum caput ex aversa persæpe jungitur. Ejus animantis symbolo denotari armenta opima, & gramina læta, quibus priscis temporibus Corcyra inclaruit, piget repetere. Neque hoc ignorare quemquam puto, fuisse taurum Neptuno gratissimam victimam. Sed quid, si alia porro subesset ratio, & speciale quoddam factum, cujus memoriam ii insulares, consignatis toties Neptuno & bove, ad posteros transmittere voluerint? Ita sane videtur. Narrat Pausanias, l) inter Apollinis Delphici munera fuisse taurum ex ære, Theopropi Æginetæ opus, Corcyræorum donum oblatum sequentis prodigii causa. Contigit apud eos aliquando, ut aliis bubus relictis unus e pastu abiens contra pelagus vehementer mugitaret; quod cum singulis diebus faceret, tandem bubulcus ad mare descendit, quid rei esset, exploraturus. Et mirum! tantus thunnorum numerus aderat, quem vix mare caperet. Indicato protinus miraculo, Corcyræi quod pisces capere conati operam luserant, scitatum Delphos mittunt. Ju-

l) Phoc. p. 818.

TABULA VI. Jubet Apollo taurum Neptuno mactari, confectoque mox facro præda potiuntur. Quidni ex hac Paufaniæ narratione, velut e tripode, explicantur illi numi, qui Neptuno taurum fociant? Hæc itaque tam mira typorum confenfio cum Phæacum mythologia, ceteraque fuperius adducta momenta fatis probant, quam recte congeftos fupra numos iisdem fuerimus largiti.

* * *

N. 5. Caput Bacchi pampinis coronatum. ⟩⟨ KOP. Vas. AER. III.

Variæ formæ vafa Corcyrææ pecuniæ infiftunt. Eorum magna vis in hac infula confecta fuerit, quemadmodum in vicina Corcyra Nigra, ceterisque Adriatici maris infulis. Bacchici cultus teftes & numi funt, & Tabula celebris in Diario Italico Montfauconii edita, atque ab Emin. Cardinali Quirino *m*) reftituta, quæ Ariftomenen quemdam tradit argenti Corinthii minas fexaginta, & Pfyllam totidem donaffe Corcyræis pro mercede hiftrionum Bacchi ad Dionyfiaca

m) Primord. Corc. p. 177.

ca celebranda. Templo etiam ab iis honoratum fuisse, Thucydides refert. Neque Bacchus viciſſim officio ſuo defuit, ſed hominibus adeo ſibi devotis generoſi vini munere amplas divitias reddidit. Athenæo dicitur χαριεςατος δ' οινος εις παλαιωσιν ὁ κερκυραιος, ſeu Corcyræum vinum vetus jucundiſſimum. „ Et Xenophon eorum οινωνας, ſeu cellas vinarias commendat.

TABVLA VI. N. 5.

* * *

20. Diota, cui botrus imminet. Χ ΑΛΛΑΣ aut ΑΜΑΣ ſupra dimidiam navem.

AER. III.

Non aliam novi inſulam vel urbem, quæ monetas ſuas tam varie inſcripſerit, quemadmodum Corcyra Jonia. Legeris ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ. ΚΟΡΚΥΡΑ. ΚΟΡΚΥΡ. ΚΟΡΚ. ΚΟΡ. ΚΟ. denique ſolam literam Κ. Sæpe monogrammate uſa tantum, ſed neque in hoc ſibi conſtat, nam ☧ & ☧ promiſcue adhibuit. Poſterius quandoque bis recurrit eodem in numo, quin etiam in eadem numi facie, *n*) quod citra exemplum eſt. Vagan-

n) Pellerin Rec. T. III. pl. XCVI.

TABVLA VI.

gantur non raro per aream solitariae literae, uti N. O. Φ. &c. aut plures simul, nec non monogrammata diversa. Interdum certa magistratuum adduntur nomina, ΗΡΩΔΗΣ, ΝΙΚΑΝΩΡ, ΦΙΛΩΝΙΔΑ &c. Nec desunt adeo numi, qui nomen insulae penitus reticeant, notati solummodo deorum tutelarium vocabulis, ΖΕΥϹ ΚΑϹΙΟϹ, ΑΓΡΕΥϹ: aut una pluribusve syllabis, magistratuum forte initialibus; atque horum e numero is est, quem in praesentia sistimus. Corcyraeum prodit fabrica, vas, botrus, & navis, symbola Corcyraeis usitata, quibus frequenter ceu plenum ΚΟΡΚΥΡΑΙΩΝ nomen, ceu decurtatum sociatur. Quare Ill. Pellerinio nequaquam adsentior, qui similem numum Solis in Cypro adjudicat, dubie tamen, quia ut est accuratissimus, nomen ΣΟΛΕΩΝ constanter ομικρῳ scribi praeclare observat. *o*) Minime latet, Virum summum conceptam de Solis Cypriis opinionem non nihil tenacius tueri *p*) adversus Eckhelium, occasione alterius numismatii, quod ei pariter Solis, *q*) Eckhelio in Phaeacia Corcyra *r*) signatum videtur. Verum frustra laborat. Non equidem nego, potuisse ΣΟΛΕΩΝ &

o) Rec. T. III. p. 128. *p*) Additions aux neuf vol. p. 72.
q) Rec. T. III. pl. CII. n. 8. *r*) Num. vet. p. 107.

& ΣΩΛΕΩΝ scribi, quemadmodum in ære Coorum KOIΩN & KΩIΩN legitur. Id nego, reapse utrumque scribendi modum a monetariis Solorum fuisse usurpatum, idque tamdiu negabo, quoad una saltem certæ fidei proferatur moneta, quæ contrarium evincat. το ΣΩ familiare Corcyræ numis, ac verosimiliter magistratum notat, quem significatum & ΑΛΛΑΣ, seu ΑΜΑΣ alterius partis habere puto. Pellerinius legit ΑΜΑ, eoque vocabulo suspicatur Amathunta, aliam Cypri urbem latere, cui cum Solis societas sive fœdus coaluerit. Sed hæc conjectura tametsi fœcundum Auctoris ingenium commendet, vel ex eo ruit penitus, quod meus numus perelegans, viridique involutus vernici, luculentam epigraphen ΑΛΛΑΣ, sive ΑΜΑΣ profitetur. TABVLA VI.

ACARNANIA.

ANACTORIVM.

Caput galeatum Palladis: in area facies imberbis & cornuta, subtus E.)(Pegasus volans, sub quo Ν. N. 6.

ARG. II.

TABULA VI. N. 6. Frequentes numi argentei, qui Palladis caput & pegasum offerunt. Non pauci tamen urbis nomen denegant. Attributa ambigua, literæ per aream solitariæ, monogrammata dubia, hæc fere sunt, quæ cupidis antiquariis hoc invidum numorum genus indulget, unde parum opis. Paruta negotium cito confecit, cunctosque nullo delectu Syracusis intulit *, etiam qui patriam liquido denunciant, ut inscripti ΛΛΥ, ΑΜΦΙ, ΑΡΓΕΙ &c. Quorundam patriam rite stabilivit Pellerinius. Sed optime de iis meritus Cl. Eckhel, s) qui undequaque conquisitos severo examini subjecit, in ordinem digessit, & catalogum texuit omnium Corinthi coloniarum, quæ istiusmodi monetas fabricarunt. Cuinam ex istis coloniis præsens numus competat, dubitari posset, ni criterium satis certum sufficeret Acheloi vultus unius partis, & monogramma alterius. Ex illo regionis, ex hoc urbis augurium capio. Acheloum, regem aquarum, ut se ipse apud Ovidium vocat, e geographia & fabulis nemo ignorat. Tenuit ejus summa reverentia cunctos populos, qui ei circumfusi erant; quæ res non insolens videbitur

* Spectatis iis, quibus impressum ♀, & mecum facit, & Jove judicat æquo, ut supra ostensum.

s) Num. vet. p. 121.

TABVLA VI. N. 6.

tur iis, quibus cognita est insana veterum erga fluvios religio. Et Acheloo quidem ingens fama nominis fuit, cultusque longe maximus ex infausta illa, sed celebri cum Hercule pugna, quam ipse adeo eleganter decantat ore Ovidii. *t*) Aliis aliæ divinitatis caussæ, quas paucis comprehendit Maximus Tyrius, *u*) cujus verba neminem legisse pœnitebit. „ Est suus, inquit, fluviis honor aut ob utilitatem, quomodo Ægyptii colunt Nilum; aut ob pulcritudinem, ut Peneum Thessali; aut ob magnitudinem, ut Istrum Scythæ; aut ex fabula, ut Ætoli Acheloum; aut ex lege, ut Spartiatæ Eurotam; aut ex sacro instituto, ut Ilissum Athenienses. „ Atque huic tribuendum est veteris orbis erga fluvios pietati, quod eorum effigies in numis toties niteant. Acheloo nihil frequentius in Acarnanum, Æniadarum, Thyrei, atque extra Acarnaniam in ære Ambraciæ, unde proclivis illatio, per eum tractum etiam nostri numi patriam oportere constitui. Superest igitur, ut ejus tractus urbem requiramus, quæ præsentem numum signaverit; & hanc videor mihi expiscari e nota sub pegaso, quæ literis colligatis AN vel ANA constat. Quid enim prohibet, ne has literas ΑΝΑΚΤΟΡΙΩΝ primas existimem, quo-

t) Metam. L. IX. *u*) Serm. XXXVIII.

TABVLA VI. N. 6.

quorum nomen plene adſcribitur in eleganti moneta apud Pellerinium *x*) iisdem Palladis & pegaſi typis? Ut hoc ſentiam, movet porro alter Anactorii numus ab Eckhelio *y*) productus, cujus antica parte æque Acheloi caput, & quod minime negligendum, imberbe cernitur, quemadmodum in meo numo, quod rarius obſervatur. Fuit autem Anactorium & portio Acarnaniæ, & urbs cognominis a Corinthiis habitata, ut omnis ille tractus, quapropter Stephano κοριν θιων αποικος adpellatur, Thucydidi κορινθιων πολις. Exiſtunt ſimiles numi, ſed abſque vultu Acheloi, qui notam A/ utrinque repetunt. Talem edidit Ill. Comes Winchilsea, *z*) & injuſte Anaphlyſto tribuit ignobili oppido haud procul Athenis, ſeductus Golziana moneta *a*) quæ caput Apollinis cum epigraphe ΑΝΑΦΛΥΣ. & pegaſum præfert, ſed hactenus a nemine viſa, ideoque ſuſpectæ γνησιοτητος. Fuit, qui adſinem cum gemino A/ Naupactum Ætoliæ revocavit ob adſcriptum Palladi ΝΑΥ. Verum & hunc Anactorii cuſum non immerito conjecit Cl. Eckhel. *b*) το ΝΑΥ incertæ ſignificationis eſt, cujus loco ſubſtituit ſi-

x) Rec. T. I. pl. XIII. n. 6. *y*) Num. vet. T. VII. n. 16. *z*) Haym. Theſ. Brit. T. I. p. 218. *a*) In Græcia T. XV. n. I. *b*) L. c. p. 127.

ſimilis numus muſei Cæſarei ΝΤΣ. alter Conſ. Pfau ΚΛΕ. Poſteriorem Corinthiæ pecuniæ male miſcuit Geſsnerus. *c*) TABVLA VI. N. 6.

LEVCAS.

-ΕΥΚΑ. Chimæra, cujus cauda in anguem finit: ſupra diota.)(Bellerophon pegaſo vectus telum intorquet. N. 7.

AER. III.

Corinthus multarum urbium mater. Earum tamen nulla fuit, quæ modo tam peculiari Corinthios natales profeſſa fuerit, quemadmodum Leucas. Hæc enim pegaſum, & Bellerophontem cum Chimæra pugnantem conjunxit, ſigna Corinthiæ pecuniæ propria. Si Geſſnerum *d*) audis, iiſdem typis uſa quoque Seleucia, ſed fallitur. Numus, quem e muſeo Conſ. Pfau depromit, in ſegmento habet ΛΕΥΚ. & pone Chimæram ΣΕ. Ratus Vir eruditus deberi ambo vocabula componi, legit ΣΕΛΕΥΚεων. Inde error. Seleuciæ, imo totius Syriæ nullam offenderis monetam, quæ Chimæram exhibeat; ac vel ipſa inſcriptionis ratio

c) T. XXXII. n. 37. *d*) T. LX. n. 24.

ASHMOLEAN OXFORD MUSEUM

TABVLA VI. N. 7.

tio duas innuit diverſas voces. Quare τὸ ΛΕΥΚ. ΛΕΥΚαδίων interpretor, τὸ ΣΕ magiſtratum, quorum varia nomina æs Leucadium laudat. Diota, ſupra monſtrum conſpicua, tam deficit in numo Geſſneriano, quam in altero non abſimili, quem Pellerinius publici juris fecit. *e*)

ITHACA.

E Leucadia, quæ ante peninſula, poſtmodum facta eſt inſula, provehimur Ithacam „ Laertia regna, & terram altricem ſævi Ulyſſis. „ ut cum Virgilio loquar. Ejus inſulæ antequam numum deſcribam, quem præcipuum mei muſei ornamentum, ac veluti gemmam quantivis pretii æſtimo, juvat nonnulla præmittere, quæ ad geographicam atque hiſtoricam ejus notitiam pertinent.

Ithaca ſuper æthera nota ex Ulyſſis & Penelopes fatis: ceteroquin tenuis fuit & ſcopulis horrens, quo non obſtante tantum ejus repetendæ deſiderium Ulyſſem tenuit, ut mori cuperet, ſi modo vel fumum

e) IV. Suppl. III. pl. n. 3.

TABVLA VI.

mum exilientem videret hujus terræ ſuæ. Elegans Ciceronis *f*) locus, & aptus ad rem præſentem, ubi ait: „ Ac nos, quod maxime debet, patria noſtra delectat, cujus rei tanta eſt vis, tanta natura, ut Ithacam illam in aſperrimis ſaxulis, tanquam nidum adfixam, ſapientiſſimus vir immortalitati anteponeret. „ Celebratur ea inſula Homero pluribus locis una cum Nerito, cujus nomine alii diverſam ab Ithaca inſulam, alii vero propius Ithacæ montem intelligunt. Ejus nomen ex Hebræo fonte, ut ſolet, derivat Bochartus, *g*) quod „durum & intractabile„ ſignificet, nempe ob ſoli difficultatem. Aliter Euſtathius ad Homeri catalogum: *ιθακη δε εκληθη απο ιθακȣ ἡρωος, ȣ και ὁμηρος μεμνηται* hoc eſt: Ithaca dicta eſt ab Ithaco heroe, cujus & Homerus meminit. Exſtat is Homeri locus, quem Euſtathius diſſimulat, Odyſſeæ libro XVII. verſu 207. ubi de ſplendido urbis fonte loquitur:

την ποιησ᾽ ιθακος, και νηριτος, ηδε πολυκτωρ

Quem fecit Ithacus, & Neritus, & Polyctor.

In-

f) 1. de Orat. c. 44. *g*) L. I. c. 23.

TABVLA VI.

Ingenium inſulæ Menelao nitidis coloribus ita pingit Telemachus: *h*)

ἐν δ' Ἰθάκῃ ὔτ' ἂρ δρόμοι εὐρέες, ὔτε τι λειμών·
Αἰγίβοτος· καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος, ὐδ' εὐλείμων,
Αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται· Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων·

In Ithaca vero neque ſane curricula lata, neque ulla prata: Capris paſcendis apta eſt, & optabilior equorum paſcuis. Nulla enim inſularum equis vel pratis accommodata, quæ mari circumdatæ ſunt; Ithaca vero & ſupra omnes.

Quem locum Venuſinus Poeta præ oculis habuit, dum cecinit: *i*)

Non eſt aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multæ prodigus herbæ.

Non adeo tamen ingratam Ithacenſes coluiſſe tellurem, comperimus e præſtanti marmore, quod ex hac inſula nobiliſſimus claſſi Venetæ Præfectus Ja-

h) Odyſs. δ. v. 605. *i*) Epiſt. I. VII. v. 41.

Jacobus Narius anno MDCCLVIII. Venetias transmisit, doctusque Paciaudius eleganter explicuit. *k*) Is lapis non modo nos instruit, Dianam Ithacæ Sospitam fuisse, sed augustum præterea templum ibidem habuisse, prædiaque & agros sibi consecratos, ut esset in perpetuum, unde annui sumtus reparando templo, sacrisque faciundis necessarii suppeterent. TABVLA VI.

In quatuor partes divisam Heracleo Glauci filius memoriæ prodidit; urbem autem cognominem habuisse a Ptolemæo traditum. Plutarchus porro aliud urbis nomen perhibet ita quæritans: ποθεν ἡ των ιθηκησιων πολις αλαλκομεναι προσηγορευθη; „ Quare Ithacensium urbs Alalcomenæ adpellata est?„ Et mox subdit, a temporibus Laertis & Anticliæ jam ita vocatam, eo quod Anticlia Ulyssem Alalcomenis Bœotiæ peperisset. *l*) Fuerunt igitur Alalcomenæ, aut secundum Stephanum, Alcomenæ vel diversæ ab urbe Ithaca, vel hujus forte solum epitheton. Hodiernam insulæ faciem describit Sponius in Itinerario, adseritque consimili nomine Jathaco vocari. Græcis Theachi, Turcis Phiachi dicitur, teste Leunclavio.

k) Mon. Pelop. T. I. p. 140. *l*) In Quæst. Gr. Q. 34.

TABVLA VI.

Ejus insulæ, adeo priscis temporibus celebris, quæque hodiedum Literatis tam cara esse debet, ac fuit quondam Ulyssi, ob hunc tanti nominis virum, argumentum Odysseæ nobile, ejus inquam insulæ monetam iniquo fato ad hæc usque tempora nobis ætas invidit, adeo ut numorum pæne tam sterilis fuisse, quam equorum herbarumque videretur. Quidni Apollini, Musisque omnibus Hecatomben gratus sacrificem, quarum indulgentia omnium mihi primo primam Ithacæ monetam & nancisci licuit, & erudito orbi communicare? En itaque integerrimam, ac multo senio gravem!

N. 8. Caput Ulyssis barbatum, & pileo coopertum.)(ΙΘΑΚΩΝ. Gallus gallinaceus: in area sigla.

AER. III.

Primus hic est, ut prædiximus, atque unicus Ithacæ numus, qui ad hoc temporis prodivit. Præstantiam auget Ulyssis imago, nondum visa, si recte memini, in Græca pecunia, tametsi præsto essent gemmæ, anaglypha marmora, veteresque picturæ, quæ vultum & varia ejus fata liberaliter offerrent. Signum Ulyssis characteristicum pileus est hemisphæricus,

TABVLA VI. N. 8.

cus, quo caput tegitur. Secundum Euſtathium *m*) primus pileatum finxit Apollodorus: Nicomachus ex mente Plinii. *n*) Cauſam Voſſius & Meurſius a pileatis Spartanis accerſunt, a quibus Penelope genus ducebat. Sed nullo idoneo argumento nituntur. Non diſſimili capitis ornamento hodiedum utuntur nautæ, cumprimis Adriatici atque Jonii maris; & Winkelmannus haud immerito cenſet, Ulyſſem eo inſigniri, quo ejus longinqui & diuturni per plura maria inſinuentur errores. *o*)

Ex averſa gallus criſtas erigit. Ejus gratia iterato Homerum, & quosdam Tragicos excuſſi, quod partem averſam plerumque cum antica connecti probe noverim. Nullum tamen herois noſtri ſpeciale facinus fatumve reperi, quo animal iſtud adluderet. Quodſi revera ad eum refertur, haud dubie ſummam ejus vigilantiam, bellicamque fortitudinem arguit. Communiter enim hæc avis induſtriæ, vigilantiæ, & pugnacitatis ſymbolum habetur, ideoque ſacra eſt Mercurio, Soli, Marti, Palladique ἐϱγάνῃ. Alioquin hanc Deam Homerus fidelem Ulyſſi Comitem,

m) Ad Odyſs. A. p. 1399. *n*) L. XXXV. Sect. XXXVI. *o*) Mon. ant. p. 208.

TABVLA VI. N. 8.

tem, numenque tutelare attribuit. Occurrit & iſtud. Auctore Pauſania p) Idomeneus Cretenſis gallum in clypeo geſtabat, quod is a Solis filia Paſiphae fuerit oriundus. Quid ſi præſente in numo gallus Circen, æque Solis filiam, reſpiceret?

> εκ γαρ της κιρκης οδυσσευς, της πασι θρυλλουμενης,
> αυσονα και τηλεγονον γεννα και κασιφονην

> E Circe enim, quæ omnium monumentis celebrata eſt,
> Ulyſſes Auſonem, & Telegonum & Caſiphonem procreavit.

ut habet Tzetzes in Chiliadibus, conſpirante Euſtathio ad Homerum & Dionyſium. At hæc longius petita videri poſſint. Illud vero proximum arbitror, gallinaceum Ithacæ indolem notare, quæ hoc avium genere aut redundaverit, aut excelluerit. Pari modo, eademque de cauſa & in numis vicinæ Cephalleniæ arietes & aves crebro vagantur. Capris quidem dilectam ex Homero audivimus. Inviſam leporibus Plinius q) adſtruit his verbis: „In Ithaca lepores illati moriuntur.„

Nunc

p) In Eliac. p. 444. q) L. VIII. Sect. LXXXIII.

Nunc relicta tandem Ithaca magnanimos, ut Homerus vocat, adeamus Cephallenios, qui & ipsi quondam Ulyssis atque Telemachi parebant imperio. TABULA VI. N. 8.

CEPHALLENIA. INS.

CRANIVM.

Aries.)(Arcus. N. 9.

AER. III.

* * *

Aries.)(Arcus intra quadratum incusum. N. 10.

ARG. III.

Utramque monetam jungo, quod alterius altera poscit opem, & conjurat amice. Aerea nondum edita. Argenteae pervetustae duas adfines reperio in Cimelio Austriaco, r) & Froelichii Notitia elementari s) cum epigraphe ΚΡΑΝ. quae meis aut nunquam inscripta fuit, aut nunc adeo exesa, ut penitus nullum literarum vestigium adpareat. Dum ovem, aut si mavis,

r) T. IX. n. 7. s) T. III. n. XVII. p. 25.

TABVLA VI. N. 9. & 10. vis, arietem anticæ partis intueor, ſubit illius paſtoris memoria, qui apud Virgilium *t*) ſic opes ſuas magnifice crepat:

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

Quippe hoc ipſum eſt, quod Craniorum monetarii arietis typo prædicare volebant. Et vero frequentes arietum oviumque greges habitaſſe in „Saxis Cephalenum„ uti Silius vocat, lubens crediderim, quod animal iſtud ſaxoſi atque aſperi ingenii locis multum delectatur. Mira ſunt, quæ de capris Cephalleniis Ariſtoteles narrat. *u*) Si ei fides, non bibunt, ut reliquæ quadrupedes quolibet die, ſed capita oraque adverſum ventos obvertunt, hiantesque ventum excipiunt. Et quod amplius mirere, alibi *x*) tradit, ſex menſibus ab omni potu abſtinere; id quod Ælianus ſuo quoque calculo probat. *y*)

Alterius faciei typus in meis numis arcus videtur, in aliis pæne literam Δ mentitur. Frœlichius putat Cephallenen τετραπολιν, aut ipſam Cranon, quartam ejus inſulæ urbem, deſignari. Sed hoc inge-

t) Bucol. Eclog. II. v. 21. *u*) Admir. L. I. *x*) De Animal. L. XVI. *y*) De nat. anim. L. III. C. 32.

geniosius, quam verius. Arcus non minus venationi, quam bellicis usibus aptus. TABVLA VI.

*
* *

Caput taenia revinctum: in area - Y. X KPAN. N. II.
Ξ. Lyra intra coronam lauream.

AER. II.

Golzii Graecia z) similem complectitur, ea diversitate, quod ΚΡΑΝΙΩΝ plenum nomen suggerat. Suspectus videri poterat, ut omnes suspecti sunt numi, qui uni illi auctori memorantur. At noster genuinus, si quis alius, Golzium absolvit. Ita laborantem eruditi Viri fidem, quae inexhausta terrae viscera quotidie suppeditant probatae antiquitatis monumenta, magis magisque corroborant. Stephano Byz. gentile formatur κρανaεις. Rectius κρανιοι Thucydidi & Straboni, quibuscum facit numorum auctoritas. Antica parte heroem potius aliquem agnosco, quam Apollinem. Neque oris lineamenta deorum omnium elegantissimo addicunt, neque lauro crines coerciti sunt, sed

z) T. XV. n. 3.

TABVLA VI. N. 11. ſed tænia. Quid ſi caput eſſet Cranii urbis conditoris, aut patris ejus Cephali, a quo nomen inſulæ factum? Hunc ſane, tænia pariter redimitum, videre mihi videor & in alio muſei hujus numo Sames, (erat Same una e quatuor Cephallenes urbibus) in cujus averſa canis a Procride ei donatus, nomine Lælaps, arrectis auribus coram arbore ſedet, pedem dextrum elevans, quaſi domino ſuo feram in ſilva latentem eo geſtu indicaturus. Si quis tamen e lyra alterius partis Apollinem arguere malit, per me licet. Ejus numinis cultus ad Cephallenios e proxima peninſula Leucadia profluxerit, ubi tanta religione colebatur, ut inde Leucadius Apollo cognominaretur.

PALES.

N. 12. ΠΑ. & granum frumenti.)(Delphinus adſiliens ſuper undas marinas.

AER. III.

* * *

N. 13. Caput Cereris.)(ΠΑ ſpecie monogrammatis.

AER. III.

Pri-

Primo fere geminum possedit Cl. Khellius, ac inter ignotos cælatum proposuit. *a*) Panormo dedit Burmannus, quem edidit Dorvillius cum vultu Cereris, atque uva intra literam Π. *b*) Ego quod delphinem eodem prorsus impetu super undas ferri vidissem in ære Liparæ, cœpi vicinas insulas, earumque urbes diligenter perscrutari, num reperirem, cui liceret id genus numos inferre. Huc illuc fluctuanti tempestive succurrit doctissimus Eckhel, de hac re a me compellatus, e quo didici, cum citatos numos, tum subsequentem cum epigraphe ΠΑ, qui a Pellerinii temporibus Panormi in Sicilia exulabat, *c*) spectare Palen Cephalleniæ urbem. Ratio est, quod sæpius ibidem eruantur, ut ex erudito quodam amico intellexit Cl. Eckhel. Huic proinde, non mihi, debetur revelatæ numorum istorum patriæ honos, quod ingenue fateor. „ Est enim benignum & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris, „ ut eleganter a Plinio dictum.

TABVLA VI. N. 12. & 13.

Enimvero si alterius gloria est inventæ patriæ, mihi saltem e signorum interpretatione aliquid erit,

Dd 2 ut

a) Adp. alt. ad Gesn. *b*) In sicul. T. XVII. n. IX. *c*) Reç. T. III. Tab. CXI. n. 59.

TABVLA VI. N. 12. & 13.

ut puto, laudis. Delphini ratio nota. Secus de uncis ſub delphino conſpicuis; nam horum ſenſum neque Burmannus eſt adſecutus, neque Khellius. Hic vitiatam adeptus monetam, literarum veſtigia delphino ſubeſſe putabat: ille piſcatoriam machinam inſidiantem piſcibus. *d*) Sed enim maris undas ea ſpecie fuiſſe a veteribus adumbratas, perſuaſum habeo. Id probant evidenter Tarentinorum numi triti, qui ſimillimos uncos ſæpenumero exhibent, verum ſemper ea tantum parte, qua vir nudus delphino vehitur. Teſtantur hoc etiam Reipublicæ Romanæ aſſes, aſſiumque partes, quæ naves figuratis eundem in modum fluctibus innatantes præferunt. Vide gentis Cæciliæ ſemiſſem in Theſauro Morellii Familiarum Romanarum, *e*) neque ultra dubitabis. Nec prætereundus nobilis Camarinæ tetradrachmus apud Dorvillium, *f*) qui cornutam fluvii Hipparis effigiem ſimilibus includit uncis. Quid his facias? De nihilo putabis adeſſe? Id tantum abeſt, ut potius ab artifice ingenioſo credam adpictos, quo & cornutæ figuræ ſenſus nitidius exprimeretur, & facilius ab intuentibus dignoſceretur.

Fru-

d) L. c. p. 450. *e*) Tab. 2. n. IV. *f*) L. c. Tab. XIV.

TABVLA VI. N. 12. & 13.

Frumenti granum ex aversa parte, vultusque Cereris * alterius numi, nescio an plus lucis adfundat, an debeat Polybio. Narrat auctor gravissimus, ubi de Philippi expeditione in Ætolos agit, *g*) eum regem ad Palen exercitum admovisse, συνιδων δε ταυτην την χωραν γεμȣσαν σιτȣ, και δυναμενην τρεφειν ςρατοπεδον „ cum videret eam regionem segetibus abundantem, atque ad exercitum alendum sufficientem. „ Num quid aptius dici potuit ad explicandum hordei granum, quod intra prægrandem literam Π tantum non pinguedine rumpitur? Quidni jucundum cernere oculis, quam belle nitideque scriptores veteres cum veterum monumentorum fide consentiant?

Fuit Cephallene, ut Ithaca, τετραπολις, seu quatuor continens urbes, Palenses, Cranios, Samæos, Pronæos. Ex iis soli Palenses, quorum desiderabantur numi ad hæc tempora. Pronæorum hodieque unicus censebatur, quem Pellerinio debemus. *h*) Sed iisdem adjudico alterum item æreum tertii ordi-

 nis,

* Cereris simillimum caput ejusdem insulæ Pronæi signarunt apud Pellerinium, novo argumento, ad hanc insulam spectare numum secundo loco descriptum.

g) Hist. L. v. *h*) Rec. T. III. pl. XCV. n. 10.

TABVLA VI. N.12.&13.

nis, inter Panormitanos commorantem in Parutæ Sicilia, *i*) qui hic Jovis verendum caput exhibet, illic monogramma literis ΠΡ compositum, in cujus medio botrus turget. Sentiet omnino mecum, quisquis eum numum accuratius cum nostris contulerit.

Palensium nomen magnopere variat. Thucydidi urbs παλλης: (dialecto communi παλλεις) oppidani Herodoto παλεες dicuntur, nempe Jonica dialecto. Pausanias & Strabo παλεις. Polybius vocat παλαιεων πολιν, unde παλαια deduci possit. Sed mox infra παλευ̃σα diserte nominat. Livius Palenses, ut editio Drakenborchiana, vel Pallenses, ut Gronoviana & Creveriana scribit. Marmorea basis, e Cephallenia in museum Nobilissimi doctissimique Bernardi Nanii Veneti advecta, habet: Η. ΒΟΥΛΗ. ΚΑΙ. Ο. ΔΗΜΟΣ. ΠΑΛΕΙΩΝ. *k*) & alter lapis apud Cyriacum Anconitanum *l*) Η. ΠΟΛΙΣ. ΠΑΛΕΩΝ. Sed juvat plenam inscriptionem hoc loco proponere, quandoquidem nos erudit, qua sint fortuna usi Palenses Hadriani Aug. ætate. Fuit Cephallenia in potestatem Populi Romani redacta A. V. C. DLXV. Ab eo tempore victo-

i) T. 19. n. 189. *k*) Pacciaudi Mon. Pelop. T. 1. p. 94.
l) Inscript. p. XII.

ctoris juga tulit usque ad Hadrianum, qui eam insulam Atheniensibus sibi tam caris donavit. Tum Palenses, eversa Same totius insulae πρωτοι, Athenis Hadriano sequens monumentum posuere, quo sese „ liberos, & suis utentes legibus „ gloriantur:

TABULA VI. N. 12 & 13.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΚΑΙΣΑΡΑ. ΤΡΑΙΑΝΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΝ
ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΟΛΥΜΠΙΟΝ. Η. ΠΟΛΙΣ. ΠΑΛΕΩΝ. ΤΗΣ
ΚΕΦΑΛΗΝΙΑΣ. ΕΛΕΥΘΕΡΑ. ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ
ΔΙΑ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΥ. ΦΙΛΟΥ. ΑΥΙΟΥ.

BOEOTIA.

LARYMNA. SALGANEVS.

Caput muliebre.)(ΛΑ. ΣΑ. Scutum Boeoticum.
AER. III.

TABVLA VII. N. 1.

Pellerinius quod legeret in consimili numo ΛΑ. ad Lacedaemonem animum convertit; *m*) qua in re sectatorem habebit neminem, tametsi auctoritas illustris Viri ceteroquin ea sit, ut a quo tempore coepit numismaticos suos thesauros effundere, ac illustrare de-

m) Rec. T. I. pl. XIX. n. 4.

TABVLA VII. N. I.

decem voluminibus, æternis ingenii ſui monumentis, reſtitutæ ſcientiæ Numariæ epocham deducere fas ſit. Bœotiam liquido manifeſtat ſcutum, quod a forma huic regioni peculiari, paſſim ſcutum Bœoticum audit, numisque Bœoticis inhæret velut ſignum διακριτικον, ſuppreſſo etiam gentis nomine. Totus labor eſt in expiſcanda prædictæ regionis urbe, quæ hos numos procuderit. Pellerinianus non niſi literas ΛΑ eloquitur, ΣΑ reticet. Illæ igitur certum urbis nomen truncatum continent, utpote quæ ambobus in numis æque occurrunt. Hoc ſtante Larymnam tenemus; neque enim aliam Bœotiæ urbem cognovi, cui το ΛΑ congruere poſſit. At quid erit literis ΣΑ, quas adjicit auctoris numus? Magiſtratus initiales ſi dixeris, citius quam verius expedita erit quæſtio. Mihi quidem altera Bœotiæ urbs latitare videtur, cui nomen σαλγανευς. Hæc Larymnæ proxima fuit, atque ex eo facile inducor, ut credam, eas urbes ſocietatem iniiſſe, aut feriiſſe fœdus, cujus teſtes ſint hi numi, utriusque urbis nomine ſignati. Longus ſim, id genus exempla ſi e numis recenſeam. Sic & Theſſali propinqui ſuam adeo cum Romanis ΟΜΟΝΙΑΝ in numis prædicaverunt. Accedit recepta Bœoticis urbibus conſuetudo, ut in publica moneta rarius totum adderent nomen, ſæpius innuerent una tantum ſyllaba.

ba. Ita ΘΕ. ΘΕΣ. ΜΥ. ΟΡΧ. ΤΑ. Thebæ, Theſpiæ, Mycaleſſus, Orchomenus, Tanagræ ſcripſere. Ad hunc morem uti Larymna ΛΑ, ita etiam Salganeus unice ΣΑ præſenti numo inſcripſerit. Sed ut ut ſit de poſtrema urbe, illud certum, neutrius antehac fuiſſe monetam cognitam.

TABVLA VII. N. I.

Larymnæ duæ Straboni explicite memorantur, una „Locridis, quæ ſuperior dicitur, & alia Bœotica ad mare ſita, cui ſuperiorem Romani adjunxerunt, „ quæ verba ipſius Strabonis ſunt. *n*) Pauſanias non agnoſcit, niſi unam, *o*) cujus locum latine verſum expedit huc transſcribere: „ ſuperato Ptoo monte, eſt ad mare Bœotorum urbs Larymna. Nomen inditum ferunt a Larymna Cyni filia.... Cum Opunte olim cenſebatur Larymna; ſed auctis Thebanorum opibus ultro ſe ad Bœotos adjunxerunt. „ Ambos geographos Palmerius conciliare ſtudet, quem qui volet, conſulat. *p*) A vero non abhorret, femineam protomen, quam Pellerinianus & noſter numus oſtentat, eſſe Larymnæ Cyni filiæ. Alteram urbem Salganea Strabo collocat in edito loco, Stepha-

n) L. IX. p. 623. *o*) Bœot. p. 756. *p*) Græcia ant. p. 583.

Tabvla VII. N. I. phanus insuper Euripo adhærentem. Nominis auctor Salganeus vir Bœotius perhibetur. Is Persis a Maliaco sinu in hoc mare delatis ductor cum fuisset, a Megabate Persicæ classi præfecto interfectus est, priusquam ad Euripum pervenissent, quod mala fide hominem Græcum fecisse putaret, qui classem in eas maris angustias conjecisset. Cognito errore, quem insontem Megabates occidit, magnifico sepulcro cohonestavit, a quo urbi nomen remansit. Hæc Strabo.

ATTICA.

ATHENAE.

Caput Palladis, cujus galea pegaso ornata.)(ΑΘΕ. ΚΑΡΑΙΧ. ΕΡΓΟΚΛΕ. ΔΙΟΦ. Noctua super amphoram notatam litera Ι. subtus ΣΦ. a sinistris in area navis: omnia intra coronam oleagineam.

ARG. I.

De Attica moneta plus ceteris, præter Meursium ac Oudinetum, egregie meriti sunt Ill. comes Winchilsea in erudito tractatu de numis Atheniensium Haymio inserto, & doctus Eduardus Corsinus in Fastis Atticis. Posterior e museo Stoschiano recenset si-

simile tetradrachmum, sed ΔΙΟ pro ΔΙΟΦ, & ΕΦ pro ΣΦ legit, literamque Ι. diotæ inscriptam conticet. Ad hæc navis (in Stoschiano tridens est) habenda ratio videtur; vix quippe dubito, quin maritimas Atheniensium vires indigitet. Adeo vero nauticæ rei vacabant Athenienses, ut propterea quod remis continuo adsiderent, per convitium dicerentur απογλωττοι. Quo tendit etiam festivus Aristophanes in Equitibus, qui eos ὑπολιστα πυγιδια vocitat. Quamquam alii hujus dicterii causam a Theseo repetant, qui ab Hercule ex inferis eductus eam corporis partem, qua saxo infelix adhæsit, reliquit.

TABVLA VII.

* * *

Minervæ galeatum caput. ⅹ ΑΘΗ. Mars galeatus navi vehitur, d. coronam lauream, s. tropæum gerens: in prora noctua & serpens habitant. N. 2.

AER. II.

Præstans numus, & forte geminus ei, quem e gaza Regis Galliarum in lucem misit Oudinetus. q) Delineatum restituo, Parisino ectypo non uno nomi-

 ne

q) Hist. des Inscr. T. I.

TABVLA VII. N. 2. ne peccante, forsitan quod numus non satis integer erat. Sertum, quod Mars sustinet, & serpentem, qui cum noctua vigilias in prora agit, omnino desiderabis in Oudineti exemplari. Occurrit, Pausaniam tradere sub eo serpente, qui ad Minervæ in Parthenone statuam jacebat, delitescere Erichtonium, hac nempe specie educatum a dea. Si ita est, possis Erichtonium & eum serpentem existimare, qui toties Atheniensium in ære ante pedes Minervæ reptat. Alias prudentiæ symbolum communiter habetur, uti noctua vigilantiæ; quapropter utraque animalia Minervæ sacra sunt, comitesque individui. Hinc Demosthenis acerbum illud in Athenienses dictum: „ O domina urbis custos! Cur tribus infestissimis bestiis delectaris, noctua, serpente, & populo! „

Literam ⊙ solitæ formæ Parisinus exhibet numus: noster quadrifariam sectam, qualem celebres inscriptiones Sigæa & Deliaca fingunt, cujus formæ, quantum memini, necdum visa est in Atheniensi pecunia. Grandem inde numi vetustatem nolim aliquis incautus laudet. Quippe cetera non congruunt. *το* Η pro Ε, & fabrica solito elegantior recentius ævum dilucide produnt. In universum anceps, dubium, & fallax est ætatis criterium e characterum figuris expeti-

titum, ni ceteræ quoque periſtaſes addicunt, præſertim fabrica, atque artis ratio. Non omnes populi eodem tempore adoptavere literas aut recenter inventas, aut mutatas quoad formam. Speciatim novimus Athenienſes tenaciter Cadmeis inhæſiſſe formis, multoque tempore literas Z. H. Ψ. Ω. alphabeto Græco a Simonide junctas faſtidiviſſe, etiam tum, cum jam per univerſam Græciam obtinuiſſent. Sæpe characteres ad primigeniam ſpeciem refecti, nunc monetariorum libidine, nunc amore antiquitatis imitandæ. Dyrrhachenorum binæ drachmæ apud Begerum r) cum obviis typis ſcribunt: ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΟΣ, litera Ω antiquiſſimam quadrati figuram ſimulante. Seleuciæ urbis Syriæ autonomus, Auguſti ævo ſignatus, quadratum o parvum quinquies repetit. s) Numorum iſtorum ætatem ſi quis ad hos exigeret characteres, quam immane hallucinaretur! Accidit non raro, ut iidem numi, imo eadem vocabula unam eandemque literam varient. Ita Cyzicenus apud Haymium, t) cum Hadriani protome, jam rotundum, jam quadratum o effigiat. Ita γαμμα in Segeſtano Siciliæ u) & Γ

TABVLA VII. N. 2.

r) Theſ. Brand. T. I. p. 457. s) Pellerin Rec. T. II. pl. LXXX. n. 71. t) Theſ. Brit. T. II. Tab. XXXIII. n. 7. u) Catalogue raiſon. de Méd. p. 55.

Tabvla VII. N. 2.

& c: σιγμα uti Σ & c in numo ΣΥΡΑΚΟCΙΩΝ * ducitur. x) Fallit etiam male cautos persæpe retrogradus literarum ordo, quem plures numi usurpant parum vetusti. E turba satis esto citasse unum Siphniorum Ægæi maris: y) alterum Meliorum itidem Ægæi maris. z) Ambo retrorsum scribunt, etsi de reliquo habeant omnes recentioris ætatis numeros. Postremus eo memorabilior, quod insulæ nomen una parte retrogrado, alia recto profiteatur ordine. Ipsum adeo scripturæ genus βουστροφηδον quibusdam recentioribus, quin etiam imperatoriis monetis placuit. Unde jam isthæc, nisi ex artificum arbitrio, ingenio vario, studioque remotam adfectandi vetustatem, quod apud Græculos homines profecto summum erat, cunctisque abunde patet vel Herodis Attici facto, qui antiquitatis ac illustris quondam patriæ cultor eximius, quas posuit columnas malebat literis pervetustis Atticis inscribi, quam qui suo valebant ævo, nempe sub initium seculi secundi post Christum natum. Itaque ma-

* Hujus si copia numi fuisset celeberrimo Winkelmanno, non utique gemmam aliquam doli arguisset eo capite, quod inscriptionis sigma Σ & c figuratur. Geschichte der Kunst. Wien. II. Th. S. 702.

x) L. c. p. 51. y) Pellerin Rec. T. III. pl. CXII. n. 6.
z) L. c. pl. CIV. n. 1.

maxima opus est circumspectione in definienda e characterum figuris numorum ætate, neque temere hac in parte statuendum est aliquid, nisi etiam ceteræ, ut prædiximus, conspirent peristases, cumprimis fabricæ ratio. TABVLA VII.

* * *

ΑΘΕ. Pallas galeata gradiens pugnantis habitu, læva ægidem, ut videtur, obtendit, dextra hastam projicit.)(Medusæ vultus horrentibus capillis. N. 3.

AER. III.

Aut alius est ab eo, quem Winchilsea habuit, *a*) aut fefellit oculus eruditissimum Comitem, qui caput leonis exuviis contectum vidit, ex quo Thesei vel Herculis definit imaginem. Ego manifestum Medusæ vultum intueor rigentibus ad terrorem capillis, venustum cetera, uti venustum sæpe finxerunt artifices græci, præcipue gemmarum scalptores præeunte Solone, quem tot veteres ac recentiores æmulati sunt, consecutus nemo. Et vero Medusa bene sociatur Minervæ alterius partis. Norunt omnes, hujus

a) Haym. Th. Brit. T. XVII. n. 10.

TABVLA VII. N. 3. jus deæ ſcutum pectusque ſæpenumero Meduſæ vultu horrere; & Pauſanias expreſſe notat, b) Athenis Minervæ της παρθενȣ ſimulacrum, Phidiæ opus illud celebratiſſimum, Meduſæ caput pectore geſtaſſe. Sed & aliæ urbes, e. g. Syracuſæ Siciliæ apud Parutam, hic Palladis effigiem, illic Gorgonis os repræſentarunt. Quare Theſeum, Herculemque ab hoc numo procul eſſe jubeo, ni velit uterque in ſaxum obrigeſcere.

M E G A R A.

N. 4. Apollinis laureatum caput. ✕ ΜΕΓΑΡΕΩΝ. Ceres ſuccincta & cothurnis induta properat, ſingulis manibus tædam gerens.

AER. III.

Pocockius refert, complures erui numos in Attica Megara, ibidem cuſos. Quam vellem enarraſſet eorum typos! Forte minus laborarent Eruditi in diſcernendis Atticæ Siculæque Megaræ numis. Eam difficultatem alibi notavimus, & fuimus ipſi experti. Præſens moneta negotii minus faceſſit. A Mega-

b) In Attica p. 58.

garensibus Atticis fabricatam, dubitare non sinunt utriusque partis argumenta. De Apollinis apud eos magna religione & alias diximus, & multa tradit Pausanias, variaque ejus delubra & statuas recenset. Si quis tamen oris ductus ab Apolline discrepare, ac potius Megarum ejus filium, a quo secundum aliquos urbi nomen impositum, exhiberi censeat, nihil impedio. Id enim ad præsens institutum perinde facit. Aversa pars majoris momenti, cujus typus, uti sæpe alias, apud Arigonium peccat, qui similem proposuit numum. c) In eo Diana fingitur jaculum dextra, læva tenens arcum. Meus nulla parte vitiatus indubitato Cererem sistit, singulis manibus luculentas ferentem tædas, quæ oculo non satis attento, aut jam jam fugientes, facili lapsu venatoria arma videri poterant. Seduxerint porro cothurni, succinctaque vestis, quibus alias Diana gaudet, quo expeditior ad insequendum feras esset; tametsi habitus ille non minus Cereri competit, quæ raptam a Plutone filiam Proserpinam per montes, per agrosque saltusque perquirebat tam indefesse, ut

TABVLA VII. N. 4.

Il-

c) Tab. xv.

TABVLA VII. N. 4.

Illam non rutilis veniens Aurora capillis
Cessantem vidit, non Hesperus.

Erat autem Cereris cultus Megarensibus Atticis & antiquissimus, & religiosissimus, quod liquet Pausaniæ testimoniis, qui Megaridis in rebus locuples est. Is postquam dixisset, *d*) Megaram nonnullis videri sic nominatam a Care Phoronei filio, subdit: „ Tunc enim primum Cereris templa apud se erecta, eaque Megara adpellata, Megarenses ipsi commemorant in iis, quos de rebus suis habent sermonibus. „ Et mox: „ A Jovis luco cum in arcem ascenderis .... Cereris nobile templum est, Megaron vocant, quod ædificasse Cara, dum regnaret, memorant. „ At locus multo præstantissimus, qui subsequitur: *e*) ες δε το επινειον, καλουμενον και ες ἡμας ετι Νισαιαν, ες τουτο κατελθουσιν, ἱερον Δημητρος εστι Μαλοφορου· λεγεται δε και αλλα ες την επικλησιν, και τους πρωτους προβατα εν τῃ γῃ θρεψαντας, Δημητρα ονομασαι Μαλοφορον. „ Ad navale autem, quod mea etiam ætate Nisæam vocant, si descendas, Cereris Oviferæ templum videas. Cognomen vero deæ præter alia multa,

d) Attic. p. 95. *e*) L. c. p. 106.

TABVLA VII. N. 4.

ta, quæ ea de re prodita ſunt, ab iis inditum cenſent, qui primi oves in ea regione aluerunt.,, Atque hujus quidem Oviferæ, ſeu Laniferæ Cereris imaginem præſens numus certo certius repræſentat; id quod aperte conficio Pegarum numo quodam rariſſimo. Erant Pegæ, ſeu Dorice Pagæ, Megaridis oppidum, a Megarenſibus conditum Pauſania teſte, *f*) adeoque iisdem, ut fieri amat, devotum Numinibus. Ejus numus omnino ſingularis a Frœlichio promulgatus eſt. *g*) Una parte Septimii Severi protome: altera Ceres ſuccincta & tædifera præcedente ariete, circumſcriptio ΠΑΓΑΙΩΝ. Hæc moneta ut poſtremis Pauſaniæ verbis mirifice illuſtratur, Oviferamque Cererem evidenter proponit ab ariete proditam: ita nullum dubio locum relinquit, quin pariter in ære ΜΕΓΑΡΕΩΝ eadem dea adſit; nam eodem prorſus geſtu habituque & ab his, & ab illis effiçta cernitur. Nec turbat, arietem Megarenſes amoviſſe monetarios. Non omnia omnibus numis inſerta deorum dearumque ſymbola & attributa. Quis neſcit Dianam Epheſiam nunc comparere ſolam, nunc cervis ſtipatam? Neque ipſi Pagæi ſemper arietem ſuæ deæ copulabant. Solam deprehenderis in duobus eorundem numis, quos

f) L. c. *g*) Append. ad Vaillant. p. 243.

TABVLA VII. N. 4.

M. Aurelii, *h*) & Commodi *i*) nominibus consecrarunt, quorum prior Frœlichii & Pellerinii solertes effugit oculos.

Causam Cereris, μαλοφορȣ cognomine cultæ, jam e Pausania intelleximus. Et alias pervulgatum, oves Atticas æque ac Tarentinas excelluisse lanæ præstantia, usque adeo, ut earum corpora pellibus obtegerentur, ne lana inquinetur, quo minus vel infici recte possit, vel lavari ac parari, ut habet Varro. *k*) Qua de causa fertur Diogenes conspectis Megarensium intectis gregibus, pueris vero nudis dixisse, malle se Megarensium hircum, quam filium esse.

Megaræ nomen etiam his temporibus durat. Ejus reliquias ac hodiernam conditionem descripsit nuper eruditissimus Anglus Richardus Chandler in Græciæ itinerario.

PE-

h) Arigonius T. XV. n. 174. *i*) Pellerin Rec. T. III. pl. CXXXVI. n. 3. *k*) De re rust. l. II. c. 2.

PELOPONNESVS.

TABVLA VII.

ACHAIA.

Vetustate magis, quam raritate praestant majoris formae numi argentei, quorum una ex parte testudo reptat, nota Peloponnesi tessera: ex alia quadrum alte incusum est sine vel cum inscriptione AIΓI. Utriusque generis mihi praesto sunt. Sed inter anepigraphos unus eminet vel ipso minuto volumine, & exiguo pondere; quippe grana tantum XLVIII. adpendit, cujus propterea mentio ingerenda videbatur. Ejusdem fere ponderis alterum Vindobonae conspexi cum literis AΦ quadrato insertis. Hae tam parum urbis initiales censendae, quam literae IN simili, sed solitae magnitudinis numo inscriptae, quem e museo Ill. March. Savorgnan Eckhelius edidit. *l*) Cusi omnes totius Peloponnesi nomine sunt indubitato Ægii, nobilissima Achajae urbe, quo non Achaei solum, sed universi Peloponnesii conveniebant, publicis de rebus consultaturi.

l) Num. vet. T. VIII. n. 8.

TABVLA VII. N. 5.

CORINTHVS.

Neptuni protome cum tridente: circumscriptio fere detrita.)(L. CAN. AG.... COR. Duæ dextræ junctæ papaver & geminas spicas tenent.

AER. II.

Ætatem numi ex alio tenemus, quem idem L. CANINIVS. AGRIPPA. II. VIR. CORinthiorum dedicavit Imperatori Galbæ cum eodem aversæ partis typo. Pellerinius, qui ejus ectypon attulit, *m*) signum militare duabus manibus tenendum dedit. Sed numum attritum pictura linearis arguit; ex quo verosimile, in eo etiam spicas cum papavere adesse. Similis argumenti autonomum reperio apud eundem Auctorem, *n*) in quo tamen e manibus una, & tridens, & omnis circa Neptunum inscriptio deficit. Hanc in nostro quoque numo tam indigne habuit ætas, ut ille futurus sit mihi magnus Apollo, qui eam legerit. Papaver & spicæ cum Livio faciunt, qui agrum inter Sicyonem & Corinthum „ nobilissimæ fertilitatis „ pronunciat. *o*) Neptuno anticæ partis non est, quod immorer. Fuit universus Isthmus Briarei judicio ei sacer, in

m) Mel. I. pl. XVI. n. 14. *n*) Rec. T. I. pl. XVII. n. 24.
o) L. XXVII. c XXXI.

in ſpecie Corinthus bimaris, uti Poetis a ſitu vocatur. * Triſtiſſimum ejus urbis fatum nemo eſt, qui ignoret. A Romanis capta, direpta, proſtrata, quæ antea totius Græciæ lumen fuit, poſtea ſuis ſepulta ruinis tamdiu delituit, donec ſimul cum Carthagine, quæ eodem, quo Corinthus, concidit anno, a Julio Cæſare inſtaurata, & Colonia Romana facta eſt. Ab eo tempore numorum tam dives eſt, quam pauper, dum adhuc incolumis ſtetit, quod prodigio non abſimile videtur. Golziani numi ſuſpecti. Argenteos cum Pallade, pegaſo & Ϙ, ex Iſthmo in Siciliam traduximus. Quinam ergo Corinthiis remanent? Nimirum ſex ii, quos Pellerinius iisdem addixit. Verum & hi, uno demto, necdum evaſere cenſoriam virgam. Ad primum Pallade, pegaſo, ac epigraphe ΚΟΡ inſignem quin jus ſit Corintho, negare non auſim. Hoc tamen jus non omnino liquidum eſt reclamante Corcyra Phæacia, quæ & ipſa ΤΟ ΚΟΡ, prædictaque ſigna ſibi vendicat. Fuerint licet inter hanc ejusque metropolim Corinthum ſimultates & bella. Poterant utique

TABVLA VII. N. 5.

* Hanc inter duo maria poſitionem revera Corinthus in numis aliquoties indicavit emblemate figuræ nudæ, nempe urbis genii, quæ ſingulis manibus remum ſuſtinet. Pellerin Rec. T. I. pl. XVII. n. 18.

TABVLA VII. N. 5. que id genus monetæ ſignari a Corcyræis in metropolis honorem, ceterarum Corinthi coloniarum exemplo, quo tempore nondum eo potentiæ atque audaciæ progreſſi ſunt, ut cum Corinthiis, a quibus orti, graviſſimis diſſidiis colliderentur, apertoque demum Marte contenderent. Atque hanc opinionem quodammodo juvat ipſa numorum iſtorum raritas. Nam creſcentibus poſtea diſcordiis & odio, ab ipſis Corcyræis ſollicite conquiſiti conflatique videntur, ut nempe hos originis ſuæ teſtes inviſos penitus tollerent; eo magis, quod ex concepto in Corinthum odio a Phæacibus mallent genus ſuum repetere. Secundus numus iisdem typis notatus eſt, ſed anepigraphus, ideoque dubium creat, uti quarto loco propoſitus, ſitne revera Corinthum, an ad unam ex ejus coloniis revocandus, quibus ſimiles placuere typi. Tertium Syracuſanum eſſe alias demonſtravimus. Italiæ certo reſtitui debet ſextus, cui duos adfines Panormo tribuit Paruta, *p*) licet immerito. Talem & mihi contrectare licuit bene ſervatum, litera Q, geminisque in area globulis inſignem, Italiæ manifeſtis argumentis. Quapropter e ſex Pelleri-

p) Sic. Num. T. V. n. 46. & 50.

rinianis solus quintus superest, quem tuto Corintho vindices. Cur tanta urbis adeo potentis ac opulentæ numorum raritas sit, nullo pacto intelligo. Id scio, alias quoque primi ordinis exstare urbes & insulas, quæ pariter numorum steriles sint, quibus abundent aliæ vix nomine cognitæ. Cui non dicta Delus, Cycladum ut media, ita longe clarissima, referta divitiis, utpote „mercatus in Delo concelebrante toto orbe,„ quemadmodum Plinius ait. Quantam insula tam dives, tamque frequenti nobilitata commercio procuderit pecuniæ vim? Tamen ad hæc usque tempora vix una vel altera innotuit ejus certa moneta, (Golzianis nondum fides est) hodieque Pelleriniana *q*) tantum non unica habetur. Quid contra pauperius Mycono, Delo adsita, cujus egestas tenuisque fortuna adeo in proverbium apud Græcos abiit? Hujus tamen numos Spanhemius, Wheler, Pellerinius, Eckhelius referunt. Supersedeo pluribus exemplis. Res contestata experientia. Causa latet. Et latere quasdam remotissimi ævi peristases quid mirum? Id potius mirum videri debet esse tam multa, quamvis densissima duorum triumve millium annorum involuta caligine,

TABVLA VII. N. 5.

q) Rec. T. III. pl. XCI. n. 3.

TABVLA VII. N. 5. ne, quorum nihilo minus causas rationesque hodiedum nitide ac eleganter Numismatologi expediunt

ZACYNTHVS.

Caput Apollinis laureatum.)(ZA. Tripus.

ARG. III.

* * *

ZA. Δ - Tripus.)(Lyra.

AER. III.

* * *

Dianæ protome cum pharetra a tergo.)(ZA. Pharetra intra coronam lauream.

AER. III.

Omnis primo a parvitate gratia; vix namque lentis magnitudinem superat. Similes comperti, sed mole differunt, tripodemque corona laurea cingunt, quam hujus numuli angustiæ non ferebant.

Se-

Secundus præter initiale Zacynthi nomen offert literam Δ aliamque fugientem; quoad reliqua ei convenit cum altero Arigoniano. *r*) Forte legendum ΔΙωνος, cujus nomen perſcribitur in alio, ut arbitror, hujus inſulæ numo argenteo majoris formæ, quem editor Muſei Pembrok Dionis Siciliæ regis eſſe putabat. *s*) TABVLA VII.

Tertius qui memoretur, non indignus videbatur ob pharetram a tergo Dianæ, quæ characteriſtica deæ nota in ectypo Pelleriniano *t*) extrita fuerit. Et jure montium cuſtos, nemorumque virgo in hac inſula colebatur, quam ſilvoſam perhibent. Homerus: *u*)

Δουλιχιοντε, Σαμητε, και ὑληεσσα Ζακυνθος·

Dulichiumque, Sameque, & nemoroſa Zacynthus.
& Virgilius: *x*)

Jam medio adparet fluctu nemoroſa Zacynthos.

Ea inſula priſco & noſtro ævo celebris. Nunc Venetis obnoxia eſt nomine Zante. Inter varios ejus proventus præcipue bitumen laudant Dioſcorides,

r) T. 23. n. 229. *s*) P. 2. T. 78. *t*) Rec. T. III. pl. XCIII. n. 4. *u*) Odyſs. L. IX. v. 24. *x*) Æneid. L. III. v. 270.

TABVLA VII. Vitruvius, & Plinius. Ejus colligendi modum descripsit Herodotus.

MESSENE.

REGIO ET VRBS.

Caput laureatum Jovis. ☾ Literae ME intermedio tripode.

AER. III.

Methones, urbis Messeniae, incessit suspicio. At terruit, in ejus pecunia constanter legi ΜΟΘΩΝΑΙΩΝ, nunquam ΜΕΘΩΝΑΙΩΝ. Quare posthabita Methone Messeniam praetuli, quamquam alias ejus regionis & urbis cognominis monetae literas ME monogrammate colligent. Similes argenteos, variis magistratibus inscriptos, Pellerinii thesaurus continet. *y*) Antica parte Juppiter Ithomata cernitur, ad quem aversae quoque tripus referri debet, de qua re Pausanias in Messenicis.

LA-

y) Rec. T. I. pl. XVIII. n. 5. & 6.

LACONIA.

TABVLA VII. N. 6.

LACEDAEMON.

ΛΙΧΑΣ. Caput imberbe.)(ΛΑ. & duae ſiglae. Caput muliebre detritum: omnia intra coronam.

AER. II.

Haud exiguam inde laudem Spartiatae merentur, quod civium de patria bene meritorum memoriam in publica moneta renovaverint. Lycurgi nomen vultumque centies in Spartana pecunia videris. Nunc & Licham tenemus Pauſaniae *z*) ac Herodoto *a*) celebratum, qui magno ſuo periculo & mira ſagacitate Oreſtis oſſa in patriam retulit, e quibus Lacedaemonis Tegeaeque Arcadiae fatum pependit. Rem omnem Herodoti verbis narrabo ſed latinis tantum, quia locus prolixior. „ Cum ſemper in bello a Tegeatis ſuperarentur, (Lacedaemonii) miſſis Delphos conſultoribus oraculum ſunt ſciſcitati, quemnam deorum placarent, ut Tegeatarum victores exiſterent. His Pythia reſpondit, id fore, ſi oſſa Oreſtis filii Aga-

z) Lacon. p. 210. *a*) Lib. I. p. 26. Ed. Gronov.

TABVLA VII. N. 6. memnonis referrent. Ejus cum loculum invenire nequirent, rurſus ad deum mittunt de loco ſciſcitatum, in quo ſitus Oreſtes eſſet. Hæc nunciis interrogantibus ita Pythia inquit:

Eſt quædam Arcadiæ Tegea in regione patente.
Hic duo flant venti vi pervehemente coacti,
Forma hoſtis formæ, & noxæ ſuperindita noxa.
Hic Agamemnonides terra omniparente tenetur,
Quo tu ſublato Tegeæ ſperabere victor.

Ubi hæc quoque audierunt Lacedæmonii, nihilo minus inventione fruſtrati ſunt omnia diſquirentes, donec Liches unus Spartiatarum eorum, qui bene meriti vocantur, comperit fortuna pariter atque ſolertia uſus. Nam cum hoc tempore cum Tegeatis jus commercii eſſet, & iſte in ærariam officinam veniſſet, intuebatur mirabundus ferrum dum procudebatur. Quo in ſpectaculo admirari eum animadvertens faber ærarius, intermiſſo opere, certe magis o Lacon hoſpes, inquit, admirarere, ſi idem, quod ego, tu noſſes, qui tantopere admiraris ferri opificium. In hac enim corte puteum facere cum vellem, fodiens incidi in locum ſeptem cubitorum; & quia incredulus eram

TABVLA VII. N. 6.

eram omnino fuiſſe majores, quam nunc ſunt homines, aperui eum, & vidi cadaver ejusdem cum loculo longitudinis, quam ubi menſus ſum, iterum obrui. Hæc illo referente quæ viderat, Liches conſiderans conjectabat hunc ex oraculo eſſe Oreſtem, hac utens conjectura: duos quidem quos cernebat fabri ærarii folles, totidem comperit eſſe ventos; incudem vero & malleum, formam & formæ repercuſſionem; ferrum vero quod cuderetur, noxam ſuperinditam noxæ, hac ratione id conjiciens quod in noxam hominis ferrum inventum ſit. Hæc itaque cum conjectaviſſet, Spartam regreſſus rem omnem Lacedæmoniis refert. Illi ex compoſito & ficto ſermone hominem judicio adgredientes exilio damnant. Qui Tegeam profectus, & calamitatem ſuam referens fabro ærario, conducebat ab eo detrectante elocare cortem. Verum aliquanto poſt ubi perſuaſit, ibi domum habuit. Sic effoſſo ſepulcro oſſa collegit, eaque portans Spartam rediit. Quo ex tempore quoties ſe invicem experti ſunt, longe ſuperiores bello exſtitere Lacedæmonii. „

De averſæ partis imagine decidere quidquam vereor, quod maximam partem extrita ſit.

...ΝΔΡΟC

TABULA VII. N. 7.

* * *

...ΝΔΡΟϹ literis fugientibus. Caput laureatum.)(ΑΑ. Mulier fuccincta s. haftæ innititur: ad pedes canis, in area monogramma; omnia intra coronam lauream.

AER. II.

Hujus numismatis exemplum dedit Cl. Eckhel, *b*) fed petitum e moneta Ill. Marchionis Savorgnani, quam edax tempus vehementer adrofit. Hinc illæ conjecturæ parum firmæ de argumento partis averfæ. Viro erudito mulier objicitur induta vefte ad talos deflua, lugentisque more manum attollens, quam Philonoen potius, Timandræ ac Helenæ famofæ fororem fufpicatur, quam Dianam. Enimvero in hoc numo dea manifefte fuccingitur, & finiftra fublata tenet haftam. Quid igitur? Dianam nempe præ Philonoe adopto? Imo neutram, fed Britomartin, de qua fic fere Mythologi.

Erat Britomartis Jovis & Charmes filia, tota currendi venandique ftudio dedita, ideoque Dianæ tam cara, ut fuo contubernio dignam reputaret. Minois Cre-

b) Num. vet. T. VIII. n. 25.

TABVLA VII. N. 7.

Cretensium regis amores fugiens narratur in mare præcipitem se dedisse. Verum incidens in retia, captandis piscibus extenta, servatur a piscatoribus. Mox a Diana immortalis facta, atque a Cretensibus Dictynnæ nomine culta est, nam δικτυα retia vocant. Conferat, qui volet, Callymachum, *c*) Antonium Liberalem *d*) & Diodorum Siculum, *e*) qui fabulam aliquantum variant, ut solent mythologi variare. Sunt, qui Dictynnam cum Diana confundant; sed hi reprehensi a Diodoro Siculo, *f*) nec injuria. In fœdere, quod Latii ac Oluntii Cretæ populi percusserunt, *g*) utrique jurant και ταν Λατων, κ' Αρτεμιν, κ' Αρεα, και ταν Αφροδιταν, και ταν Ελευσιναν, και ταν Βριτομαρτιν· ubi geminæ deæ perspicue discernuntur. Fuisse Dictynnam summis in Creta honoribus adfectam, in vulgus notum. Polyrrhenii præter fanum etiam numos argenteos ei consecrarunt, qui una parte ejus protomen, altera piscatorem exhibent instructum virga piscatoria. *h*) His præmissis jam propius ad rem. Pellerinius eximium Cydoniatarum in Creta numum argenteum primæ magnitudinis edidit, *i*) qui aversæ typo a nostro nihil dif-

c) Hymno in Dianam. *d*) Metam. c. XL. *e*) Hist. L. V. *f*) L. c. *g*) Chishull Ant. Asiat. p. 134. *h*) Khell. Adp. alt. ad Gessn. p. 113. *i*) Rec. T. I. pl. XCIX. n. 35.

TABVLA VII. N. 7.

differt, praeterquam urbis nomine. Nullatenus Dianam, sed Dictynnam in illo repraesentari, tanto minus dubito, quod Dictynnae fabula peracta fertur in terra Cydoniate. Inde vero ejus cultum ad vicinos Lacedaemonios commigrasse, proclivis est argumentatio. Ait Strabo: *k*) της μεν τοι κυδωνιας ορος εςι, εν ῷ ἱερον εςιν, ου Δικταιον, αλλα Δικτυνναιον· κυδωνια δ' επι θαλαττη μεν ἱδρυται, βλεπουσα προς την λακωνικην· „ Apud Cydoniam est mons Tityrus, in quo templum, non Dictaeum sed Dictynnaeum. Cydonia vero ad mare sita est, Laconiam respiciens. „ Erat ergo Dictynnae maxima reverentia, & templum apud Cydoniatas. Erant Cydoniatae prope mare e regione Laconum. Quid intellectu facilius? Quid veritati conformius, quam ad hos ab illis Nymphae cultum transfretasse, haud multo mari inter utrosque interjecto? At inquies, non illud agitur, qua forte via, sed utrum revera fuerit Britomartis religio apud Spartanos recepta. Id nempe demonstrandum, ni denuo Nympham periclitari velim. Id vero tam facile conficiam, quam vulpes pirum comest. Pausanias descriptione Spartae *l*) sic habet: επανελθουσι δε οπισω

προς

k) L. x. p. 734. *l*) Lacon. p. 240.

TABVLA VII. N. 7.

προς την Λεσχην εστιν Αρτεμιδος Ισωρας ἱερον, επονομαζουσι δε αυτην και Λιμναιαν, ουσαν ουκ Αρτεμιν, Βριτομαρτιν δε των Κρητων· „ Leſchen autem redeuntibus occurrit Dianæ Iſoræ templum, quam vero & Limnæam vocant. Non eſt illa quidem Diana, ſed Britomartis Cretenſium.„ En locum tam idoneum rei noſtræ, ut nihil magis. Tenemus Britomartin Spartæ cultam, imo templo honoratam; & cum diſertis verbis a Diana alia dicitur, nonne patet ad ſimilitudinem Dianæ in eo templo exhibitam fuiſſe, adeoque talem, qualem Spartæ numi præferunt? Ecquid enim opus erat tam ſollicite monere, non Dianam illam eſſe, ſed Cretenſium Britomartin, ni Dianam ſimulaſſet, nimirum veſte ſuccincta, & cane ad pedes adblandiente? Et fortaſſis eo habitu jam Dædalus eam expreſſerit in ligneo illo ſimulacro, quod Olunte in Creta ſervatum Pauſanias refert. *m*) Norunt Eruditi, deorum dearumque imagines a monetariis plerumque e ſtatuis fuiſſe mutuatas. His proinde ductus rationibus neque Philonoes, neque Dianæ iras pertimeſco, ſi repudiata utraque cum Britomarte ſeu Dictynna dexteram jungam.

m) Bœot. p. 793.

Tabula VII. N. 7. Ex altera numi parte Timandræ, cujus ſupra meminimus, agnoſcit vultum & nomen Eckhelius. In meo numo quamvis nomen laboret, tamen penultima litera potius o, quam A videtur.

MALEA?

N. 8. Litera prægrandis M, intra cujus crura ſertum.)(Avicula volitans.

AER. III.

Argentei tales cum variis magiſtratibus e Begero & Pellerinio noti. Æreus nondum cuiquam viſus. Erat Malea Laconiæ promontorium, formidatum nautis, quod eſſet naufragiis infame. Crediderim & antiquarios feciſſe naufragium, qui periculoſo huic loco incautius accedere, prædictosque numos inferre ſunt auſi. Non immorabor tamen recenſendis argumentis, quæ hos numos ſuadent alio traducendos, nec quo pertineant, præfiniam; has enim partes mox, ut arbitror, exequetur Rev. Dom. Eckhel, quo monente inhoſpita Maleæ ſaxa fugi.

CRE-

CRETA.

TABVLA VII. N. 9.

LYTTVS.

Λ . . ΤΙ antiquissimis literis. Caput apri. Ꭓ Avis volans.

AER. III.

Lyttus urbs potens, quae adversus omnem populum Cretensem aliquamdiu bellum sustinuit. Postea inopinato a Cnossiis deleta, hominumque oculis est erepta. Polybius *n*) ejus laudes paucis comprehendit. „ Lyttus, inquit, colonia Lacedaemoniorum erat & cognatione illi juncta, omnium Cretae urbium antiquissima, civium educatrix, qui sine controversia ceteris Cretensibus semper praestabant. „ Ejus numi rari: hic anecdotus, nec spectatis literarum formis & fabrica, recentior vetustis illis ejusdem urbis argenteis, in quibus aper & aquila conversantur. Eorum interpretem Begerus agit Thesauro Brandeburgico. *o*)

n) Hist. L. IV. C. 54. *o*) Tom. III. p. 43.

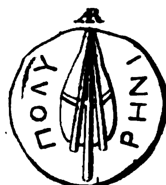
TABVLA VII. N. 10.

POLYRRHENIVM.

ΠΟΛΥ. Typus incognitus.)(Caput bovis.

AER. III.

Polyrrheniorum numis laus est a raritate, æreis maxime. Præsens vetustissimus, nec usquam editus. De signo anticæ partis, quod alias taurino capiti plerumque subjicitur, non liquet. Jac. de Wilde sacrum cultrum existimat, Begerus sagittam. Causa dissidii formæ varietas. Crederes in meo numo frumenti granum exhiberi. Sed diversa rursus figura, nitidius tamen quam alias, effingitur apud Pellerinium *p*) in argentea moneta, cujus aversam non sine causa Lectorum oculis propono.

Video filamenta & quosdam veluti funiculos nescio cui machinæ illigatos, qui cultro Wildiano, Bege-

p) Rec. T. III. pl. c. n. 49.

gerianæque ſagittæ, aut haſtæ ferro parum apte conveniunt. Quid ſi foret piſcatorium inſtrumentum, firmandis adligandisque retibus idoneum? Quippe retium aliquam ſpeciem funiculi illi objicere videntur. Jam nota eſt Dictynnæ retibus ſervatæ fabula ex iis, quæ ſupra diſſeruimus ad numum Spartæ, ubi ſimul animadverſum, eam fabulam a Polyrrheniis reapſe in ære publico fuiſſe conſecratam. Sed nolim diutius inſiſtere conjecturæ, cui parum ipſe tribuo. Vittas, quibus alii numi Polyrrhenium bovem exornant, noſter excuſſit. Literæ punctis finiuntur, ut in ære Syriæ Parthiæque regum. TABVLA VII. N. 10.

RHITHYMNA.

Galeatum Palladis caput, cui neſcio quid reti ſimile imminet.)(Duo delphini, quos inter veſtigium literæ P. N. 11.

AER. III.

Cretenſe ingenium adeo manifeſte prodidit hoc nomismation, ut ejus natale ſolum primo conſpectu tenerem. Artificium, galeatum Palladis caput, gemini delphini, omnia Cretam olebant. Majoris molis erat ſtatuere, cuinam e centum urbibus, quibus an-

TABVLA VII. N. II. antiquitus ea insula habitabatur, is nummus competeret. Pallas & delphines nihil opis ferebant; nam hi typi compluribus Cretae oppidis communes. Omnis proinde spes in solitaria litera P nitebatur, quam inter delphines mediam hic numus fere penitus exstinctam, contra vero illaesam ostendit similis alter, quem Khellius ignotorum in classem redegit. *q*) Occurrebant Cretenses urbes a Rho auspicantes: Rhaucus, Rhamnus, Rhytium, mediterraneae omnes; e maritimis Rhithymna, quo delphines pellicere videbantur, testes maritimi situs. Et substitissem hac in urbe quietus, nisi molesti Rhaucii fuissent iisdem usi piscibus in aere suo, *r*) quamvis auctore Stephano in mediterraneis positi. Tandem feliciter evenit, ut in alterum ex utraque parte similem numum inciderem ab Arigonio pariter inter dubios ablegatum, *s*) qui non jam primam urbis literam P, sed primas syllabas ΥΟΙϤ, nempe retrorsum scriptas, delphinis interponit. Mox omnis difficultas evanuit. ΡΙΘΥ, non ΡΙΟΥ legendum, confestim patuit, quod Rhithymnae memoria, ut praedixi, alioquin animo jam alte insedit. Praeterea experientia doctus probe noveram, saepe Θ ab O in aere vetere difficulter discerni, sive puncto illo medio non ex-

q) Adp. alt. ad Gesn. T. IV. n. 2. *r*) Rec. T. III. pl. C. n. 54.
s) Tab. VIII. n. 7.

expresso fallente typario, sive detrito injuriis temporum. Juvabat ipse retrogradus scribendi ordo Cretensibus perquam familiaris, uti Gortyniis, Eleuthernæis, Lyttiis, Priansiis, Rhauciis, Sybritiis, Phæstiis. Itaque de trium simul numorum patria reperta magnopere delectabar, eo magis quod primus Rhithymnæ numos e tenebris protraherem. Verum hanc gloriam præripuit Cl. Eckhel exhibito numo Thesauri Cæsarei cum luculenta epigraphe ΡΙΘΥ; *t*) id quod tantum abest, ut ægre feram, ut potius mirifice gaudeam, eo numo plene firmari, quæ modo disserui de patria tam nostræ monetæ, quam Khellianæ & Arigonianæ, quæ perspicacem Eckhelium fugiebant. TABVLA VII. N. 11.

CYCLADES INS.

CYTHNVS.

Caput imberbe.)(ΚΥ. Columba volans. N. 12.

AER. III.

E Cretico mari in Ægæum devolvimur ductore columba, quæ in Ægæi maris insulis typus obvius est. Ancoram in Cythno, una Cycladum figo, quo li-

t) T. X. n. 9.

TABVLA VII. N. 12. literæ ΚΥ invitant. Neque Cydonia Cretæ me retrahit, quæ & ipsa solis literis ΚΥ non raro nomen suum adnunciat. Vidi noctuas in ejus certis numis, columbas hactenus nullas. Imo vero in universæ Cretæ pecunia vix, aut certe perraro deprehenderis hoc genus avium, tanto frequentius aquilas, quæ facile dignoscuntur ex unguibus, rostroque adunco. Quam ob rem Cythniis & præsentem numum adjudico, & alium non multo dissimilem, cui inter incognitos Pellerinius locum dedit. *u*) Stephanus Byzantius ait: ΚΥΘΝΟΣ απο Κυθνȣ κλισαντος· „ Cythnus a Cythno conditore. „ Probabile, hujus conditoris imaginem antica parte spectari. Idem auctor Cythnios caseos, & Cythnios pictores commendat; *x*) ac Eustathius *y*) nominatim vocat Cydiam quemdam, pictorem celebrem ex hac insula oriundum. At multo celebrior evasit gravissimis calamitatibus, quibus ab Amphitryone vexata est tam atrociter, ut proverbio locus fuerit: Κυθνωδεις συμφοραι· Cythniæ calamitates.

SIPHNVS.

Apollinis laureatum caput.)(ΑΠΟΛ. Avis volans.

AER. III.

Co-

u) Rec. T. III. pl. CXVIII. n. 3. *x*) in voce ΚΥΘΝΟΣ. *y*) Ad Dionysii Perieg. v. 526.

TABVLA VII. N. 13.

* * *

Columba volans: ad oram numi inverſum Σ Ж Eadem & avis & litera.

ARG. III.

Siphnus auri argentique fœcunda, tamque valida, ut ex inſulis Archipelagi ſola cum Seripho & Melo auſa fuerit aquam & terram Perſis petentibus negare. Ejus numi copioſi tam argentei, quam ærei. τὸ ΑΠΟΛ Apolloniam interpretarer ejus nominis in Siphno urbem, z) niſi obſiſterent ſimillimi numi, qui ΑΙΝΙ. ΟΛΥΜΠΙΑ. ΑΛΕΞΑΝΔ inſcribunt, magiſtratuum certa nomina, unde ſecundum analogiam conſequitur, eundem ſub decurtato vocabulo ΑΠΟΛ latere ſenſum. Literæ ΣΙ, primæ Σιφνιων, quas hujusmodi numi alias juxta volucrem collocant, in noſtro fuerint per ætatem extritæ. Apollinis cultum aperte profitentur & hi numi, & urbs Siphniorum Apollonia, ſic dicta ſine dubio in Apollinis honorem. Fuit nihilo minus tempus, quo ejus iras ingenti damno ſuo provocavere. Juſſerat Apollo de metallorum proventibus ſibi decimas offerri. Illi dictis aliquamdiu parent; ſed nimio retinendæ pecuniæ ſtudio correpti ab ea religione deſciſcunt. Extemplo pœna ſecuta. Nam iratus

z) Stephanus in ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ.

TABVLA VII. N. 13. tus deus illuviem maris induxit, metallaque eorum ſubvertit, uti narrat Pauſanias. *a*)

Alterum numum tenuiſſimæ argenteæ laminæ iisdem attribui, quod aliam non reperi urbem vel inſulam, cui aptius conveniat. Begerus ſimilem, ſed avibus in contrariam partem volantibus promulgavit, *b*) propendetque in Maleam, ex aquilæ volatu auguratus Jovem Malæum, de quo Stephanus. At enim timeo periculoſum illud Laconiæ promontorium, neque aquilas agnoſco ſed columbas, Ægæis inſularibus ſolennem typum. Siphnum quidem litera Σ, quæ margini inhæret, non obſcure notat. Poſſis & Seriphum ſuſpicari, ni certi ejus numi forent omnes majoris formæ. Alioqui parum intereſt, hanc illamve præferas. Nam pridem obſervatum eſt Eruditis, Seriphiorum numos a Siphniis fuiſſe cuſos ex quacumque demum pactione aut fœdere. Celebrata Siphnus a ditiſſimis metallorum fodinis. Contra vero Seriphus tenuis, abjecta, éxulum pœnis non ſecus ac Gyaros deſtinata, auri argentique inops, omnis fere ſcopulus, unde Tacito eleganter ſaxum Seriphium vocatur. Quis credat tam humilem inſulam feriiſſe tantæ ma-

a) Phoc. p. 823. *b*) Theſ. Brand. T. I. p. 440.

magnitudinis argentea numismata, cujusmodi ea ſunt, quæ initialem ejus ſyllabam ΣΕ offerunt? Quid quod utriusque inſulæ moneta ſeſe ita exæquet, ſive typos conſideres, ſive inſcriptionis modum, ſive formam & molem, ut omnes non ſolum eodem loco fabricatos jures, ſed eodem malleo? TABVLA VII. N. 13.

T E N V S.

Caput laureatum, cornutum, imberbe: in area botrus incuſus.)(ΤΗΝΙΩΝ. Neptunus ſtans d. tenet tridentem, ſiniſtram lateri imponit: ad pedes delphinus.

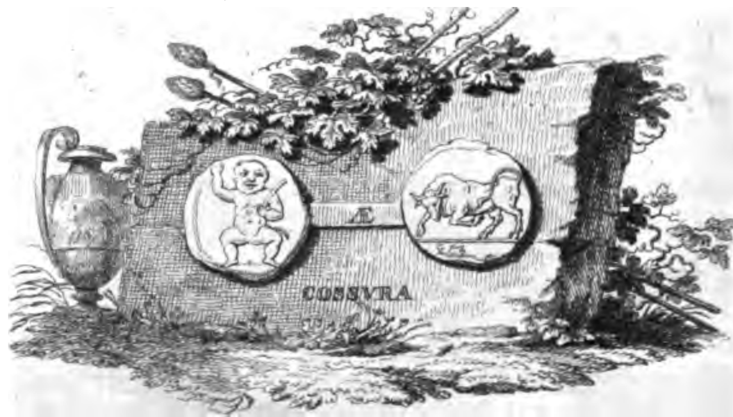
AER. III.

Differt ab iis, quos Geſſneri & Pellerinii opera continent. Sunt, qui Jovem Ammonem adverſa parte ſuſpiciant. Mihi potior videtur eorum ſententia, qui aut Tenum heroem, aut Bacchum exhiberi cenſent. Et faciunt pro Baccho pulcra juventus, & cornu, & botrus alias ex averſa conſpicuus, incuſus pone caput in præſente moneta. De Neptuni in Teno cultu ac templo magnifico Strabo, aliique. Nunc Tine vocatur, vino hodiedum nobilis, cujus plus quam viginti genera producit, optimæ indolis omnia. Indigenas Græcorum inſularium ele-

TABVLA VII. gantissimos, vaferrimosque laudat Baro Riedesel, non minus eruditionis laude, quam claritate generis illustris.

Sed peregrinatum est satis. Inter Græcos tam politos, & quod homini Germano non potest non esse jucundissimum, in insula tam multiplicis, generosique vini feraci quis male mihi vertat, si tandem multis itineribus fessus aliquamdiu subsistam? Hic igitur juvat non nihil genio indulgere, ratemque reficere. Mox ingens iterabimus æquor, Asiamque petemus, si modo vitam & vires dederint Superi.

F I N I S.

OBSERVATIONES

IN DVOS NVMOS, QVORVM ALTER OPVSCVLI FRONTEM ORNAT, ALTER FINEM.

Utriusque numi copia mihi facta eſt, poſteaquam pars major opuſculi jam fuit ad umbilicum deducta. Cum tamen ſilentio non omnino prætereundos exiſtimarem, eorum ectypa viſum eſt iis inſerere locis, quæ ſolent alias inania explere ornamenta. Prior literas P. S. S. C. vultumque Auguſti potius, quam Tiberii offert, averſa parte Pontificalem Apicem, & L. CAEL. CLEM. Reliqua inſcriptionis pars ævo ceſſit. Si urbem requiras ejus numuli natalem, illud antiquis ſolenne uſurpandum N. L. ſi regionem, in promtu eſt ſententia. Niſi enim omnia me fallunt, in Hiſpania domeſticus eſt, cujus regionis Coloniæ Romanæ, Julia Traducta, Corduba, Acci, aliæque frequenter Auguſti effigiem, ac in averſa Apicem, ſeu Albogalerum exprimunt, quo ſymbolo Pontificatus Maximi honorem Auguſto gratulabantur. Ad hæc Duumviri CLEMens, cujus hic numus meminit, & TIBerius FLAVus, quem ei ſociat alter haud multum diſſimilis numus in Morellii Theſauro Imperatorum Romanorum, compluribus Cæſareæ Auguſtæ, celebris in Hiſpania coloniæ, monetis inſcribuntur, cujusmodi Floreziùs edidit. (Medallas de las Colonias de Eſpanna Tom. I. Tab. IX. n. 10. 12. 13. Tab. VI. n. 1. 4. & Tab. VII. n. 9.) Quid quod fabrica Hiſpaniæ faveat? Itaque de regione jam ſatis certo conſtat: urbem eruendam relinquimus ætati, quæ plures id genus numos in apricum proferet, quorum ope & comparatione dijudicare licebit denique, ſitne revera pro Cæſarea Auguſta conſiſtendum, vel pro alia Hiſpaniæ urbe. De ſenſu literarum P. S. S. C. conſulendi Perizonius (de num. Conſul. p. 276.) Vaillantius (de Coloniis p. 48. & 90.) & acris ejus adverſarius Havercampus. (in Morellii Theſauro Fam. Rom. p. 249.) Poſterior Perizonium ſecutus dictas literas interpretatur: Pecunia

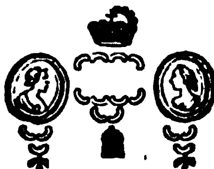
nia

nia Signata Senatus Consulto, numosque iis notatos sub Liviæ sedentis, vel Romæ stantis imagine, conjectat Uticæ in Africa flatos.

Alteri numo spectata priore parte similes pridem cogniti; sed hi Phœnicias, seu verius Punicas literas intra coronam lauream offerunt, qua parte taurus in meo procumbit. Ejusmodi inter Phœnicios Arigonius recensuit: Jacobus Barius Serpæ attribuit, (Relandi Palæstina p. 940.) Barthelemyus Hispali in Hispania. (Lettr. a M. Le Marquis Olivieri. p. 43.) Enimvero doctissimus Bayer Barthelemyi sententiam pluribus refellit (Del Alfabeto y Lengua de los Fenices p. 364.) & Cossuræ, aut certe in una ex adsitis insulis numos illos signatos autumat, eo cumprimis nomine, quod eandem omnino epigraphen Punicam, eodem literarum tam ordine quam numero, indubii Cossuræ numi præferant. Suffragantur & sertum, quod inscriptionem ambit, & metallum rubrum, & fabrica, omnia ex ingenio insularum Africi maris. Quæ cum ita sint, quin mea quoque moneta, omni destituta epigraphe, eodem spectet, negari nequit. Aversæ partis taurus, notus læti graminis armentorumque typus, parum apte quidem videtur Cossuræ competere, de qua Ovidius:

Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyræ.

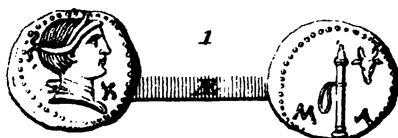
Verum & Myconus, Ægæi maris insula, ob ingratum solum male passim audivit, quo non obstante & spicas & uvas in ære jactavit. Cossura nunc Pantalaria dicitur.

ASHMOLEAN OXFORD

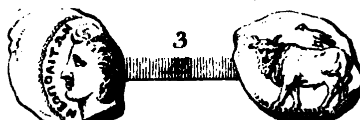
Tab. I.

GALLIA

1

ITALIA

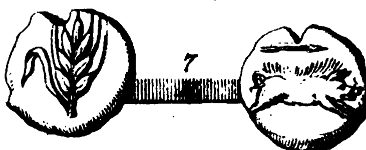

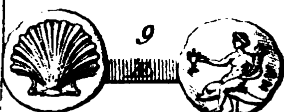

3

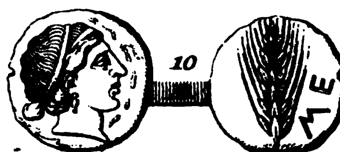

5

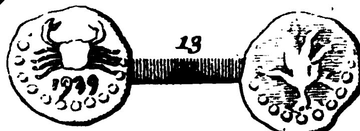

7

9

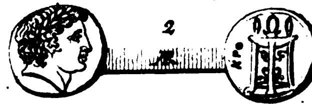
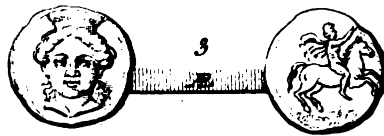

10

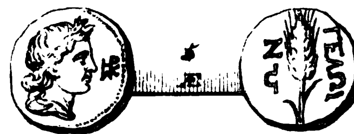

11

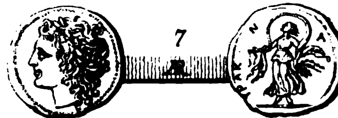

13

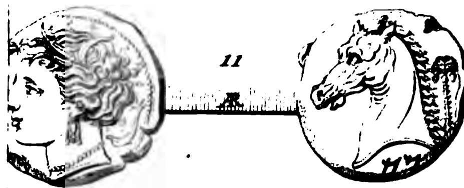

ASHMOLEAN
OXFORD
MUSEUM

Tab. II.

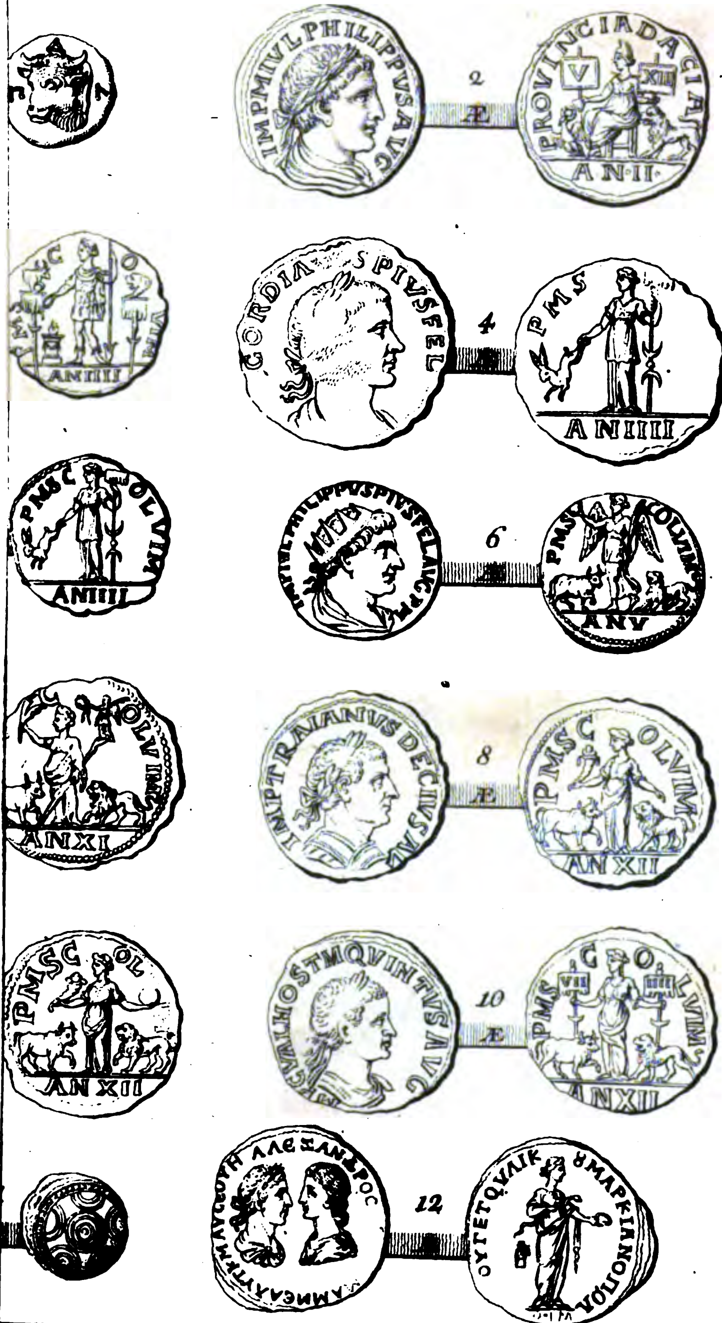

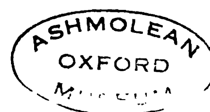

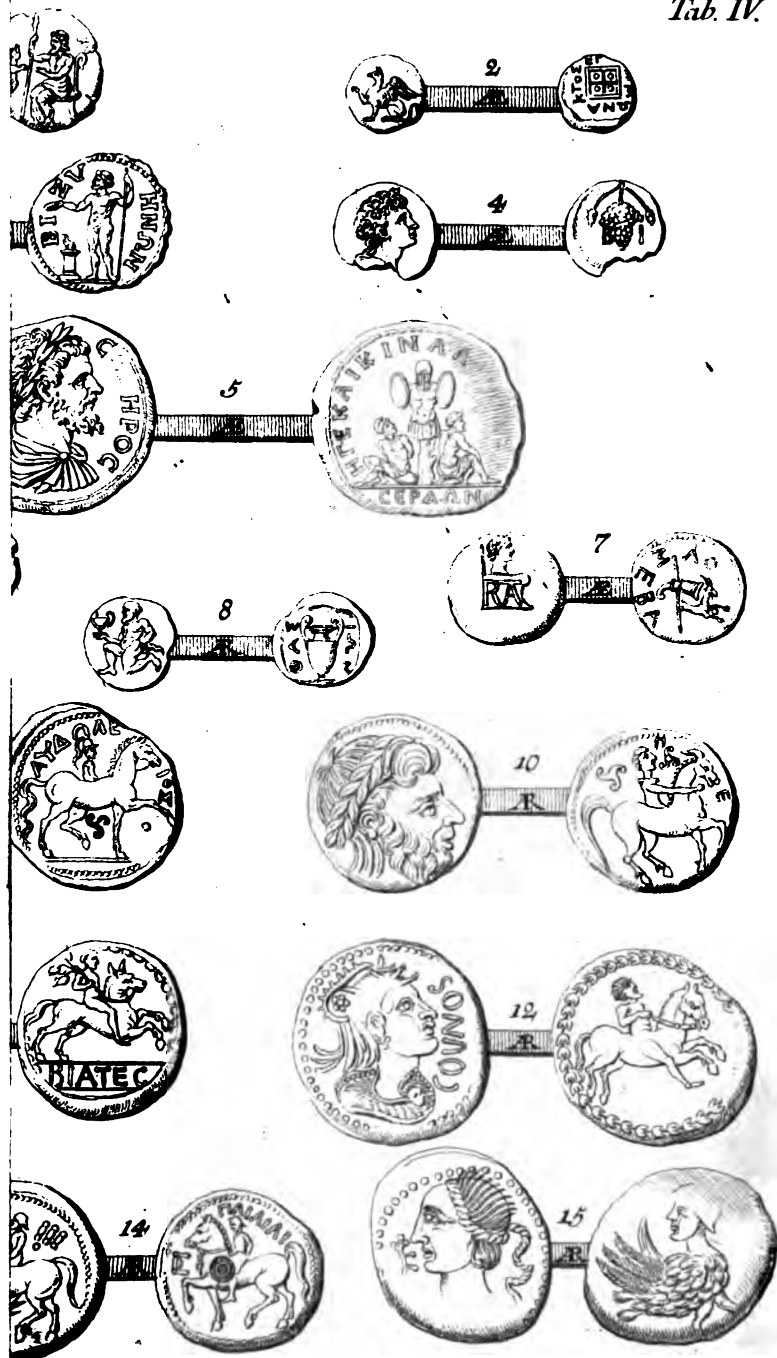

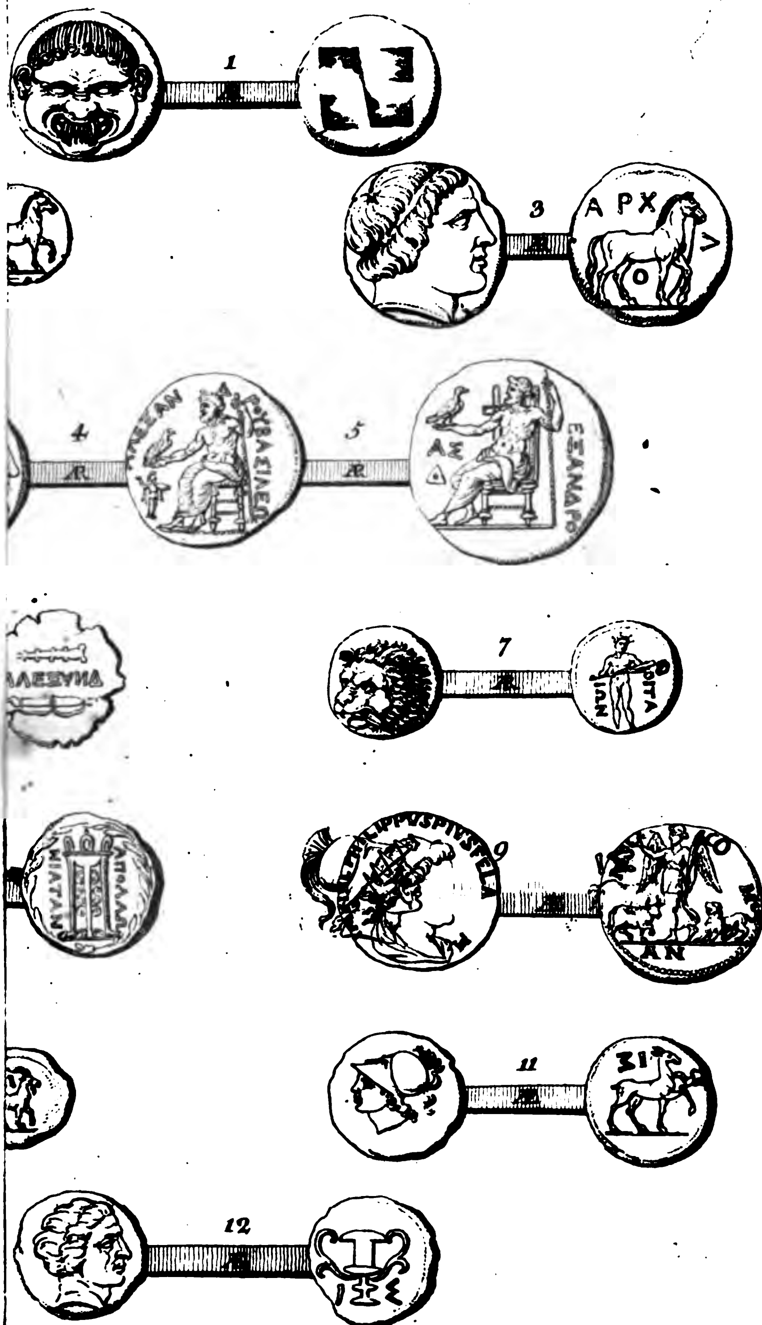

GRAECIA

2
Æ
IMPMIVLPHILIPPVSAVG
PROVINCIADACIA
AN·II·
4
GORDIA SPIVSFEL
PMS
ANIIII
6
ANV
8
Æ
IMPTRAIANVSDECIVSAV
PMSC OLVIM
ANXII
ANXI
PMSC OL
ANXII
10
Æ
ANXII
12

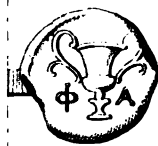

ASHMOLEAN
OXFORD

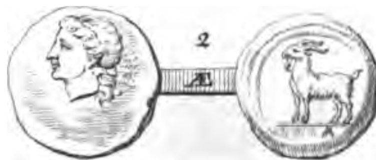

Tab. IV.
2
4
5
7
8
10
12
14
15
BIATEC

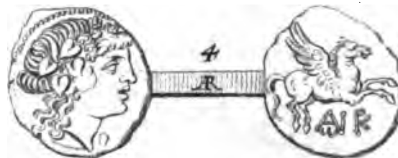
Tab. V.
1
3
ΑΡΧ
4
5
Æ
Æ
ΑΣ
Δ
7
9
11
12

Tab VI

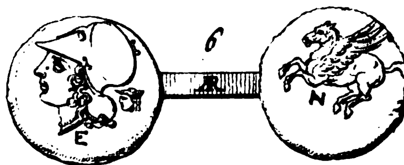

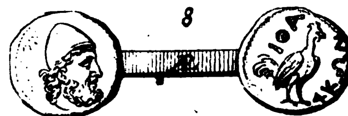

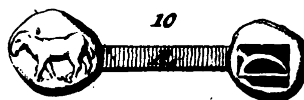

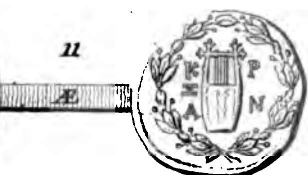

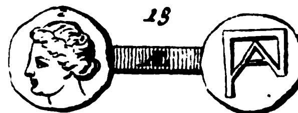

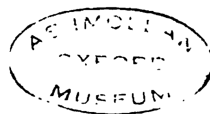

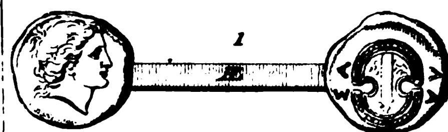

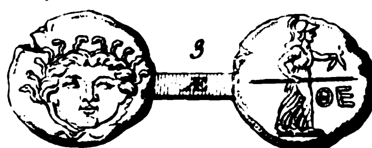

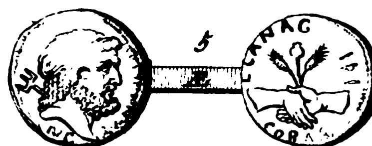
Tab. VII.

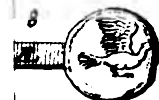

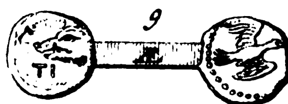

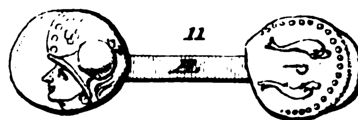

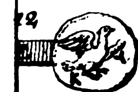

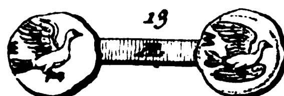

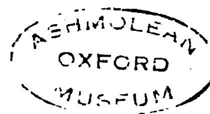

ASHMOLEAN
OXFORD
MUSEUM

